

CUPRINS

C R E D I N Ț A	2	Veniți la Mine ! Predici, convorbiri, conferințe Mesajul Conferinței Bisericilor din România: <i>Urmarea lui Hristos în viața de zi cu zi</i>		C A L E A
	4	<u>Biserica - un loc pentru a renăște</u> Războiul nevăzut. Isihasmul	<i>Pannayotis Nellas</i>	
	8	<u>Visul și dialogul omului cu Dumnezeu</u>	<i>Prof. Ovidiu Moceanu</i>	
	12	<u>Tratat de viață spirituală (3)</u>	<i>Sfântul Grigorie Palama</i>	
	14	<u>Rugăciunea - izvor de înțelepciune și de fapte bune</u> Pagini de Pateric. Istorioare duhovnicești	<i>Monah Gamaliil Păvăloiu</i>	
	15	<u>Părintele Teodorit - viețuitorul în pustie</u>	<i>Patericul Valaamului</i>	
N Ă D E J D E	17	Religii - Secte - Mișcări anticreștine <u>Mișcarea satanistă și influența ei în societatea contemporană (4)</u>	<i>Prof. drd. Emil Jurcan</i>	A D E V Ă R U L
	21	Știință și religie. Medicină creștină <u>Medicini alternative (7) - New Age-Mireasa Diavolului (2)</u>	<i>Roy Livesey</i>	
	23	Arta creștină. Muzica și poezia religioasă	***	
	23	<u>Poezii</u>		
I U B I R E	24	Dumnezeu este iubire. Dragostea dintâi <u>Sf. Siluan și Taina lui Dumnezeu (2)</u>	<i>Pr. John Breck</i>	V I A Ț A
	28	Biserica și societatea. Familia creștină <u>Milostenia - preoția mirenilor</u>	<i>Sfântul Ioan Gură de Aur</i>	
	29	Tinerete cinstită - Bătrânețe fericită <u>Mijloace anticoncepționale. Efecte secundare fatale (1)</u>	<i>Dr. med. Rudolf Ehmann</i>	
	29			

OMEGA

Credință și Democrație (2)

33	<u>Hristos - Pacea noastră. Învățătura creștină despre pace.</u>	<i>Arhim. Mina Dobzeu</i>
36	<u>Credință și democrație</u>	<i>Arhim. Teofil Părăian</i>
39	<u>Creștinii și politica</u>	<i>Arhid. Prof. Dr. Dorin Oancea</i>

41 Actualitatea religioasă

41. Apel către toți creștinii din România
42. O nouă specie: Homo sexualis! ♦ Omul de Neanderthal nu era om, dar nici maimuță, ci ...altă specie! ♦ Harta genomului uman - Aplicații benefice ♦ Al 3-lea secret de la Fatima (textul integral)
43. Creștinism și democrație în Europa ♦ Dreapta viețuire creștină (ortopraxia) - o problemă mereu actuală ♦ Președintele Rusiei cere monahilor să participe la reînnoirea țării ♦ Vicepreședinte evreu în SUA ♦ Biserica și școala la sate ♦ Organizații ortodoxe internaționale de tineret

44 CARTEA PRIN POȘTĂ (cărți, icoane, casete audio, etc.)

49 Curierul inimii

50 Abonamente. Difuzare. Publicitate.

Pace ție, cititorule!

Veniți la Mine !

Biserica – un loc pentru a renaște¹

Fundamentele teologice, sacramentale și liturgice ale spiritualității

Pannayotis Nellis

Nașterea din Duh și viața duhovnicească

Cum poate omul să se nască fiind bătrân ? Oare poate să intre la doua oară în pântecele mamei sale și să se nască ? (Ioan 3, 4). Mirarea lui Nicodim, firească, este într-un alt sens și a noastră. Este adevărat că tradiția Bisericii a explicat în profunzime adevărul rostit de Iisus că "trebuie să vă nașteți de sus" și că "ce este născut din trup, trup este; iar ce este născut din Duh, Duh este". Sfinții Apostoli și Părinții Bisericii au lămurit concret procesul acestei noi nașteri, alcătuind *slujba botezului*, și explicând, pe de altă parte, sensul și efectele acestei renașteri, printr-o vastă și bogată literatură. Dar aceste explicații, în ciuda analizelor erudite ale științei liturgice actuale, rămân de neînțeles pentru noi, creștinii secolului XX.

Eu știu că sunt botezat, însă nu am sentimentul unei nașteri din nou. Efectele botezului meu sunt mai degrabă de ordin sociologic. În cel mai bun caz știu că, prin botezul meu, am intrat în Biserică. Pot așadar, sau trebuie, să mă rog, să mă împărtășesc, etc., dar rămâne faptul că nu mă simt născut pentru a doua oară. Și cum să mă rog, să mă împărtășesc etc., adică să acționez și să trăiesc la un nivel în care nu am conștiința clară că exist? Faptul botezului meu îmi rămâne străin, iar rugăciunea, împărtășania, etc., le iau drept datorii. Le accept și, mai mult sau mai puțin, le îndeplinesc, uneori cu toată bunăvoința, dar pentru mine sunt acte limitate, obscure, neiluminate. Cadrele vieții mele eclesiale, adevăruri de credință, taine, asceză etc., sunt foarte adesea obiectivate.

Pe de altă parte, simt că îmbătrânesc. Știința arată – și acestea nu sunt nevoit s-o cred, este limpede și evident – că un proces de înaintare progresivă spre moarte este constant în corpul uman. Moleculele corpului mor, iar acesta le reface cu o viteză de necrezut. O luptă neîncetată împotriva morții are loc în trup, în fiecare moment. Dar bătălia este dinainte pierdută. Îmbătrânesc.

La fel stau lucrurile și cu viața interioară. Mirarea copilăriei și a tinereții se transformă în obișnuință. Uitarea de sine duce cel mai adesea la rutină. Într-adevăr, întâlnirea personală cu un sfânt, cu un copil, cu o femeie, citirea unui poem sau frumusețea naturii reîmprospătează uimirea, simțămintele, viața interioară, lucru care dovedește că, și la acest nivel, se dă în om o luptă neîncetată împotriva morții.

În această situație, de sete și de căutare a vieții, este posibil ca omul să-L întâlnească și să-L descopere în mod personal pe Hristos. El constată că Acesta are, vrea și poate să-i dăruiască o viață statornică, dincolo de curgerea și schimbările produse de timp, o viață profundă, frumoasă, intensă, incoruptibilă, o viață care, având aceste dimensiuni, ar putea fi numită pe bună dreptate veșnică. Dacă omul simte că această viață îi prieste și dacă o iubește, o caută mai mult. Participă la ea prin rugăciune, o primește prin împărtășire, creează în el premise pe care își întemeiază existența trupească și psihică conform cu această viață, prin asceză o cultivă și o face să rodească prin virtuți și iubire, tot așa cum un bărbat care iubește o femeie, se gândește la ea, caută s-o întâlnească și să stea de vorbă cu ea, se gândește ca să-i placă și împodobește casa care va găzdui iubirea lor.

Omul care L-a întâlnit personal pe Hristos înțelege astfel că rugăciunea, tainele, asceza etc., nu sunt datorii; că acele cadre eclesiale nu sunt scopuri în ele însele, obiecte, deci limitări, ci deschideri, canalele prin care apa vie ajunge la el, ajutându-l în lupta împotriva uitării, alienării, stricăciunii. Viața aceasta dăruită de Hristos, mai puternică decât moartea, fapt pentru care este numită pe drept cuvânt veșnică, poartă și denumirea de viață spirituală sau duhovnicească, căci este viața Duhului Sfânt, Care L-a înviat pe Hristos și dă viață Trupului Său.

Această viață, acționând în om, îl reînnoiește. Îi luminează ochii ca să vadă sensul existenței sale, frumusețea lucrurilor, a ființelor umane, în indivizii care se îmbulzesc împrejurul lui prin oraș; îi deschide urechile ca să audă ceea ce oamenii nu îndrăznesc să spună, speranțele și durerile lor ascunse; dezvoltă în el sensibilitatea, afecțiunea, pacea. Această

reînnoire spirituală fortifică și dezvoltă reînnoirea naturală, psihică și trupească, însă omul care a experimentat-o nu se mulțumește numai cu atât. El nu vrea să primească această viață doar pentru scurt timp, ci să ființeze în ea; nu se mulțumește cu simplul fapt de a-și îndrepta conștiința, felul său de a fi și de a se purta, organismul psihosomatic în care existența sa este încadrată. El aspiră la o existență nouă, nu doar conformă, ci născută din această viață; la o identitate conținând toate calitățile, toate forțele și frumusețile acesteia; la o făptură nouă mai presus de corupere, transparentă acestei vieți nestrăicicioase și în stare s-o trăiască fără piedici sau slăbiciuni. Nu vrea în mod simplu să se reînnoiască, ci caută o schimbare radicală, dorește să re-nască. Omul care a ajuns aici cere botezul.

Dacă este deja botezat, constată cu uimire că Hristos deja i-a dăruit această nouă existență și această făptură nouă, dar că acestea sunt ascunse în el, puse deoparte, inactive, căci darurile lui Dumnezeu nu sunt niciodată impuse în chip obiectiv omului, ci sunt pur și simplu oferite și, prin urmare, libertatea umană este cea care e pe deplin responsabilă de ele. *A pune în lucrare aceste daruri primordiale, și anume existența și făptura cea nouă, create în noi prin botez, constituie scopul și conținutul vieții creștine.*

O a doua descoperire a creștinului devenit conștient este însă și mai surprinzătoare. El vede că ființa sa naturală se regenerează fără a fi desființată sau micșorată în vreun sens. Dimpotrivă, crește și se mărește la infinit și de-a pururi. Transformându-se în spiritual, ființând și funcționând ca atare, naturalul nu pierde, ci câștigă în autenticitate. Constată totodată că ființa sa naturală este în germene spirituală și că spiritualul nu poate exista în sine făcând abstracție de natural, că însăși ființa sa naturală este o ființă teologală.

Dar această constatare creează o problemă pentru înțelegerea noastră și cere explicații. Într-adevăr, ce vrea să spună această ultimă expresie, și anume că omul este prin natura sa o ființă teologală ? Și atunci de ce trebuie să se nască din nou? Care este sensul real al acestei renașteri? Care este raportul concret între natural și spiritual? Cum se realizează această transformare a naturalului în spiritual? Și ce schimbări concrete operează ea în om? A încerca să răspundem la aceste întrebări și la altele de același gen mi se pare că este cel mai bun mod de a ne îndeplini sarcina, și anume de a studia fundamentele teologice, sacramentale și liturgice ale spiritualității.

Creștinul – chipul natural al omului

Este bine să începem cu ceea ce este în noi real și sigur. Suntem ființe umane care simțim în noi o valoare, o demnitate, o forță. În același timp simțim o neputință: o greșeală esențială este înrădăcinată în noi, care, coexistând cu valoarea noastră, ne blochează străduințele și ne dezorientează dorințele. Filozofii cele mai serioase au încercat să înțeleagă și să explice această realitate complexă și au adus elemente prețioase pentru înțelegerea existenței umane. La fel, diferitele tradiții, în special cele ale Orientului îndepărtat; și de asemenea științele umane contemporane, mai cu seamă psihologia. Toate aceste date ajută mult, dar, personal, consider că explicarea creștină este singura care oferă o înțelegere suficient de coerentă și completă a fenomenului uman și în sânul căreia celelalte diverse cunoștințe concrete își pot găsi un loc mai adecvat decât în propriile lor sisteme și funcționa într-o manieră constructivă.

Îmi voi îngădui să vă amintesc pe scurt anumite aspecte ale acestei înțelegeri creștine.

Pentru această înțelegere, omul este o făptură iconică, adică o făptură care există ca și chip sau imagine. Ca în orice imagine – și aceasta se vede limpede în sfintele icoane – esențialul rezidă nu în materia din care este constituită imaginea, ci în ceea ce ea reprezintă, în arhetipul său. Fiind creat după chipul lui

Dumnezeu, omul posedă prin fire (fire bineînțeles creată, dar neapartinându-i mai puțin din această pricină) și într-o oarecare măsură, câteva însușiri ale Arhetipului său: este liber, conștient, rațional etc. Acestea fac parte integrantă din starea sa naturală. Nu i se impun plecând de la un principiu exterior, ci tâșnesc în mod firesc din ființa-i iconică. Iată de ce, dacă aceste însușiri se micșorează în el, starea sa naturală se întunecă. Omul fiind un chip conștient și liber poate ajunge chiar până la punctul de a nu-și mai reprezenta Arhetipul ci pe sine însuși și, în acest caz, chipul se răstoarnă, ivindu-se însușirile materialului din care omul este alcătuit, și anume însușirile vieții animale. Această ultimă stare de existență a fost numită tradiția creștină “contra natură” și, tocmai pentru că “funcționalitatea” umană se răstoarnă, se blochează și se închide în complexe, dorința deviază, iar fericirea devine imposibilă. Frumusețea, armonia, fericirea sunt sinonime cu naturalul.

Pe de altă parte, pe lângă acest aspect reprezentativ, chipul cunoaște și un aspect dinamic, o mișcare sau o tendință spre Arhetip. Aceasta constituie în om un scop care rezultă din ființa sa iconică. A tinde spre Dumnezeu nu este pentru om o poruncă dată lui ca și cum s-ar pleca de la un principiu exterior, un lucru suplimentar sau un adaos supranatural, ci este constitutiv ființei sale. Este vorba de un dat ontologic. Or, a-și păstra finalitatea, înseamnă pentru om a-și respecta și a-și proteja ființa iconică. A-și îndeplini scopul, înseamnă a-și aduce ființa sa simplă sau iconică la starea adevărată și reală. A renunța la scop sau a-și schimba finalitatea înseamnă a-și denatura ființa, a se cufunda în inexistență sau în neființă, a pieri.

Dar omul, având un raport ontologic și prin urmare și structural sau funcțional cu Dumnezeu, se află și într-un raport real cu creația materială din care este constituit. De aceea în om se concentrează destinul creației. Dacă omul se unește cu Dumnezeu, creația îl urmează și, unită cu Dumnezeu, se transformă în Împărăție a lui Dumnezeu. Ceea ce a fost creat ca răsunet al Cuvântului Creator devine trupul Său, devine Biserica Sa. Această frumoasă perspectivă cosmologică poate oferi un sens existenței noastre creștine și eforturilor noastre, o orientare a acestora și o speranță. Însă ea este prea generală ca să ne ajute în mod concret în viața noastră duhovnicească de fiecare zi, în rugăciunea noastră, în lupta noastră împotriva păcatului – de fapt, ce este păcatul? – ca să facă din viața noastră sacramentală și liturgică ceva concret și real, cotidian, cum este de pildă viața noastră profesională.

Trebuie așadar să devenim mai concreți. În acest scop aș vrea să studiem împreună un text genial din Sf. Maxim Mărturisitorul², un text care, în ciuda importanței lui capitale, n-a reținut până acum atenția, probabil din pricina densității și dificultății sale, care necesită deci întreaga noastră atenție.

Iubirea creștină – starea naturală a omului

Omul, spune Sf. Maxim, este creat ca un laborator de unificare. Conform naturii, există deja în el o unitate în germene între lumea materială și trup, trup și suflet, suflet și Dumnezeu. (Termenul “conform naturii” – *kata phusin* – trebuie înțeles ca adjectiv exprimând starea naturală a omului, starea în care acesta ființează și acționează ca și chip; opusul este “contra naturii” – *para phusin* – și exprimă starea de decădere, exclusiv dimensiunea biologică a existenței și a “funcționalității” umane).

Această unitate conform naturii este structurată astfel: există mai întâi o corespondență între puterile, sau capacitățile, sau facultățile sufletești și simțurile trupesti, de exemplu, între facultatea înțelegătoare și sursa ei mintea pe de o parte, și simțul văzului pe de altă parte, apoi între facultatea rațională și simțul auzului, între facultatea voinței ca putere (*thumikos*) și simțul mirosului, facultatea pofitoare și simțul gustului, puterea vitală și pipăit. Sf. Maxim vorbește și mai concret afirmând că *simțurile trupesti sunt icoane ale puterilor sufletești care, la rândul lor, sunt icoane ale însușirilor dumnezeiești*. Ori sufletul, prin puterile sau facultățile sale, folosindu-se de simțurile trupesti, ajunge la lucrurile lumii materiale, pune în lumină rațiunile ascunse ale ființelor și prin aceasta stăpânește asupra lor, așează ordinea în lume, o ordine rațională, adică potrivită cu *rațiunile ființelor, care sunt de altfel icoane ale rațiunii umane, ea însăși icoană a rațiunii dumnezeiești*.

Tocmai prin modul conform naturii împărătește omul în lume. Dar mai este ceva. Omul nu numai că rânduiește, ci și dobândește și își împropriază rațiunile ființelor, le interiorizează

în sine și prin aceasta ține ființele unite cu el și le conduce. Iată de ce el este conștiința universului.

Ulterior, Sf., Maxim pune accentul pe faptul că aceste legături concrete nu sunt statice, ci funcționează într-un mod dinamic. Este vorba de capacitățile naturale, prin buna lor întrebuințare omul reușind să-și realizeze opera unificatoare. Unind la un loc puterile sufletești, simțurile trupesti corespunzătoare și lucrările simțurilor prin care sufletul adună în sine însuși rațiunile lucrurilor, adică unificând orice realitate sensibilă și inteligibilă până la nivelul uman, omul creează în sine cele patru virtuți generale. În primul rând **chibzuința** (*phronesis*). Aceasta se constituie prin unificarea puterilor înțelegătoare și raționale ale sufletului între ele, cu simțurile trupesti corespunzătoare și de asemenea cu lucrările corespunzătoare, și anume lucrarea cunoscătoare care este lucrarea puterii înțelegătoare și lucrarea știutoare care este specifică puterii raționale. Prin chibzuință sufletul adună în sine rațiunile ființelor sensibile și le unifică între ele și cu sine însuși. În mod analog, se constituie celelalte trei virtuți generale, și anume **dreptatea** (*dikaosune*), **bărbăția** (*andreia*) și **cumpătarea sau înfrânarea** (*sophrosune*), care duce la discernământ.

Apoi, prin unificarea primelor două virtuți, chibzuința și dreptatea, care înglobează deja în ele, după cum am văzut, puterile aferente sufletului, simțurile corespunzătoare ale trupului și lucrările simțurilor asupra lucrurilor, se constituie virtutea mai generală a **înțelepciunii** (*sophia*). Aceasta este rezultanta tuturor puterilor și simțurilor cognitive și a tuturor consecințelor întâlnirii acestor facultăți cunoscătoare cu lucrurile, și anume a cunoștințelor. Prin unificarea celorlalte două virtuți, bărbăția și înfrânarea, se constituie cea de-a doua virtute mai generală – *praotes* – adică a **blândeții** celor tari, care, fiind armonizarea și rezultanta tuturor puterilor active ale sufletului, a simțurilor corespunzătoare ale trupului și a lucrărilor simțurilor asupra lumii exterioare, se mai numește și **nepătimire** (*apatheia*), deoarece ea este echilibrul și pacea desăvârșită între suflet, trup și lume.

Aceste două virtuți mai generale, cu tot ceea ce conțin în mod real acum, se unesc în virtutea cea mai generală și mai înaltă, **iubirea**, care, fiind o virtute unificatoare și prin excelență îndumnezeitoare, adună în Dumnezeu (într-o unire deplină și simplă) totul: atât elementele de bază, și anume sufletul și puterile sufletești, trupul și simțurile trupesti, lucrările simțurilor asupra lucrurilor și rațiunile lucrurilor, cât și mișcarea tuturor acestor elemente spre scopul lor, și anume virtuțile generale și mai generale care sunt facultăți psihosomatice sau realități ce cuprind totul.

Astfel, rezumă Sf. Maxim, sufletul, folosind simțurile trupesti ca vehicule raționale ale puterilor sale, pătrunde prin acestea în interiorul ființelor sensibile și își însușește rațiunile lor. Își unifică puterile și tot ceea ce conțin ele cu rațiunile divine, care sunt ascunse în virtuți, atrage și enipostiază totul în El, îl asimilează în El și astfel Creatorul devine Totul în tot, Capul creației Sale, ce se transfigurează astfel în Trupul Cuvântului.

În acest text extrem de dens întâlnim mai multe elemente care seamănă cu elemente ale filozofilor vechi și moderne, ale tradițiilor religioase și ale științelor umane contemporane (de pildă: raportul între idee și realitate, materie și formă, suflet și Unul sau Tot cosmic, persoană sau existență și structură umană, unitate organică indisolubilă între om și lumea materială, unitatea psihosomatică a omului la fel de indisolubilă etc.), ca și elemente antropologice rudimentare, precum corespondența pe care se bazează atât tehnica rugăciunii inimii în creștinism, cât și cea a concentrării în alte tradiții. A insista însă asupra acestor dimensiuni ar depăși țelul nostru de astăzi. Pentru tema noastră e de ajuns că am lămurit faptul că ființa umană este în mod original teologală și că teologal sau iconic este și modul ei de funcționare.

Această ultimă constatare aruncă o lumină orbitoare asupra sacramentalității eclesiale. În realitate, această sacramentalitate nu face decât să restaureze și să desăvârșască existența și funcționalitatea omului de dinaintea căderii. Deci tocmai în această perspectivă va trebui să vedem tainele Bisericii pentru a le înțelege și a le trăi autentic. Asupra acestui lucru vom mai reveni. În plus, ceea ce tocmai am spus răspunde într-o oarecare măsură la mai multe întrebări puse mai sus – de pildă, care este raportul real între natural și spiritual – și explică măreția și înalta valoare pe care o simțim în noi în calitate de ființe umane. Nu explică însă greșeala pe care de asemenea o simțim în noi. Pentru a înțelege aceasta trebuie să continuăm lectura din Sf. Maxim.

Păcatul primordial a stricat chipul natural al omului

Marele gânditor ortodox a descris până aici omul creat după chipul lui Dumnezeu; i-a precizat funcționalitatea, lucrarea și scopul conform naturii sale. Apoi, vorbind despre ce i se întâmplă omului când își mută ținta din Dumnezeu în sine însuși, descrie răsturnarea existenței umane și a funcționalității ei pe care o provoacă această mutare. Cele care predomină acum sunt simțurile trupesti. Ele țin captive puterile sufletești, le fac să rătăcească la suprafața lucrurilor sensibile, iar omul, ieșind din sine însuși, devine rătăcitor. Sufletul, renunțând la mișcarea proprie firii sale spre Dumnezeu, se supune simțurilor trupesti, puterile sufletești se supun lucrărilor simțurilor și prin ele lucrurilor sensibile. Prin aceasta omul îmbracă materialitatea – nu materia, fiindcă ea există dinainte în om și era bună; materialitatea este față de materie ea însăși consecință a păcatului; a fost și o cădere pentru materie. Omul se cufundă astfel în non-sens, căci rațiunea umană și rațiunile lucrurilor întunecându-se, apar non-sensul și absurditatea.

În acest fel, opuse virtuților și procesului prin care acestea ar fi trebuit să fie constituite în om, se formează patimile ale căror dimensiuni centrale sunt *materialitatea și non-sensul*, calități ce caracterizează viața la nivelul pur biologic. Într-adevăr, imaginea fiind inversată, apar, așa cum deja am arătat, însușirile materialului a cărui imagine este compusă, și anume însușirile vieții animale. De aceea Sfinții Părinți, pentru a denumi această nouă existență a omului, folosesc expresia Scripturii după care Adam și Eva s-au îmbrăcat, imediat după ieșirea din Rai, în tunici de piele. Termenul exprimă existența și funcționalitatea biologică în care s-a aflat primul om și în care orice om de atunci înainte se trezește aruncat prin însuși faptul nașterii sale biologice.³ Aceasta este explicația creștină a faptului că omul simte înrădăcinat în sine o greșeală fundamentală ce coexistă dimpreună cu propria sa valoare.

În păcat însă, înțeles până aici ca schimbare a rostului omului și ca răsturnare a chipului, sau ca mărginire arbitrară a mișcării naturale a creației spre necreat, mărginire ce blochează și dezorientează mișcarea și pricinuieste neorânduiala în creație, există și un aspect moral. Păcatul este de asemenea o insultă la adresa lui Dumnezeu. Dar Dumnezeu fiind nepătimitor și, prin fire, de neatins, iar insulta neputând să ajungă până la El, ea Îi lovește realmente chipul și îl rănește. Revenim la aceeași constatare esențială: păcatul este distrugerea sau descompunerea sau răsturnarea icoanei. Din această constatare rezultă adevărul major al soteriologiei ortodoxe, și anume că efectele păcatului nu sunt pedepse impuse omului de către Dumnezeu, ci roadele descompunerii ființei umane, așa cum durerile unui bolnav îi vin din boala sa. De aici decurge și un al doilea mare adevăr, și anume că poruncile lui Dumnezeu nu sunt ordine date omului în mod extrinsec, ci o descriere a existenței și a funcționării sale vitale firești, tot așa cum legile igienei sau prescripțiile doctorului nu provin din propria sa voință, ci din starea sănătoasă a organismului uman. Importanța acestor adevăruri pentru viața duhovnicească, pentru legătura cu Dumnezeu, lupta împotriva păcatului, înțelegerea canoanelor Bisericii etc. este enormă și evidentă.

Pentru acest ultim motiv, nu voi insista aici asupra acestor consecințe, ci, având drept scop studierea fundamentelor vieții duhovnicești și examinând până aici subiectul care este chemat să trăiască această viață, îmi rămâne să văd mai de aproape ce este viața duhovnicească în natura ei proprie.

Hristos reface și împlinește chipul omului

Pentru tradiția creștină, *viața duhovnicească nu este în mod simplu viața interioară*, chiar de-ar fi cea mai pură și mai rafinată, de pildă cea pe care o poate inspira unui poet, unui artist, unui filosof, unui idealist oarecare, idealul său cel mai înalt, chiar Binele Absolut ca idee, chiar ca idee în sens platonician. Această viață este demnă și nobilă, conține valori umane înalte, dar este întotdeauna viața omului, viața trupului sau viața biologică cu tot ceea ce Creatorul a voit ca ea să conțină în mod real. Ea nu este însă viața creștină duhovnicească, deoarece nu este viața infuzată omului de către Duhul Sfânt, viața necreată a lui Dumnezeu, care este adevăratul conținut al vieții creștine.

Pe de altă parte *viața duhovnicească nu este nici viața religiei*, căci religia, ținând serios seama de existența lui Dumnezeu, poate de fapt să conducă omul la o organizare a vieții sale având în vedere pe Dumnezeu sau în raport cu Dumnezeu, lucru remarcabil, dar viața omului, chiar la acest nivel, nu este încă o viață unită cu Dumnezeu, o viață care vine din Dumnezeu; ea rămâne o viață omenească, în cel mai bun caz bine orientată, bine organizată și funcționând corect, chiar iconic.

Cel mai bun caz este cel al lui Adam înainte de cădere. Studiind pe Sf. Maxim, am constatat că Adam avea un scop de îndeplinit, trebuia

să unifice în el creația și s-o ofere împreună cu sine însuși lui Dumnezeu. Iar Dumnezeu ar fi primit ofranda, și-ar fi asumat creația în persoana Fiului Său și ar fi unit în aceasta cele două naturi care erau prin fire despărțite. Această despărțire naturală, faptul că natura umană era doar umană, iar natura divină era doar divină, nu permitea "perihoreza", fluxul vieții. Există numai o comuniune iconică. Adam, din punct de vedere ontologic, nu era un om desăvârșit, ființa sa era iconică. Iar viața sa, din același punct de vedere ontologic, era o pregătire. Ea avea începuturile vieții duhovnicești dar nu era încă viață duhovnicească. Faptul tragic al căderii a complicat situația. Închizând ființa umană în ea însăși, răsturnându-i funcționalitatea vitală, a făcut viața duhovnicească imposibilă.

Ori mântuirea realizată prin Hristos are două dimensiuni. Pe de o parte Mântuitorul a restabilit existența umană în starea adamică și pe de altă parte, lucru mult mai important, a împlinit finalitatea lui Adam. În Hristos omul s-a desăvârșit. Căci în El firea umană este cu adevărat născută de sus, de la Duhul Sfânt. Materialul creat al chipului nu mai reprezintă doar Arhetipul, ci devine carne a Arhetipului. Fără a fi distrus (în Hristos nimic nu a fost distrus în afară de păcat) naturalul, până atunci spiritual doar în potență, devine acum spiritual în mod deplin. Viața omului, depășind limitele timpului și ale spațiului, devine veșnică, funcționarea ei deiformă. De aceea nimeni nu putea și nu va putea trăi viața duhovnicească în plenitudinea ei înaintea sau în afara Trupului Domnului. Și tot de aceea Sfinții Apostoli și Părinții Bisericii identifică întotdeauna viața duhovnicească cu viața în Hristos.

Aceasta lămurește natura vieții duhovnicești și răspunde la întrebarea pentru ce omul, fiind o ființă teologală, trebuie să se nască de sus și, mai mult, precizează modul de a se naște și de a trăi în Duhul: a participa la carnea născută din Duhul lui Hristos, la trupul Său care, prelungindu-se în timp, este întotdeauna prezent și care se numește Biserica. Or, tocmai aceasta este lucrarea tainelor, a rugăciunii, a ascezei, a întregii vieți creștine. Cu alte cuvinte, am răspuns aici, atât cât ne-a fost cu putință în timpul limitat al unui referat, la întrebările despre natura (ce) și despre finalitatea (de ce) vieții duhovnicești. Ne rămâne să vorbim despre cum. Și vorbind despre cum, ce-ul și de ce-ul tainelor, al rugăciunii, al ascezei etc. vor fi de asemenea limpezite.

Dar înainte se cuvine să spun un cuvânt despre direcția principală a luptei duhovnicești. Aceasta nu este determinată de păcat ci de Hristos. Omul nu trebuie atât să evite păcatul, cât să se împlinească în Hristos. Viața duhovnicească nu este o mișcare sau un efort negativ, ci în mod esențial pozitiv. Și acesta deoarece căderea a fost un eveniment tragic dar nu mai mult decât un eveniment: momentul decisiv, ontologic chiar pentru om, a fost Hristos. Este adevărat că păcatul constituie în noi un mare obstacol și o greșeală și că trebuie să luptăm până la moarte – vreau să spun moartea păcatului care există în noi – împotriva lui. Dacă ne situăm însă pe axa adevărată, cea care ne unește cu Hristos, acest păcat devine dintr-o dată periferic și lupta împotriva lui ușoară. Hristos ne-a extins existența, ne-a făcut mai întinși decât răul, mai puternici decât păcatul. Scopul nostru nu este să devenim fără de păcat, lucru de altfel imposibil, după cum zice Hristos Însuși, ci să intrăm în familia lui Dumnezeu, să devenim fiii Săi. Nu voi insista mai mult asupra acestui adevăr, căci situându-ne fiecare în perspectiva acestuia, cu siguranță Îi vom înțelege repede importanța și vom mulțumi Domnului Care, cerându-ne să luptăm împotriva păcatelor concrete, ne-a eliberat de greșeala esențială, și anume de întemnițarea noastră în limitele și problematica păcatului.

Tainele inițierii creștine (despre nașterea și creșterea în Hristos)

Revin la taine. Prin **botez** omul se încorporează în Hristos. Incorporarea constituie o nouă naștere, pentru că ea nu suprimă în mod simplu păcatul, nu se mărginește la îndreptarea consecințelor sale sau la a-i restitui omului funcționalitatea originală, conform naturii sale, ci ea îi oferă noua făptură duhovnicească pe care Hristos a creat-o în trupul Său, adică în trupul și în sufletul Său îndumnezeit. Această făptură nouă, cu simțurile și puterile ei psihosomatice spirituale, nu se creează în om prin nimicirea ci prin desăvârșirea organismului său psihosomatic natural; spiritual nu înlocuiește ci desăvârșește naturalul – să ne reamintim textul din Sfântul Maxim. Prin făptura aceasta nouă, omul poate să trăiască viața dăruită lui de Duhul Sfânt, viață care nu anulează viața sa naturală, ci o fecundează și o lărgește la infinit. Renașterea naturii umane, cu structura și funcționarea ei, merge împreună cu renașterea persoanei umane, care găsește prin integrarea sa în Hristos o nouă temelie, o nouă ipostază veșnică. În botez ființa întreagă a omului, persoană și natură, se naște din nou, omul își află aici ființa reală, propriul său *ontos einai*. Expresia "făptură nouă" a Scripturii nu are un sens

metaforic, sau pur și simplu moral, ci în întregime real.

Această ființă nouă găsește în **mirungere** energia care i se cuvine.

Iar în **Euharistie**, în care comuniunea culminează, omul află adevărata viață, cea care se potrivește felului său autentic de a fi și de a acționa. Trupul omului se unește în Euharistie cu Trupul lui Hristos, sângele cu sângele, sufletul cu sufletul, voința cu voința, dorința cu dorința, gândirea cu gândirea, căci, în Euharistie, omul nu primește ceva de la Hristos ci pe Hristos însuși. Astfel, ființa primită la botez și mișcată prin ungere, se actualizează deplin, devine vie și, în ziua cea nouă inaugurată în lumea noastră de răsăritul adevăratului Soare al lumii, omul poate să ființeze, să trăiască și să-și îndeplinească sarcina, adică să anunțe vestea cea bună a Aurorei și să lucreze pentru luminarea lumii.

Tainele nu sunt însă acte magice. Am afirmat deja că Dumnezeu nu obligă pe om să trăiască prin făptura nouă creată în el la botez. La fel se poate spune despre darurile Sfântului Duh, aceste noi dimensiuni sau facultăți ale ființei spirituale create în ea prin ungere. În ce privește Euharistia, un Părinte al Bisericii declară că nu se împărtășesc cu Hristos toți cei care primesc Împărtășania din mâna preotului, ci doar cei cărora Hristos însuși le-o oferă. Căci trebuie ca trupul să fie pregătit pentru a primi Trupul lui Hristos, voința trebuie cu adevărat să-L voiască, dorința să-L dorească fierbinte iar gândirea trebuie să fie concentrată în El.

Pe de altă parte, prin **gândirea și voința** sa, omul este chemat să prelungească Euharistia în timpul întregii sale vieți. Deoarece nu întâmplător în aceste două facultăți se concentrează și, prin ele două, este condus întregul comportament uman. Or, dacă omul, prin meditație și rugăciune își unește mintea cu Hristos, iar prin asceză și iubire își unește voința cu El, orice faptă a omului urmează și se transformă, devine transparentă Duhului, Hristos fiind Cel care lucrează în chip personal prin om, așa cum Sf. Pavel a avut curajul s-o spună despre sine. În acest caz, lucrarea omenească devine o taină, omul se sfințește și lumea în jurul său, mediul în care trăiește, familia, școala, biroul, primesc prin el o adiere de iubire, de bucurie, de pace, de blândete, de bunătate, de credincioșenie, de duioșie, aceste roade ale Duhului, sau dimensiuni centrale ale vieții duhovnicești, ale Împărăției.

Vorbind despre cele trei taine ale inițierii creștine și despre sacramentalizarea lucrării omului, n-am făcut decât să rezum cartea lui Nicolae Cabasila "Viața în Hristos". În aceasta putem găsi analize amănunțite și pătrunzătoare la ceea ce tocmai doar am menționat. Socotesc această carte admirabilă și de o actualitate surprinzătoare pentru zilele noastre. Dar chiar fără a fi intrat în detalii, anumite adevăruri privind tainele au fost lămurite.

Tainele nu sunt datoriile religioase, pe care le putem clasifica în obligatorii, ca de pildă Euharistia, sau facultative, ca preoția, nici mijloace obiective prin care primim harul, inevitabil obiectivat în această perspectivă și înmagazinat în depozitul sacru al Bisericii, deopotrivă obiectivată. Această doctrină vine dintr-o teologie posterioară, când aceasta a funcționat prin clișee raționale pentru a îndreptăți o Biserică care a vrut să se impună ca instituție. Pentru adevărata tradiție a Bisericii, așa cum a fost exprimată încă de la origini de Sf. Pavel, taina centrală este Hristos, Întruparea sa care este totodată teofanie și antropofanie și care, prin cruce, înviere și revărsarea Duhului peste tot trupul, a mântuit adică a eliberat, a împlinit, a făcut transparentă Duhului lumea întreagă și, prin aceasta, a transfigurat-o. În această perspectivă, tainele sunt noile dimensiuni și funcțiuni ale naturii omului asumate și îndumnezeite în Hristos.

Or, simțurile și puterile sau facultățile spirituale ale trupului lui Hristos, prin care Mântuitorul a descoperit adevărul, a făcut minuni și a mântuit lumea, se răspândesc și se reflectă, ca să zicem așa, în timp, prin tainele Bisericii. Pentru Sf. Pavel, Sf. Chiril al Ierusalimului, Sf. Ioan Gură de Aur, Sf. Maxim Mărturisitorul, Nicolae Cabasila, Nicodim Aghioritul, ca să menționăm doar câteva etape ale adevăratei Tradiții bisericești, există o identitate reală între trupul concret al lui Iisus istoric și Biserică. *Biserica este Trupul lui Hristos în sensul propriu al termenului. Și, există de asemenea o identitate reală între lucrările trupului lui Iisus și taine.* Acestea prelungesc realmente acțiunile Aceluia și ne împărtășesc cu adevărat viața Sa. Astfel, Hristos se prelungește în timp, iar lumea este asumată în El. În această perspectivă, Biserica este concepută nu ca o realitate statică, obiectivă, ci ca o mișcare continuă, dinamică și transfiguratoare. Este căsătoria continuă între Creator și creația Sa, unirea constantă a creatului cu necreatul. Procesul concret al acestei uniri și al acestei transfigurări sunt tainele.

Taina bisericească centrală este Euharistia, ce reprezintă, adică face din nou în chip real prezentă și actuală, iconomia mântuitoare a Domnului, ca de altfel și botezul și mirungerea care introduc în Euharistie. Dar, din aceasta din urmă decurge o multitudine de celebrări sfinte ce îmbrățișează întreaga viață și care, toate la un loc, constituie liturgia Bisericii. Prin

aceasta se creează un nou mod de existență și de viață, o nouă organizare a raporturilor ființelor umane între ele, cu Dumnezeu și cu lumea, o nouă structurare a societății umane și a lumii, structurare care este în mod autentic comuniune. Nu simpla corespondență naturală sau comuniune iconică, pe care ne-a descris-o Sf. Maxim, vorbind despre om înainte de cădere, ci o comuniune organică, aceea care unifică în jurul capului mădularele unui trup. Această "nouă creație", lumea ființând și acționând în calitate de trup al lui Hristos, se numește Biserică. Noua viață dăruită de Hristos se numește viață sacramentală. Iar punctele concrete ale spațiului și ale timpului în care viața dumnezeiască întâlnește viața omenească, se unește cu ea și o transfigurează, faptul însuși al unirii și al transfigurării și celebrările, adică actele prin care se realizează transfigurarea, se numesc taine.

Unirea se realizează grație unei duble mișcări de acoperire. *Dumnezeu vine*; din această perspectivă tainele sunt canalele prin care viața dumnezeiască se răspândește în lume. Și *omul se înalță*; din acest punct de vedere tainele sunt punctele și în același timp procesele în și prin care diversele funcții ale omului se grefează pe Hristos și devin spirituale și veșnice.

Am vorbit deja despre funcția re-înnoirii trupesti și psihice prin care omul se menține viu și care, în botez, se transformă în re-naștere. La fel se întâmplă cu energia psihosomatică a ființei umane, care prin ungere devine spirituală; tot așa cu hrana și cu bucuria sa care, condensate în pâine și vin, devin, în euharistie, veșnice; cu iubirea a două persoane care, în taina nunții, primește în sine iubirea lui Dumnezeu Treimea, în numele căruia căsătorii se încununază, și prin aceasta se întăresc și se extind la infinit etc.

Având în vedere tot ceea ce am spus până aici, întrebarea centrală a expunerii noastre se limpezește, titlul i se lămurește și se justifică. Biserica este într-adevăr locul unde omul poate să se nască din nou și astfel să existe, să trăiască și să lucreze într-un mod plenar, adecvat, duhovnicesc și chiar, încă de pe acum, veșnic.

Biserica este Trupul lui Hristos format din trupurile celor născuți din nou

Dar – și aceasta va fi o ultimă scurtă remarcă – dacă este adevărat că omul se naște din nou în Biserică, este deopotrivă adevărat că Biserica, trup extins al lui Hristos și care se desăvârșește în timp, după cuvântul Scripturii, ca un edificiu spiritual, nu poate fi construită decât prin nașterea din nou a oamenilor și prin integrarea lor în Hristos. Aici se revelează profunzimile iubirii Domnului nostru pentru oameni. El Se oferă în Biserică ființelor umane și, în același timp, așteaptă de la ele carnea concretă, fără de care Trupul Său nu poate să se desăvârșească. Dacă Hristos nu găsește într-o perioadă istorică precisă această carne, El rămâne în această perioadă nelucrător, ca în orașele în care n-a putut face minuni din pricina lipsei de credință a locuitorilor lor. În acest caz Dumnezeu tace, Biserica ia înfățișarea unei instituții, credința pe cea a unei ideologii, iar oamenii încetează de a mai fi preocupați de aceste lucruri, căci deși li se făgăduiește mântuirea sufletului, ei nu mai află aici mântuirea vieții lor, așa cum Iisus a știut întotdeauna s-o realizeze.

Încorporarea în Hristos nu privește însă numai ființele umane. Ea are în vedere și realitățile istorice în care oamenii sunt angajați în mod existențial. Sfinții Apostoli și Părinții Bisericii au știut să includă în trupul Bisericii toate realizările concrete ale epocii lor, limba, noțiunile filozofice, cadrele sociale etc. și prin acestea au salvat în același timp aceste realități și au revelat pe Hristos ca Dumnezeu Întrupat, viu și mântuitor. Mântuirea lumii, zidirea Bisericii și Revelația nu constituie așadar decât cele trei aspecte ale aceleiași unei realități.

În lumina acestui adevăr se conturează dimensiunea socială și cea cosmologică a tainelor, a rugăciunii, a ascezei, a întregii vieți duhovnicești. Scopul și conținutul acestora nu este o mântuire individuală, ci zidirea Bisericii.⁴

Dar ca să studiez dimensiunea socială și cosmologică a vieții duhovnicești, ar însemna să îi examinez mai ales consecințele. Or, mi s-a cerut să vorbesc despre fundamentele ei. Expunerile care vor urma vor aborda celelalte dimensiuni.

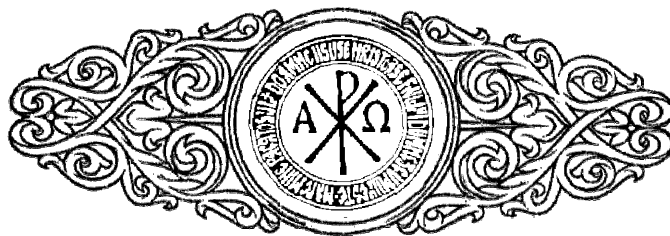
Pe de altă parte, sunt convins că a vorbi la această adunare despre zidirea Bisericii înseamnă a pătrunde în intimitatea ei. Într-adevăr, a fost o experiență luminoasă pentru mine de a vedea de aproape, la congresul precedent al Fraternității de la Amiens, tatonările unei Biserici care se analizează; cu înțelepciune, fidelitate, discernământ și curaj, știind că nu trebuie să găsească o identitate sociologică sau să creeze un cadru social pentru mădularele sale, ci să zidească trupul viu al lui Hristos astăzi, în acest loc concret, și acesta cu răbdare, adeseori pe cruce, întotdeauna cu nădejdea și bucuria pe care Duhul le dăruiește slujitorilor Lui. (trad. de Maria-Otilia Oprea)

(intratitlurile aparțin redacției)

- Continuare la pagina 13 -

Războiul nevăzut. Isihasmul

Visul și dialogul omului cu Dumnezeu

Prof. Ovidiu Moceanu

“O, de-ar fi îngăduit omului să stea de vorbă cu Dumnezeu,
cum stă de vorbă un om cu prietenul său!” – Iov 16, 21

Sfânta Scriptură atestă o nostalgie fundamentală a existenței umane: menținerea dialogului cu Dumnezeu. Odinioară, omul putea să stea de vorbă cu Dumnezeu. O modalitate a dialogului o aflăm în Facerea (3, 9 – 11): “Și a strigat Domnul Dumnezeu pe Adam și i-a zis: <<Adame, unde ești?>>. Răspuns-a acesta: <<Am auzit glasul Tău în rai și m-am temut, căci sunt gol și m-am ascuns>>. Și i-a zis Dumnezeu: <<Cine ți-a spus ție că ești gol? Nu cumva ai mâncat din pomul din care ți-am poruncit să nu mănânci?>>”.¹

Dialogul “lui Dumnezeu cu omul și al omului cu Dumnezeu”, afirmă părintele Galeriu, apare frecvent în Scriptură în ipostaze, forme dintre cele mai neașteptate.² Analizându-le, constatăm că arată o evoluție dramatică, de îndepărtare sau apropiere, atât la nivel individual cât și colectiv, dar principala preocupare este menținerea în dialog. Teama de a nu pierde starea de dialog o exprimă diferite cărți, între care Cartea lui Iov, impresionantă prin dramatismul căutării unui sens al suferinței. Dialogul se produce chiar și atunci când omul pare părăsit de divinitate. Iov, văzând câte nenorociri se abat asupra lui, crede că Dumnezeu Și-a întors fața de la el, dar știe că Răscumpărătorul nu-l uită: “Dar eu știu că Răscumpărătorul meu este viu și că El, în ziua cea de pe urmă, va ridica iar din pulbere această piele a mea ce se destramă. Și afară din trupul meu voi vede pe Dumnezeu. Pe El îl voi vedea și ochii mei Îl vor privi, nu ai altuia. Și de dorul acesta măruntaiele mele tânjesc în mine” (Iov, 19, 25 – 27). Nimic nu poate fi mai trist, nici măcar moartea, decât să nu te certe Domnul, căci prin “certare” îți dă șansa să te îndrepti: “Căci Domnul ceartă pe cel care-l iubește și ca un părinte pedepsește pe feciorul care îi este drag” (Pilde, 3, 12).

De aceea, Elifaz, prietenul lui Iov, exclamă: “Fericit este omul pe care Dumnezeu îl mustră!” (Iov, 5, 17), iar Apocalipsa Sfântului Ioan Teologul se va referi la aceeași înțelegere a dialogului cu divinitatea: “Eu pe câți îi iubesc îi mustru și îi pedepsesc... (3, 19).

Situația ideală de dialog e cea din Eden, “față către față”, “gură către gură”, pe care omul, prin neascultare, a pierdut-o. S-a dovedit nevrednic, a trădat legământul originar, cum se va mai întâmpla și cu Vechea Lege dată prin Moise și prooroci, de aceea, în nemărginita iubire față de om, Dumnezeu, prin Iisus, i-a dat Legea Nouă, Evanghelia Împărăției Cerurilor.

În acest context, visul și vedenia în Biblie au o situație specială. Ele apar ca șanse de întoarcere la voia lui Dumnezeu, iar aceia care, în Vechiul Testament și în Noul Testament, au vise și vedenii adevărate devin mesagerii divinității.³ Semnul harului divin al “văzătorului” este adresarea directă, nu prin “ghicitoră”, căci “ghicitura”, adică visul încifrat, presupune și harul tâlmăcirii. Lui Moise i se adresează, “la arătare”, fiindcă e “vasul ales”: “de este între voi vreun prooroc al Domnului, Mă arăt lui în vedenie și în somn vorbesc cu el. Nu tot așa am grăit robului Meu Moise, - el este credincios în toată casa Mea. Cu el grăiesc gură către gură, la arătare și aievea, iar nu în ghicitori, și el vede fața Domnului” (Numerii, 12, 6 – 8). În altă parte, când se vorbește de Moise, se remarcă: “De atunci nu s-a mai ridicat în Israel prooroc asemenea lui Moise pe care Dumnezeu să-l fi cunoscut față către față...” (Deuteronom, 34, 10). Și lui Noe i se adresează direct, pentru că “a aflat har înaintea Domnului” (Facerea, 6, 8). Har poate afla și tâlcuitorul de vise și vedenii, cum este Iosif, care aruncat în închisorile Faraonului, descifrează o serie de vise ale unor slujitori mari în rang sau ale Faraonului însuși. El întreabă, nu fără o anume insinuare: “dar tâlcurile nu sunt de la Dumnezeu?” (Facerea, 40, 5 – 15). Făcea acest lucru într-un mediu în care asemenea îndeletniciri se aflau la mare cinste, dar nu ca o expresie

a legăturii cu Dumnezeu prin Duh, ci ca o preocupare ezoterică.

Prorociile, profețiile, prevestirile, extazele, multe făcute în vis și vedenie, fapt menționat de proroci, dau o imagine despre forța premonitorie a celor aleși. De la primii proroci până la Sf. Ioan Teologul, visul, vedenia, descoperirea (revelația), extazul ș.a. trebuie să se producă “în Duh” pentru a fi autentice, adică pentru a nu interveni, în momentul producerii, forțe oculte. Ioan a fost “în duh” “în zi de Duminică” (Apocalipsa, 1, 10)⁴, în Duh s-a produs descoperirea Sf. Apostol Pavel, care “a fost în rai și a auzit cuvinte de nespus, pe care nu-i este îngăduit omului să le grăiască” (II Corinteni, 12, 1 – 12). Pentru Isaia, Ierusalimul e “valea vedeniei” (Isaia 22, 1), locul unde a trăit experiențe unice și L-a prevestit pe Mesia, peste Care avea să se odihnească “Duhul lui Dumnezeu” (Isaia, 11). Isaia enumeră darurile Duhului Sfânt, care vor fi plinătatea darurilor revărsate peste El: “duhul înțelepciunii și al înțelegerii, duhul sfatului și al tăriei, duhul cunoștinței și al bunei-credințe (...), duhul temerii de Dumnezeu” (Isaia, 11, 2 – 3). Prorocii adevărați al căror cuvânt e plin de Duh, sunt “străjeri” ai poporului, cum afirmă Iezechiel (Iezechiel, 33, 2 – 6). După ce Daniel îi deslușește lui Nabucodonosor visele (vedeniile), acesta e convins că Daniel are “Duhul Dumnezeului Celui Sfânt” (Daniel, 4, 1 – 24). Tocmai pentru că a primit prin credință capacitatea de interpretare a viselor, Daniel e mai priceput decât magii și prezicătorii babilonienii, așa cum se întâmpla și cu Iosif. El se învrednicește, după un post de trei săptămâni, și de o vedenie “pentru zilele din urmă” (Daniel, 10, 2 – 21), despre “vremea cea de apoi” (cap. 12).

Prorocii Vechiului Testament, trimiși ai Domnului ca să-i întoarcă pe oameni către calea Lui (v. Zaharia, 1, 1 – 6), n-au fost întotdeauna ascultați, ba uneori, când n-au convenit spusese lor, au fost uciși ori oamenii au dat crezare prorocilor mincinoși. Iisus îi va acuza adesea pe farisei și saducheii pentru greșeli (Matei, 5, 12; în Predica de pe munte: Matei, 23, 29 – 31; Matei, 23, 37; Luca, 13, 33 – 34) și va atrage atenția asupra profeților mincinoși care vor veni în numele Lui.

Un caz de pierdere a Duhului se înregistrează în Vechiul Testament. Prorocul Samuel a vestit că Domnul a ales alt rege, pe David, și, din acel moment, Saul nu mai poate proroci, Domnul nu i se mai adresează (I Regi, 16, 14 – 23), un duh rău se abate asupra lui, pe care îl alungă cu ajutorul cântecelor lui David. Îl cheamă în zadar pe Domnul, care nu-i răspunde “nici în vis, nici prin Urim, nici prin prooroci” (I Regi, 28, 6) și se plânge fantomei lui Samuel: “Dumnezeu S-a depărtat de mine și nu-mi răspunde nici prin prooroci, nici în vis, nici în vedenie” (I Regi, 28, 15). Rămânea soluția să se adreseze unei vrăjitoare care putea să cheme spiritul morților. (I Regi, 28, 7 – 19), lucru interzis de Levitic (19, 31). Saul fusese pedepsit pentru că n-a împlinit porunca Domnului de a lupta împotriva lui Amalec.

Sunt unele pasaje în Biblie împotriva “duhului pitonicesc”⁵, adică al duhului vrăjitoriilor, ghicitoriilor de tot felul. Sf. Pavel (Faptele Apostolilor, 16, 16 – 17) va fi închis (cu ucenicul său Sila) pentru că a alungat un astfel de duh dintr-o tânără ghicitoare, care aducea câștig stăpânilor săi. Voia lui Dumnezeu nu poate fi cunoscută în acest fel. “Pe vrăjitori, se spune în Lege, să nu-i lăsați să trăiască!” (Ieșirea, 22, 18). În Levitic se atrage atenția: “... să nu vrăjiți, nici să ghiciți” (19, 26); “Să nu alergați la cei care cheamă morții, pe la vrăjitori să nu umblați și să nu vă întinați cu ei” (19, 31); și din nou îndemnul de a-i ucide pe cei care cheamă morții sau vrăjesc (20, 27). Un sens special are cuvântul ghicitoră în Epistola întâi către Corinteni a Sfântului Apostol Pavel (13, 12): “Căci acum vedem prin oglindă, ca-n ghicitoră; dar atunci față către față (s. n. – O. M.)”. Semnalăm aceeași nostalgie a comunicării

directe, în Împărăția Cerurilor, pentru cei îndreptățiți, adică cei desăvârșiți prin credință. De la vremea prorocilor până la vremea apostolului, s-a păstrat aceeași năzuință, a recăștigării iubirii divine, de fapt a recăștigării atributelor divine ale ființei umane. În Epistola către Romani, apostolul face o paralelă între Adam, un singur om care a venit păcatul și moartea, Noul Adam, Iisus Hristos, “un singur om” prin care a venit harul “spre viață veșnică”, fiindcă “unde s-a înmulțit păcatul, a prisosit harul” (Romani, 5, 13 – 21). **Credința însăși este “vedere prin oglindă” a lui Dumnezeu**, dovada lucrurilor celor nevăzute (Evrei, 11, 1). Creștinismul a întors privirile celor drepti (credincioși) dinspre Paradis spre Împărăția Cerurilor, unde vor ajunge cei desăvârșiți în credință: “*Cât pentru noi, cetatea noastră este în ceruri, de unde așteptăm Mântuitor, pe Domnul Iisus Hristos, Care va schimba în înfățișare trupul smereniei noastre ca să fie asemenea trupului slavei Sale, lucrând cu putere ce are de a-Și supune Sieși toate*” (Filipeni, 3, 20 – 21). Astfel, atingerea “stării de bărbat desăvârșit” a devenit idealul sfântului, condiție de acces la dialogul “față către față” cu Dumnezeu. Trebuie notat că în creștinismul primar cuvântul sfânt desemna calitatea de creștin (Efeseni, 4, 11 – 13), indiferent că erau apostoli, profeți, păstori (preoți), ori învățători, toți rânduiți (prin chemare) “*ca să-i pregătească pe sfinți pentru lucrarea slujirii, spre zidirea trupului lui Hristos, până ce toți vom ajunge la unitatea credinței și a cunoașterii Fiului lui Dumnezeu, la starea de bărbat desăvârșit, la măsura vârstei plinătății lui Hristos*”. Și în vremea aceea erau destui care se lăudau cu “slujire-de-îngeri” (vedenii, viziuni), de aceea îndeamnă (Coloseni, 2, 18) să nu fie luați în seamă, pentru că îi duc pe oameni pe căi greșite “cu mintea cea trupească”. Arhimandrit Ilie Cleopa va scrie în mai multe rânduri despre aceste “slujiri-de-îngeri”, care au proliferat, în chip paradoxal, tocmai vremuri apropiate.⁶

Până la “starea de bărbat desăvârșit, la măsura vârstei plinătății lui Hristos”, de care vorbește apostolul, omul a parcurs și mai are de parcurs o cale lungă.

Visul a apărut atunci când comunicarea directă cu divinitatea n-a mai fost posibilă, tulburată de diverse cauze. După ce s-au întâmplat fapte nedemne de “fiii lui Dumnezeu” (Facerea, 6, 2), cum sunt numiți oamenii în literatura patristică, printre care și crima lui Cain (Facerea, 4, 8), după ce pământul “se stricase înaintea feței lui Dumnezeu și se umpluse de silnicii” și numai Noe era “drept și neprihănit” (Facerea, 6, 11), iar Dumnezeu trimite potopul, după ce se ridică Turnul Babel, semn al trufiei renăscute, luciferice, **Avram este chemat să întemeieze un popor și primește în vis vestea despre aceasta. Este primul vis din Biblie** (Facerea, 15, 1 – 11), în care i se cere jertfă, cum i se va cere, pentru a i se încerca puterea credinței, mai târziu, sacrificarea propriului fiu, Isaac (Facerea, 22). Se observă că există o comunicare directă, prin vis, visul nu este alegoric, încifrat, dar Dumnezeu condiționează împlinirea binecuvântării de jertfă. Mesajul, deja, nu mai poate fi recepționat de oricine, e nevoie de o jertfă, ca semn al Legământului, al virtuții credinței. Noe aduce jertfă, dar după ce trece prin încercarea potopului, iar Legământul Domnului cu el și cu toate viețuitoarele este cercubeul (Facerea, 9, 12 – 17).

Visele, revelațiile, vedeniile apar, în general, în momente cruciale din existența unui om sau a unui popor, ca semn al bunăvoinței sau al mâniei divine. Un popor se naște din vis, un “neam” se naște în urma unui vis. După ce Dumnezeu mai dă totuși o sută douăzeci de ani oamenilor, când a văzut că “sunt numai trup” (Facerea, 6, 3) și după ce “I-a părut rău și S-a căit că a făcut om pe pământ” (Facerea, 6, 6), găsește în Noe om drept și omenirea e salvată. Îi îndeamnă pe oameni: “Nașteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l stăpâniți!” (Facerea, 9, 1), după cum îi binecuvântase și pe protopărinții creați în ziua a șasea: “Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l supuneți...” (Facerea, 1, 28). Cu Avram s-a produs însă alegerea, solicitându-i-se, pentru făgăduință, rămânerea “în ascultare”, cum ar spune un călugăr. În vedenie, îi vorbește un înger lui Agar, slujnica lui Avram, alungată în pustie, sfătuind-o să se întoarcă la stăpânii ei și vestind-o despre nașterea unui popor din fiul ei Ismael. (Facerea, 16, 7 – 14, 21, 17 – 20). Fiii Rebeccăi vor întemeia două neamuri, fapt pe care îl știe dintr-o vedenie încă în vremea sarcinii (Facerea, 25, 23). Laban, care îl urmărea pe Iacov, sfătuit într-un vis să se întoarcă în pământul strămoșesc, este avertizat, tot printr-un vis (Facerea, 31, 24), să-l lase în pace. Printr-o alegorie onirică, Iosif, fiul lui Iacov, știe că va domni peste ai săi, care i se vor închina, așa cum se închinau în vis snopii fraților în fața snopului făcut de mâna sa (Facerea, 37, 5 – 8). Rugul aprins, în muntele Horeb, în care i se arată Dumnezeu lui Moise și-l îndeamnă să-i scoată pe evrei din Egipt (Ieșirea, 3, 2 – 22) e începutul unor arătări cu consecințe fundamentale în soarta poporului lui Israel. Într-un moment critic, când iudeii se aflau sub stăpânirea madianiților, prin vis i se cere lui Ghedeon să se revolte împotriva lor (Judecătorii, 6, 8 – 22).

O alegere face Solomon într-un vis la Ghibeon, când Domnul îl îndeamnă să-i ceară anumite daruri (III Regi, 3, 5 – 15) și le va primi, dar, mai târziu, întorcându-se spre alți zei, din cauza femeilor străine, va rupe regatul (III, Regi, 11–13). În vedeniile prorocilor, mesajele amenințătoare, din cauza nerespectării poruncilor, abundă.

Noul Testament începe cu relatarea unor vise. Lui Iosif i se arată în vis un înger care îl sfătuiește să nu o părăsească pe Maria, fiindcă “*ceea ce s-a zămislit într-însa este de la Duhul Sfânt*” (Matei, 1, 20), că Fiului va trebui să-i pună numele Iisus, “*căci EL va mântui pe poporul Său de păcatele lor*” (Matei, 1, 21). În vis, magii “iau înștiințare” să nu se întoarcă la Irod (Matei, 2, 12) și tot în vis este înștiințat Iosif să ia Pruncul și pe Maica Sa ca să fugă în Egipt și să scape de prigoana lui Irod (Matei, 2, 13 – 14), după cum i se va vesti și momentul când să se întoarcă din Egipt în Nazaretul Galileii (Matei, 2, 19; 2, 22).

Poruncile din vis și vedenie sunt respectate cu strășnicie de cei aleși. Totuși, în Vechiul Testament, întâlnim un caz de nesupunere, de încercare de a scăpa de misiunea încredințată. Domnul îi spune lui Iona să meargă la Ninive și să îndemne la pocăință, dar el fuge spre Tarsis cu o corabie. Corăbierii îl vor arunca în mare, ca să scape de mânia divină (Iona, 1). După ce stă în pânțele chitului trei zile, va fi aruncat în apropierea Ninivei și va împlini ceea ce i s-a spus.

În “Imaginarul medieval”⁷ Jacques Le Goff observa că sunt “numeroase vise în Vechiul Testament” și relua datele unor inventare făcute de E. L. Ehrlich și M. Dulaey⁸, întocmind el însuși o listă, în multe privințe deficitară. E. L. Ehrlich găsește 35, M. Dulaey 45, iar Anexa lui J. L. Goff 43. Dar aceste inventare include și scurtele referințe la vise și vedenii, năluciri. Dacă le luăm în seamă și pe acestea, cifrele sunt, de fapt, mai mari. Și numărul nouă, câte vise s-au identificat în Noul Testament, se va modifica. Interpretarea lui J. Le Goff că visele și vedeniile lui Pavel s-ar datora mediului grecesc “obișnuit cu oniromanția” (loc. Cit.) ni se pare arbitrară.

Nu numai în mediul grecesc sau asiro-babilonian cei care aveau vedenii nocturne se bucurau de mare cinste. La iudei, într-o vreme, așa-numiții “văzători” erau foarte ascultați, treceau drept proroci, oameni aleși de Dumnezeu ca să transmită Cuvântul Său, cu toate că, așa cum s-a mai arătat, Deuteronomul (13, 1- 5) poruncește condamnarea “proorocilor și văzătorilor de vise”. O definiție a “văzătorului” găsim în Cartea Regilor (I, 9, 9): “*Înainte vreme în Israel, când mergea cineva să întrebe pe Dumnezeu, zicea așa: <<Hai la văzătorul!>>. Căci acela care astăzi se numește prooroc, înainte se numea văzător*”. Așadar, “văzătorul” era omul prin care cei din jurul său, mai nevrednici, când se aflau într-o încercătură, puteau “să întrebe pe Dumnezeu”. Ar trebui să facem o prea largă incursiune în textul Bibliei pentru a arăta cum erau aleși acești “văzători”, care, nu din primul moment, acceptau să fie “mesagerii” divini. Unui neavizat, alegerea văzătorului sau prorocului, i s-ar părea o întâmplare. Dar, sugerează textul biblic, ea există în planul economiei divine și se integrează în ceea ce a fost și ceea ce va veni, prin două dimensiuni fundamentale: 1. Apare ca o necesitate față de evenimentele anterioare, singura șansă de întoarcere la Dumnezeu; 2. Este justificată (certificată) de evoluția evenimentelor. De obicei, necesitatea unei soluții, radical deosebite de tot ce și-ar fi putut închipui oamenii, produce o ruptură. Se cere semn, ca dovadă convingătoare a necesității, în primul rând de cel ales. Dacă ar fi studiat cu mai mare atenție momentele alegerii “vaselor”, J. Le Goff ar fi observat că acestea traversează teritoriul oniric și indică o mentalitate profund marcată de vis și vedenie. Nici Moise, nici David nu se socotesc vrednici de ceea ce ar fi avut de făcut decât după ce primesc semne care îi întăresc. “*Cine sunt eu, zice Moise, ca să mă duc la Faraon, regele Egiptului, și să scot pe fiii lui Israel din țara Egiptului?*” (Ieșirea, 3, 11). Apoi, după semnele prin care i s-a arătat că va fi ascultat: “*O, Doamne, eu nu sunt om îndemânatec la vorbă, ci grăiesc cu anevoie și sunt gângav; și aceasta nu de ieri de alaltăieri, nici de când ai început Tu a grăi cu robul Tău; gura mea și limba mea sunt anevoioase*” (Ieșirea, 4, 10). Un mijloc de a “certifica” alegerea, în Noul Testament, este trimiterea aceluiași vis la doi oameni sau continuarea unui vis în visul altui om. Cazul cel mai semnificativ îl găsim în Faptele Apostolilor. După ce Saul din Tars, prigonitorul creștinilor, trăiește experiența zguduitoare din drumul Damascului, în urma căreia își pierde vederea, știe că un bărbat cu numele Anania (FA, 9, 12) va veni și-i va reda vederea. Anania, tot în urma unei vedenii, e trimis la Saul, pe o anumită uliță, într-o anumită casă. “*Îndată după aceea, ni se spune, îl propovăduia în sinagogi pe Iisus, că Acesta este Fiul lui Dumnezeu*” (FA, 9, 20).

Într-adevăr, există o ierarhizare a visătorilor. Claritatea mesajului transmis ar fi marcată distinctivă a alegerii. Cu cât mesajul e mai confuz sau alegoric, cu atât apar mai multe piedici în comunicare, cu cât semnele sunt mai clare, sentimentul apropierei de divinitate devine mai puternic. “*Fă cu*

mine semn spre bine, spune Psalmistul, ca să vadă cei ce mă urăsc și să se rușineze, că Tu, Doamne, m-ai ajutat și m-ai mângâiat” (Psalm, 85, 16). Lui Iisus, în repetate rânduri, i se cere semn¹⁰, ca să se vadă că e Cel Așteptat, dar Iisus le spune oamenilor că li să va da “semnul lui Iona prorocul” (Matei, 12, 39 – 42), adică Învierea din morți după trei zile. Iisus însă nu era un proroc, cum îl credeau mulți, nu este un “văzător”, căci “Cel ce primește proroc în nume de proroc răsplătit de proroc va primi; și cel ce primește pe un drept în nume de drept răsplătit de drept va primi” (Matei, 10, 41). Aceasta pentru că prorocia constituie doar un intermediu al dialogului cu Dumnezeu, nu o relație directă, o comunicare imperfectă, nu plinătatea lucrării sinergice pentru mântuirea fiecăruia.

Nu și-a pus nimeni întrebarea până acum de ce, în Noul Testament, Dumnezeu nu se mai adresează oamenilor, nici “față către față”, nici “prin ghicitură”. Chiar în visele lui Iosif apare “un înger al Domnului”, Fecioara Maria este binevestită de arhanghelul Gavriil (Luca 1, 19), lui Saul i se arată Iisus (Fapte, 9, 3 – 9). **Iisus nu visează.** Ca Fiu al lui Dumnezeu, împlinește cu desăvârșire voia Tatălui, cunoaște voia Tatălui nu prin vis și vedenie și a venit în lume să-i mântuiască pe oameni, să-i ridice în Împărăția Cerurilor. Evanghelia lui Ioan o spune limpede: “că într-atât a iubit lumea încât pe Fiul cel Unul-Născut L-a dat, pentru că tot cel ce crede într-Însul să nu piară, ci să aibă viață veșnică. Că Dumnezeu nu L-a trimis pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci pentru ca lumea să se mântuiască printr-Însul” (Ioan, 3, 16 – 17).

Visul se naște dintr-o incompletitudine. El încearcă să întregască nu puterile trupesti, ci puterile sufletești. În nici o Evanghelie nu se povestește vreun vis al unui apostol, fapt care, desigur, ar putea avea și alte explicații decât cele sugerate aici. Scrise în medii preocupate de oniromanție, rămâne un fapt semnificativ că doar după Înălțare, când făgăduiește ucenicilor că-l va trimite pe “Mângâietorul”, adică Sfântul Duh, încep să fie consemnate vise și vedenii, cum sunt ale lui Petru (Fapte, 10, 10 – 16; 11, 4 – 17), Filip (Fapte, 8, 26), Pavel (Fapte, 16, 9 – 10) ș. a. Dialogul cu divinitatea era accesibil oricui câtă vreme Fiul se afla pe pământ, între oameni. Și în acest sens trebuie interpretate cuvintele Mântuitorului: “Să nu socotiți că am venit să stric Legea și prorocii; n-am venit să stric, ci să plinesc” (Matei, 5, 17).

Părerea lui André Caquot¹¹ că visele în care Dumnezeu le vorbește oamenilor apar numai în vechiul Israel trebuie nuanțată, tocmai din acest punct de vedere. “În visele biblice nu se arată morți sau demoni”, observă J. Le Goff, dar nu pentru că “visul nu constituie o cale de acces pentru morți și pentru demoni”.¹² Un exemplu care contrazice afirmația se află în Cartea Regilor, când Saul cheamă, după cum s-a văzut, sufletul morților și apare Samuel (I Regi, 28, 15; 7 – 19), practică într-adevăr condamnată de mai multe versete biblice. Despre “nălucirile nopții”, adică despre coșmarurile, halucinațiile din vise vorbește Iov. Imaginile torturante ale somnului îl împiedică să uite chinurile fizice: “Atunci tu mă spăimântezi cu vise și mă îngrozești cu năluciri. Pentru aceea, sufletul meu ar vrea mai bine streangul, mai bine moartea decât aceste chinuri” (Iov, 7, 14). Dar nici torturile fizice, nici cele sufletești nu sunt de la Dumnezeu, care i-a îngăduit totul Satanei pentru încercarea credinței dreptului Său, cu excepția atingerii de viața sa.¹³

Vorbeam de claritatea mesajului transmis prin vise, ca semn al bunăvoinței divine. Și Artemidor stabilea o distincție între visele “teorematice” și cele “alegorice”: “Teorematice sunt acelea a căror împlinire seamănă pe deplin cu ceea ce s-a arătat în vis. Alegorice, în schimb, sunt vise care semnifică anumite lucruri prin intermediul altor lucruri: în aceste vise, sufletul, conform unor legi naturale, este cel care te face să înțelegi confuz un eveniment”.¹⁴ Ciudat că J. Le Goff contestă viselor din Biblie caracterul premonitoriu, la care se referă Artemidor: “...dacă există totuși în Biblie vise semnificative, acestea sunt vise care unesc mai degrabă pământul cu cerul decât prezentul cu viitorul, cum se întâmplă în oniromanția păgână. Timpul aparține numai lui Dumnezeu. Visul poate să-l pună pe omul care visează în contact cu Dumnezeu, dar nu sa-i dezvăluie viitorul”.¹⁵ Or din exemplele pe care noi le-am avut în vedere, reiese că tocmai cunoașterea din vis a lui Dumnezeu dă omului șansa de a înțelege ce se întâmplă și se va întâmpla cu sine. Direcția privirii este și spre cer, dar și spre orizontul zilei de mâine.

Cunoașterea lui Dumnezeu prin vis înlătură neliniștile în fața celor ce vin. Tertulian, “primul teolog creștin al visului”,¹⁶ era aproape de adevărul biblic când considera visul și vedenia căi de acces către Dumnezeu, o șansă a creștinului de a se afla în contact cu El.

Visele “oneste, sfinte, profetice, revelatoare, edificatoare, chemând la mântuire” “sunt dăruite cu prisosință și profanilor, fiindcă Dumnezeu dă în egală măsură soarele și ploile Sale și peste cei dreți și peste cei nedreți” (Matei, 5, 45).¹⁷

Revelația unor adevăruri fundamentale de credință vine, în Biblie, prin vis, vedenie sau descoperire. Așa trebuie să privim visul lui Iacov în care vede o scară “sprijinită de pământ, iar vârful atinge cerul” (Facerea, 28, 12), ca o revelație pe fond oniric. Și aici, ca și în alte vise, se produce o “reactualizare” a Legământului, o întărire în urmarea poruncilor, o întemeiere. Lui Iacov i se promite: “Urmașii tăi vor fi mulți ca pulberea pământului și tu te vei întinde la apus și la răsărit, la miazănoapte și la miazăzi și se vor binecuvânta întru tine și întru urmașii tăi toate neamurile pământului” (Facerea, 28, 14). Visele întemeierii, viziunile se referă și la locuri (muntele Horeb, unde a primit Moise tablele Legii, Betel, nume pus de Iacov locului unde a visat scara ș. a.) și la seminții, așa cum s-a arătat.

Sf. Simeon Noul Teolog, caracterizând efortul omului de a cunoaște, făcea distincția între cele două lumi, “una văzută și alta nevăzută”, pe care de la început le-a creat Dumnezeu și al căror împărat este omul, “animal muritor și nemuritor, văzut și nevăzut, sensibil și inteligibil, văzător al zidirii, cunoscător al celei cugetate”.¹⁸ De efortul cunoașterii lui Dumnezeu, ca o nostalgie a timpurilor primordiale de puritate, nevinovăție, vom vorbi cu alt prilej. Literatura filocalică atestă o experiență fascinantă în acest sens. Cunoașterea lui Dumnezeu înseamnă legătură, dialog cu Dumnezeu. Fiecare proroc a actualizat “termenii” acestui dialog, ca om cu calități speciale. Patriarhii Vechiului Testament își încep misiunea istorică prin confirmarea calității de trimiși ai lui Dumnezeu, dar nu ai oricărui Dumnezeu, ci ai celui “adevărat”, ai celui “viu”.

J. Le Goff pune problema “democratizării visului”, în comentariul său despre Tertulian.¹⁹ Nu numai prorocii pot avea “vise adevărate”, adică vise în care Dumnezeu li se adresează. Această afirmație contrazice opinia lui Nichita Stithatul că nu oricine poate cunoaște prin “vederi adevărate în somn” voia Domnului. “Nu toți au vederi adevărate în somn, spune Cuviosul Nichita Stithatul, nici nu se întipăresc acestea în mintea tuturor; ci numai aceia care sunt curați cu mintea și limpezi în simțurile sufletului și care aleargă spre contemplare naturală; numai aceia care nu au nici o preocupare de lucrurile vieții și nici o grijă pentru viața de aici; aceia ale căror îndelungate flămânziri i-au dus la înfrânarea cuprinzătoare și ale căror sudori și osteneli după Dumnezeu au aflat, în locul cel sfânt al lui Dumnezeu, cunoștința lucrurilor și odihna înțelepciunii celei mai înalte; aceia a căror viață îngerească e ascunsă la treapta prorociilor bisericii lui Dumnezeu”.²⁰ Cum sensul cunoașterii lui Dumnezeu este mântuirea, s-ar părea că Nichita Stithatul acordă această șansă numai celor care fac o pregătire specială (călugări, de exemplu). Biblia nu consemnează asemenea expertize (cu excepția pregătirii lui Daniel pentru anumite vedenii) și chiar alegerea lui Moise s-a făcut după un anume plan în iconomia divină, necunoscut. Harul, o spune Sf. Apostol Pavel, nu se dă cu măsură (Romani, 5, 20; Efeseni, 2, 5; 4, 7), căci “unde s-a înmulțit păcatul, a prisosit harul” (Romani, 5, 20) și “fiecăruia dintre noi i s-a dat harul după măsura darului lui Hristos” (Efeseni, 4, 7). În acest sens, al șansei ca fiecare, prin Duh, să-L cunoască pe Dumnezeu, trebuie interpretate și cuvintele Mântuitorului în convorbirea cu Nicodim: “Nu te mira că ți-am zis: Trebuie să vă nașteți de sus. Vântul suflă unde voește și tu auzi glasul lui, dar nu știi de unde vine, nici încotro se duce. Astfel este cu oricine e născut din Duh” (Ioan, 3, 7 – 8).

“Cunoașterea lui Dumnezeu, afirmă D. Stăniloae, nu o dobândește o rațiune generală, abstractă, ci o persoană concretă în măsura în care s-a curățit de păcate, s-a smerit, s-a făcut iubitoare. De aceea ea nici nu se poate comunica deplin, ci trebuie dobândită de fiecare prin experiența proprie”.²¹

Calist și Ignatie Xanthopol cred că prorocii “au prins cele ce le-au văzut” pentru că mintea le-a fost “întipărită dumnezeiește și mai presus de fire printr-o putere negrăită și prin harul Sfântului Duh”.²² Ei erau o idee din comentariul Sfântului Vasile la Isaia despre “întipărirea” lui Dumnezeu în mintea prorocilor prin viziuni, vedenii, vise, care aveau ca suport stări, sentimente foarte puternice. Această întipărire se poate asemăna cu modul în care se “întipăresc” stările unui interlocutor în cel ce ascultă. Așadar, prorocii au avut o capacitate ieșită din comun de a comunica, primind, prin capacitatea specială de trăire, imagini semnificative despre ceea ce avea să vină. Nu trebuie să uităm, însă, un text care exprimă limpede ideea “democratizării visului”, de care vorbea Le Goff: “Dar după aceea, vărsa-voi Duhul Meu peste tot trupul și fiii și ficele voastre vor profeti, bătrânii voștri vise vor visa, iar tinerii voștri vedenii vor vedea. Chiar și peste robi și peste roabe voi vărsa Duhul Meu. Și vă voi arăta semne minunate în cer și pe pământ: sânge, foc, stâlpi de fum. Soarele se va întunece și luna va fi roșie ca sângele, înainte de venirea zilei celei mari și înfricoșătoare a Domnului. Și oricine va chema numele Domnului se va izbăvi...” (Ioil, 3, 1 – 5). Iosif nu este proroc, dar are vise cu caracter profetic (Matei, 1 și 2).

Nostalgiea raiului pierdut a născut dorința ardentă de mântuire, tema dominantă a Noului Testament. Câțiva proroci anunță această

șansă a “împăcării” cu Dumnezeu (Isaia, Daniel, Ieremia, Zaharia, Miheia, Osea ș. a.). Dumnezeu trimite oamenilor vise ca să le arate “calea datoriei”, ca ei să-și salveze sufletul (Iov, 33, 23 – 24). Prorocul Isaia are o revelație despre “omul nou și pământul cel nou” (66, 22), când “din lună nouă în lună nouă și din zi de odihnă în zi de odihnă vor veni toți și se vor închina înaintea Mea” (Isaia, 66, 23). Sf. Petru, aducându-le creștinilor aminte de “cuvintele cele mai înainte grăite de sfinții proroci și de porunca Domnului și Mântuitorului, dată prin apostoli”, îi îndemna să aibă speranță în venirea Zilei Domnului, adică să aștepte “ceruri noi și pământ nou, în care locuiește dragostea” (II Petru, 3, 13).

Simion Metafrastul, în “Parafraza în 150 capete la cele 50 cuvinte ale sfântului Macarie Egipteanul”, arată că “economia venirii lui Hristos” a avut consecință “Reîntoarcerea firii noastre la ea însăși și restaurarea ei. Căci a redat firii omenești demnitatea lui Adam cel dintâi zidit. Dar, pe lângă aceasta, i-a dăruit și o moștenire cerească. (O, dumnezeiesc și cu adevărat mare har!), scotând-o din temnița întunericului, i-a arătat calea vieții și ușa prin care, celui ce intră, și la care, celui ce bate, i se dă putință să ajungă înăuntrul Împărăției”.²³

Împăcarea lui Dumnezeu cu omenirea “prin crucea și moartea Mântuitorului” a readus luminile și tainele cerești²⁴, dar rămâne ca fiecare să actualizeze împăcarea, adică trecerea în Împărăția Cerurilor, consideră același autor. Nu e locul să facem teologie pe deplin, dar, din această perspectivă, a relației individuale cu divinitatea, se naște, nu numai în creștinismul primar, o anumită atitudine față de vise. Căutării dialogului de altădată cu Dumnezeu i-a luat locul preocuparea pentru **urcușul duhovnicesc spre desăvârșire**, atenția mutându-se spre momentul trecerii “dincolo”.

În Rai se ajunge doar prin moarte, prin eliberarea de ființa “stricăcioasă”: “căci trebuie ca ființa aceasta stricăcioasă să se îmbrace în nestricăciune și ființa aceasta muritoare să se îmbrace în nemurire” (I Corinteni, 15, 53). Iar “nestricăciunea” și “nemurirea” încep de aici, din viața pământească a fiecăruia. Deplasarea de accent de la necesitatea stringentă a dialogului spre desăvârșirea omului ca ființă de natură teandrică va fi vizibilă în toată literatura patristică. “Fiindcă, spune Sf. Pavel, toți sunteți fii și ai lui Dumnezeu prin credința în Hristos Iisus” (Galateni, 3, 26). Unitatea firii umane privitoare spre Cer trebuie **restaurată**, căci numai așa se va putea întoarce față Dreptului Judecător.²⁵ Aici am găsi explicația lipsei de interes a creștinului pentru vise, sesizată de alți cercetători, nu numai în situația pe o poziție opusă preocupărilor păgâne.²⁶

În “Nostalgia Paradisului în tradițiile primitive”, Mircea Eliade afirma că “sub o formă mai mult sau mai puțin complexă, mitul paradisiac se întâlnește peste tot în lume” și clasifica astfel de mituri în două categorii: **1)** cele care vorbesc de extrema apropiere inițială între Cer și Pământ; **2)** cele care se referă la un mijloc concret de comunicare între Cer și Pământ.²⁷ Mistica creștină, în general, este dominată de nostalgia Paradisului, observă și Jean Daniélou, care identifică, în diferite momente, elemente ale ritualului, simbolului ale acestei nostalgii sprijinindu-se pe sugestii din literatura patristică (Chiril din Ierusalim, Ambrosius ș. a.).²⁸

Simbolistica onirică, supusă atenției din perspectivă creștină, devine mai interesantă. Eliade, când analiza Legenda Crucii, a avut în vedere capacitatea creștinismului de a fructifica o “tradiție simbolică și metafizică (...) <<justificată>> prin Patimile lui Iisus”.²⁹ De altfel, savantul se arăta fascinat de “cosmosul noetic” al strămoșilor: “Ei trăiu într-un cosmos noetic mult mai vast și mai coerent decât balamucul mental al modernilor. Încercarea săi verifică căi contemporani **intuiesc** (s. a. – M. E.) legătura absconsă între Arborele Vieții și al ispitei care a dus la cădere. Crucea care a dus la răscumpărare, Golgotha mormânt al lui Adam și Centru al lumii”.³⁰

Nostalgia dialogului cu Dumnezeu constituie expresia tânguirii după fericirea primordială, după, de fapt, **Centrul** pierdut. Acest Centru își va găsi o altă localizare, odată cu Creștinismul; în om, în puterile sale sufletești nelimitate. “**Împărăția lui Dumnezeu, le spune Iisus ucenicilor, este înăuntrul vostru**” (Luca, 17, 21). Tocmai de aceea, atenția comentatorilor creștini ai visului se va îndrepta spre apărarea sufletului, căci în vis se află armele ispitirilor celor mai subtile. (din *Visul și Împărăția* – Ovidiu Moceanu, Ed. Antim)

Note

¹ Pentru citatele din **Vechiul Testament**, vom folosi ediția 1991 a **Bibliei**, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Pentru **Noul Testament**, trad. Lui Bartolomeu Valeriu Anania, 1993, aceeași editură.

² Părintele Galeriu, Andrei Pleșu, Gabriel Liiceanu, Sorin Dumitrescu, **Dialoguri de seară**, [Buc.], Ed. “Harisma”, [1991], p. 106.

³ V. Păr. Stăniloae, **Iisus Hristos sau restaurarea omului** ed. II, Craiova, Ed. “OmniScop”, 1993, p. 217 (despre demnitatea de profet ca “mijlocitor al lui

Dumnezeu”).

⁴ V. și **Apocalipsa**, 4, 2; 17, 3; 21, 10.

⁵ “Duh pitonicesc”, adică duh de ghicire. cuvântul vine de la Pyton și preoteasa-prézicătoare Pythia, care se afla în Oracolul de la Delfi al lui Apollo.

⁶ Arhimandrit Ilie Cleopa, **Despre vise și vedenii**, Buc., Ed. “Anastasia”, 1993; **Predici la duminicile de peste an**, Roman, Ed. Episcopiei Romanului și Mușilor, 1990; **Cinci convorbiri despre visuri și vedenii**, f. I., 1993 (o reeditare fragmentată a primei cărți). Întrucât subiectul necesită o atenție specială, vom reveni.

⁷ V. și cartea lui Mihail Urzică, **Minuni și false minuni**, Buc., “Anastasia”, 1993.

⁸ În **Vechiul și Noul Testament**, cuvântul “neam” are sensul de “generație”, “șir de generații”, “popor”, “seminție”.

⁹ Jacques Le Goff, **Imaginarul medieval**. Esecuri. Traducere și note de Marian Rădulescu, Buc., Meridiane, 1991, p. 351 și urm.

¹⁰ E. L. Ehrlich, **Der Traum im Alten Testament**, 1953; M. Dulaey, **Le Reve dans la vie et la pensée de Saint Augustin**, Paris, 1973, pp. 231 – 232. În lista pe care o alcătuiește, J. Le Goff folosește datele celor doi cercetători, eliminând două referințe din lista lui Ehrlich și două din lista lui M. Dulaey. M. Dulaey reținuse și somnul lui Adam (**Facerea**, 2, 21), când Dumnezeu o creează pe Eva. Intervenția lui J. Le Goff pune problema diferitelor tipuri de narațiuni cu caracter oniric (nu întotdeauna vise), care trebuie luate în seamă într-o cercetare aprofundată a funcționalității lor în **Biblie**. Sunt **vise “clasice”**, sunt **vise-vederi** (în care visătorul, ca în transă, “vede” ceea ce s-a întâmplat, se întâmplă sau se va întâmpla), foarte multe sunt **vise-vedenii**, la originea prorociilor și profețiilor, menirilor, străvederilor), sunt **vise-extaze** (caz tipic – al lui Iezechiel) ș. a. m. d. Vom reveni asupra subiectului. V. **Anexa** noastră, un inventar care se dorește al tuturor fenomenelor onirice din **Biblie**.

¹¹ I se cere **semn** lui Iisus, după rânduiala **Vechiului Testament**, pe care o cunoșteau bine fariseii, adică săvârșirea unor minuni ca manifestare concretă, dar Iisus nu răspunde la provocare. Semnul va fi propria Înviere, după trei zile, interval în care și Iona a stat în pântecul chitului: “Că precum a fost Iona în pântecul chitului trei zile și trei nopți, tot așa și Fiul Omului în inima pământului trei zile și trei nopți. (**Matei**, 12, 40).

¹² V.A. Caquot, **Les Songes et leurs interprétations**, Paris Ed. Du Seuil, 1949, p. 101 – 124.

¹³ **Op. Cit.**, p. 354

¹⁴ V. nota 22 la **Anexă**.

¹⁵ Artémidore, **La Clef des songes**, trad. De A. J. Festugiere, Paris, Vrin, 1975, p. 10.

¹⁶ **Op. Cit.**, p. 356

¹⁷ J. Le Goff, **Op. Cit.**, p. 376

¹⁸ Tertulian, **Despre suflet (De anima)**, [în] **Apologeti de limbă latină**, trad. De prof. Nicolae Chițescu, Eliodor Constantinescu, Paul Papadopol, David Popescu, introd., note și indicii de prof. Nicolae Chițescu, Buc., Ed. I. B. M. B. O.R., 1981, p. 323 (“Părinți și scriitori bisericești”, 3).

¹⁹ Sf. Simeon Noul Teolog, **Cele 255 de capete teologice și practice**, [în] **Filocalia sau culegere din scrierile sfinților părinți care arată cum se poate omul curății, lumina și desăvârși**, vol. VI., traducere, introducere și note de pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Buc., Ed. Inst. Biblic și de Misiune Ortodoxă, 1977, p. 58 și urm.

²⁰ **Op. Cit.**, p. 380 și urm.

²¹ Cuviosul Nichita Stithatul, **Cele 300 de capete despre făptuire, despre fire și despre cunoștință**, [în] **Filocalia**, vol. VI op. Cit. P. 283.

²² **Filocalia**, vol. VIII, p. 144 și urm. V. și Paul Evdokimov, **Cunoașterea lui Dumnezeu**, traducere, prefață, note de Pr. Lect. Univ. dr. Vasile Răducă, Buc., Ed. Christiana, 1995,

²³ **Ibidem**, p. 143

²⁴ **Filocalia**, vol. V, p. 387.

²⁵ **Filocalia**, vol. V, p. 381.

²⁶ În cartea sa **Iisus Hristos sau restaurarea omului**, Sibiu, 1943 (v. ed. a II-a, Craiova, Ed. OmniScop, 1943, **citată supra**), părintele profesor Dumitru Stăniloae acordă o atenție specială problemei “îndumnezeirii firii omenești”, al cărei temei este iubirea: “iubirea este temelia și puterea îndumnezeitoare a firii omenești” (p. 187, ed. a II-a, **op. cit.**). Chenoza însăși, “care face posibilă și explicabilă manifestarea firii dumnezeiești prin firea omenească”, izvorăște din iubire.

²⁷ Le Goff, **Op. cit.**, p. 369.

²⁸ M. Eliade, **La nostalgie du paradis dans les traditions primitives**, [în] **Mythes, rêves et mystères**, [Paris], Gallimard, 1990, p. 78.

²⁹ Jean Daniélou, **Bible et liturgie**, Paris, 1951, p. 46 și urm.

³⁰ M. Eliade comentează **Legenda Crucii** transcrisă de N. Cartojan în **Cărțile populare în literatura românească**, vol. I, Buc., Ed. “Casa școalelor”, 1929, p. 123. Este vorba de o variantă, desigur, care, în stilul caracteristic, sugerează o legătură între Arborele ispitei din Rai, Noul Adam și Vechiul Adam. Legenda povestește cum, la moartea lui Adam, fiul său Set, pentru a ușura chinurile tatălui, s-a dus la Rai, unde a primit de la un înger o ramură de măsline, pe care o așează ca o cunună, împreună cu Eva, pe capul muribundului. Din această ramură, va crește mai târziu pomul al cărui lemn va fi folosit pentru Crucea Răstignirii. V. M. Eliade, **Morfologia religiilor Prolegomene**. Text comunicat și prefață de Mircea Handoca. Revizua științifică a ediției Manuela Tănăsescu. Cuvânt înainte de Angelo Morretta, Buc. Ed. “Jurnalul Literar”, 1993, p. 342 și urm.

³¹ **Ibidem**, p. 343.

Tratat de viață spirituală (3)

Sf. Grigorie Palama

Înțelesul duhovnicesc al parabolei despre vița de vie

Oare cine să fie cel ce cheamă și făgăduiește plată? Acesta este “Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos și Dumnezeuul a toată mângâierea” (2Cor.1, 3). Cine este Săditorul viei în care ne cheamă să lucrăm? Este Fiul lui Dumnezeu, care spune: “*Eu sunt vița*” (In.15, 1). Și nimeni nu poate veni la Hristos, după cum tot El ne spune în Evanghelie, dacă nu-l trage Tatăl spre El (In.6, 44).

Cine sunt mlădițele? Noi suntem! Să ascultăm din nou ce ne spune El: “*Voi sunteți mlădițele, iar Tatăl Meu Stăpânul viei*” (In.15, 1,5). Așadar, Tatăl care ne împacă pe noi cu El Însuși prin Fiul, nesocotindu-ne greșelile noastre (2Cor.5, 19) ne cheamă nu pentru că am fi scufundați în lucrări nepotrivite, ci pentru că suntem fără de lucru. Cu adevărat, păcat este trândăvia! - și noi toți trebuie să dăm seama de orice vorbă deșartă! (Mt.12, 36) Dar, cum am mai spus, Dumnezeu, cunoscând întru preștiința Sa, păcatele pe care le facem fiecare din noi, ne cheamă totuși iar și iar. Și ce ne cheamă, oare, să facem? **Să lucrăm și să îngrijim via.** Aceasta înseamnă să avem grijă de mlădițe, adică de noi înșine. Pentru ca, după aceea - o, milostivire și slavă a dragostei de oameni, dincolo de putere noastră de pricepere! - ne este promisă și dăruită și o plată pentru osteneala adusă în ajutorul propriei noastre mântuirii. Veniți, ne spune El, primiți viața veșnică de la Mine, Cel care dau din belșug (In.10, 10). Plată voi da pentru nevoința călătoriei celui ce dorește să o primească de la mine, ca și când m-ați fi îndatorat chiar pe Mine Însuși. Și poate fi cineva care să nu fie el dator cu preț de răscumpărare față de Mântuitorul de la fața morții?! Sau poate exista careva care să nu trebuiască să arate recunoștință Dătătorului de viață?!

Mai mult, El ne-a făgăduit chiar plată înainte - o plată de negrăit! Pentru că, “*Am venit*”, spune El, “*ca ei viața să aibă și din belșug să aibă*” (In.10, 10). Ce va fi însemnând “din belșug”? Înseamnă nu numai că este împreună cu noi și trage în jug cu noi, dar că face din noi frații și surorile Lui și împreună - moștenitori. După cât se vede, acest “belșug” este plata dată celor ce se grăbesc [și dau năvală] către Vița dătătoare de viață - ei sunt mlădițele Lui, ei care se păzesc și iau aminte la ei înșiși și se nevoiesc întru a se ajuta pe ei înșiși. [această pregustare (“plată în avans”) înainte de înviere, este nimic alta decât viziunea luminii necreate a lui Dumnezeu]

Ce fac acest fel de oameni? Mai întâi, taie de la ei tot ce este de prisos și nefolositor, precum și tot ceea ce împiedică aici coacerea roadelor vrednice de dumnezeiescul seceriș. Care sunt [piedicile] acestea? Avuția, risipa, slava deșartă, orice lucru stricător și trecător, orice patimă a trupului sau a sufletului, rea și plină de scârboșenie, orice cădere a minții, orice zarvă și priveriște [tulburătoare], tot cuvântul care poate vătăma sufletul. Pentru că cel care nu leapădă și nu curăță desăvârșit, cu cea mai mare pază și întru multă nevoință, relele ce încolțesc în inimă, cu nici un chip nu “*va secera roade spre viața veșnică*” (In.4, 36) la plinirea vremii.

Căsătorie, feciorie și viață virtuoasă

Această curăție [a vieții] poate fi împlinită și de cei căsătoriți, dar cu foarte mari greutate [Sfântul Grigorie nu este împotriva căsătoriei! În Omilia 5 el vorbește, de altfel, despre sfințenia căsătoriei]. Din această pricină, cei care din tinerețile lor au aflat *dar întru privirea către Dumnezeu*, simt [înțeleg] viața veșnică prin ochii cei

pătrunzători ai minții - și, de fapt, sunt cuprinși cu totul de dragostea pentru dumnezeirea cea veșnică - și fug, la vremea potrivită, de căsătorie, precum ne-a spus Domnul: “*La înviere, nici nu se însoară nici nu se mărită, ci sunt ca îngerii lui Dumnezeu din cer*”. Așadar, cel care dorește să fie ca îngerii din cer, trebuie cu adevărat să ajungă a fi mai presus de tot amestecul trupesc, urmând pilda “acelor fii ai învierii”. De altfel, chiar dintru început a adus căsătoria prilej pentru îndemn la păcat (Facere 3,1-6). Deci, celor care doresc “*să nu dea potrivnicului nici un prilej de ocară*”, să le îngăduim să nu se căsătorească. Așadar, dacă luăm seama la îndărătnicia și nesupunerea trupului față de virtute, sau mai bine zis, firea lui răzvrătită pe care o purtăm asupra noastră, de ce ar mai trebui să primim a ne înmulți opreliștile pe calea spre virtute, legându-ne cu alt trup, sau pentru unii, cu multe și diferite alte trupuri?!

Cum ar putea ea dobândi pacea pe care a făgăduit să o răvnească, prinsă fiind în legăturile firești cu soțul, copii și toate rubedeniile de un sânge? Cum ar mai putea sluji Domnului fără griji și temeri, când a promis grijă și interes pentru atâți oameni. Cum ar putea dobândi liniștea când este cu luare aminte față de atâta mulțime de oameni? Iată de ce, o adevărată fecioară - luând Pilda Sfintei Fecioare Maria [Sfântul Grigorie o arată pe Fecioara Maria ca “model” sau “prototip” al isihastului, întrucât ea a “stat la hotarul dintre natura creată și cea necreată” și a fost prima care a dobândit “îndumnezeirea” (theosis) chiar din această viață] și a Mirelui sufletelor, Hristos, născut din Fecioară - trăind, deci, în plăcuta lui Dumnezeu feciorie, fuge nu numai de unirea cea după trup, ci și de toată înrudirea cea după chipul lumii, ca, lepădând orice legături, să poată spune cu îndrăznire către Hristos, împreună cu Petru: “*Iată, noi, lăsând toate ale noastre, am urmat Ție*”. De aceea zic: ce faptă de seamă ar fi făcut dacă și-ar fi lăsat pe tatăl ei și pe mama sa, cei pământești, de dragul unui soț muritor, pentru a se alipi de el, cum stă scris în Scripturi?; adică... trebuie să-i părăsească pe ceilalți, din iubire pentru Mirele și Soțul din lumea de dincolo. Cum să li se îngăduie lor, celor ce viețuiesc deja în cer, să aibă înrudire pe pământ? Cum ar putea ea, care nu mai este o fiică a cărnii, ci mai curând a Duhului, să aibă tată, sau mamă, sau rude de sânge? Cum ar putea ea, care s-a înstrăinat până și de propriul trup și care, renunțând la viața de aici, pe cât îi stă în puteri, rătăcește neîncetat ca o străină pe pământ, cum ar mai cuteza deci să aibă astfel de legături cu trupuri străine? Scris este: “*tot trupul se însoțește cu cel de felul său și omul se va însoți cu cel asemenea lui*”. [“Așa cum observă Aristotel, mintea devine asemănătoare obiectului pe care îl percepe. Dar nu în esență, ci în acțiune” - citat din Sfântul Nicodim Aghioritul]. Deci, se va face fecioara asemenea celor pe care îi iubește și va cădea din nou în robia bolnavei dragoste de lume. Dar, “*dragostea de lume* [N.red.: *dorința cărnii*, în traducerea bibliei în românește] *este vrăjmasie împotriva lui Dumnezeu*”, spunea Apostolul Pavel, crainicul nunții Mirelui Duhovnicesc. Astfel încât, nu doar că s-ar pune în primejdia de a se despărți de Mirele din lumea de dincolo, dar ar ajunge vrăjmașul Lui!

Nu trebuie să fim mirați sau să ne tulburăm că Scripturile nu-i osândesc pe cei căsătoriți, care poartă grijă de cele lumești în loc de cele ale Domnului, pentru că cei ce și-au făgăduit fecioria lui Dumnezeu sunt cu desăvârșire opriți de la orice griji lumești și nu le este nicidecum îngăduit să-și petreacă viața în tihnă și în mângâieri. Într-adevăr, le spune Apostolul Pavel celor ce sunt căsătoriți: “*Vremea s-a scurtat de acum, așa încât cei ce au femei*

să fie ca și cum nu ar avea.... și cei ce se folosesc de lumea aceasta, ca și cum nu s-ar folosi deplin de ea” (1Cor.7, 29,31). Eu unul socotesc viața căsătoriilor mult mai greu de purtat decât nevoințele fecioriei. Cercarea (experiența directă) dovedește că a posti desăvârșit (post negru) este mai ușor decât a mânca și a bea numai câte puțin. Și ca să o zic de-a dreptul: celui care nu se simte interesat de propria mântuire, nu am nimic să-i spun, dar cel ce se îngrijește de mântuirea sa, trebuie să știe: viața întru feciorie este mai de folos și mia ușoară decât cea din căsătorie.

Dar acum să lăsăm cuvântul despre toate acestea, fecioarelor mirese ale lui Hristos și mlădițe ale Viei vieții, și să ne reîntoarcem la cel despre minte și cuget. Spune Domnul: *“Eu sunt și viața cea adevărată și Tatăl Meu este lucrătorul. Orice mlădiță care aduce roadă [întru Mine], El o curățește, ca mai multă roadă să aducă”*. Să vă fie această spre pildă ca să purtați grijă de voi, să știți care este roada fecioriei noastre și blândețea Mirelui față de voi. Și cu prisosință să vă bucurați și să-I răspundeți cu o binecuvântată iubire prin ascultarea noastră. Este neîndoelnic: aurul amestecat cu aramă se cheamă “aur fals”; dar arama îmbrăcată în foiță de aur apare mai împodobită și strălucitoare decât este de fapt. Așa este și cu noi toți! Când dorește o femeie măritată să fie ca voi și-și dorește viața noastră feciorelnică, este vrednică de laudă. Dar când începeți voi să tânjiți după viața lor, vă faceți de rușine, pentru că această dorință vă trage înapoi, în lume. Pe de o parte, vă trage înapoi prin legăturile cu cei din lume - ați trăi alături de ei, deși voi ați murit pentru lume! Pe de altă parte, ați dobândi totodată cele pe care și le doresc pentru ei înșiși și pentru neamurile lor: avuții și prisos de avuție, faimă, făloșenie și plăcerea tuturor lucrurilor vieții. Pentru acestea ar trebui să părăsiți blândețea Mirelui și să respingeți voia Lui. Acestea despre care El ne vorbește în Evanghelie fără înconjur: *“Vai vouă bogaților! Vai vouă celor ce astăzi râdeți! Vai vouă celor ce sunteți sătui acum! Vai vouă, când toți oamenii vă vor vorbi de bine!”* Și de ce i-a dezvăluit așa aspru? Duhovnicește, ei sunt deja morți!! Și ce fel de legături mai pot ființa între o viață feciorelnică și viețuirea celor astfel morți? Ce fel de unire se poate avea cu cei ce rătăcesc pe cărările pierzaniei. Larg și încăpător este drumul pe care merg ei. Dacă nu se opresc la timp să se împărtășească de virtuți, să-și dobândească un pic din aurul lor, atunci merg la pieire sigură. Iar grija voastră aceasta trebuie să vă fie: să intrați în viață pe ușa cea strâmtă și pe calea cea anevoioasă. Cea care călătorește pe drumul cel strâmt și vine la ușa cea îngustă și nu poate trece prin ea este împovărată de grijile slavei deșarte sau pângărită de plăceri și trasă în jos de greutatea banilor și altor avuții.

Când auziți că drumul vieții lor este larg, să nu cădeți în greșeala de a vă închipui că este lipsit de primejdii și necazuri. El este plin de supărări și lipsuri. Este numit larg și primitor numai pentru că mulți merg pe el, fiecare încărcat de greutatea trecătoarelor zădărnicii ale lumii acesteia. Iar calea voastră, cea a fecioriei, cu adevărat este îngustă: nu pot merge pe ea doi oameni alături. Multe din cele ce s-au scaldat în bunătățile lumești, după ce au rămas văduve, râvnesc la viața voastră de deasupra lumii și se întorc pe calea aceasta, renunțând la lume pentru a se încununa împreună cu voi. Apostolul Pavel poruncește să le cinstim pe astfel de văduve, ca pe unele ce stăruie în rugăciuni și cereri, cu nădejde în Dumnezeu. Deși își are greutățile ei și viața întru virtute, este neîndoelnic faptul că aceste greutăți au alături anume mângâieri și, totodată, ne dăruiesc împărăția cerurilor și ne ajută la mântuire. Iar plăcerile și supărările celor ce trăiesc lumește, potrivnice celor trăitori pentru cer, sunt aducătoare de moarte. Fiindcă s-a spus: *“Întristarea lumii aduce moarte, iar întristarea cea după Dumnezeu aduce pocăință spre mântuire”*

Sărăcia întru duh: rădăcinile și fericirile ei

Domnul îi numește fericți pe cei ce sunt potrivnici avuțiilor pământești, spunând: *“Feriți cei săraci cu duhul, pentru că a lor este împărăția cerurilor”*. De ce oare la cuvintele “feriți cei săraci” a adăugat “cu duhul”? Ca să ne arate astfel că El îi ferește pe cei cu suflet smerit... Prin aceasta Mântuitorul vrea să ne învețe că sărăcia trupească este și ea o fericire, întrucât prin ea se poate primi împărăția cerurilor, dar atunci când ea se săvârșește din dorul sufletului pentru smerenie. Și așa stau lucrurile atunci când sărăcia trupească se află unită cu smerenia sufletească, pornind din temeiul smereniei din suflet. Numindu-i fericți pe cei “săraci prin duh”, El ne-a arătat în chip minunat care este rădăcina și izvorul (cauza) sărăciei văzute a sfinților - duhul lor!... Mântuitorul a arătat în această fericire izvorul sărăciei de bună voie în toate și i-a zis fericită pentru cele ce își au rădăcina în ea. A cuprins toate acestea într-o învățătură foarte scurtă.

Fiindcă este cu puțință să fie cineva sărac, adică așezat și cumpătat din voia lui, dar pentru a fi laudat de oameni. Neîndoelnic lucru - un astfel de om nu face parte din cei săraci prin duh. Pentru că fățarnicia se naște din trufie. Așadar este contrariul sărăciei cu duhul... Aceia sunt cu adevărat săraci, cei care nu-și fură numele de săraci printr-o viață lipsită de adâncime. De aceea spune dumnezeiescul Luca: *“Feriți cei săraci”* [Luca 6,20 în comparație cu Mat 5,3. O armonizare a Evangheliilor tipică Sfântului Grigorie. (de ex: și Mat 17 cu Luca 9). Nu o “alegorizare” a textelor, ci o sinteză experiențială și liturgică. Textul biblic este un document al bisericii, bazat pe Kerygma, care trebuie interpretat prin tradiția creștină, nu de sinele autonom] fără să mai adauge și “cu duhul”. Aceștia sunt cei ce îl ascultă, îl urmează și caută să-l semene în toate Fiului lui Dumnezeu care spune: *“Învățați-vă de la Mine, că sunt blând și smerit cu inima și veți găsi odihnă sufletelor voastre”*. Pe bună dreptate, a lor este Împărăția cerurilor; pentru că sunt împreună - moștenitori cu Hristos.

(Notele lui D.M. Rogich sunt scrise cu litere mici, între paranteze drepte)

- Continuare de la pagina 7 -

Note

¹ Conferința susținută la al IV-lea Congres al Fraternității Ortodoxe din Europa Occidentală (Avignon, 8-11 nov. 1980) și publicată în *Contacts*, XXXIIIe année, No. 114, 1981, p. 82-102.

² Ambigua, PG 91, 1248A-1249C (trad. rom. PSB 80, p. 218-220). Vezi și PG 91, 1092C (trad. rom. PSB 80, p. 93).

³ Vezi textele și o analiză detaliată a doctrinei patristice despre „tunicile de piele” în lucrarea noastră *Zoon theoumenon*, Atena 1979 (*Omul – animal îndumnezeit*, introd. și trad. rom. de diac. Ioan I. Ica jr. Deisis, ed. a II-a, Sibiu 1999.)

⁴ Aceasta înțelegere a tainelor și a Bisericii ar putea ajuta mult dialogului între catolici și ortodocși, inițiat tocmai prin studiul acestei teme. Cred că acest dialog nu poate ajunge de fapt la un rezultat real decât prin redescoperirea autenticei teologii sacramentare patristice. Caci nu e vorba de a se pune de acord cu anumite expresii sau formule, ci de a trai împreună *aceiași realitate*. Aceasta fiind o realitate totodată hristologică, pnevmatologică, antropologică și cosmologică, poate ajuta pe de-o parte la înțelegerea atât a naturii cât și a adevăratei organizări a Bisericii și, pe de altă parte, la sacramentalizarea structurilor lumii noastre de azi și astfel la reîncreștinarea ei. Dacă ne străduim *sa trăim împreună viața în Hristos și nu propria noastră viață sub eticheta „crestina”* și, pe de altă parte, *sa mântuim lumea nu sa-i dam marturia unei unități ideologice din partea „crestinismului”*, nu avem alta posibilitate decât să acționăm, trăind în realitatea autentică a tainelor, pentru transfigurarea sacramentală a lumii noastre de azi, adică pentru incorporarea ei în Hristos, deci pentru zidirea Bisericii. Aceasta perspectiva ar putea oferi dialogului un continut real și, mai mult, un scop comun tuturor creștinilor. Dacă vom accepta acest scop – asta e chiar sarcina comisiei mixte de dialog – și dacă vom lucra la împlinirea lui vom întâmpina aceleași greutăți și vom trai, în ciuda dezbinării, aceleași experiențe. Și tocmai în aceste experiențe ne vom regăsi împreună și, cu harul lui Dumnezeu, uniti. Unitatea creștinilor nu se poate realiza prin discuții asupra formulelor, ci prin viață, dacă aceasta este, nu viața noastră ci viața Duhului care uneste mădulele Trupului Domnului.

Rugăciunea – izvor de înțelepciune și de fapte bune

Monah Gamaliil Păvăloiu (1899 - 1998)

= Mănăstirea Neamț, iunie 1990 =

În mănăstire te supui ordinelor ca în armată: faci ce ți se poruncește să faci. Eu am venit la mănăstire fără știrea părinților; din armată am venit direct la mănăstire.

Care a fost impulsul, de ați venit la mănăstire?

Mai multe motive. Unu: am văzut în alte mănăstiri cât de frumoasă este viața. Al doilea: dacă veneam acasă trebuia să am concursul părinților să mă însor, ori tatăl meu era un om foarte aspru. Apoi, aveam dorința de a atinge cele mai importante îndatoriri sufletești.

Ce să facem pentru mântuirea noastră?

Rugăciune. Rugăciunea are o sumedenie de avantaje: te scutește de a te ruga de fiecare ce-ți iese în cale să-ți spună ce să faci să te mântuiești, fiindcă unul te învață după capul lui, altul te învață după capul lui și niciodată nu mai poți ajunge la un model de rugăciune-tip; cu cât o faci rugăciunea te învață să o faci și mai bine; când ai rugăciune mai multă Dumnezeu te ajută să câștigi mai multă lumină și să înveți ce trebuie să faci. *Rugăciunea este cea mai folositoare formă de a câștiga mântuirea, de a câștiga lumina pentru suflet, deoarece rugăciunea îți atrage o parte din mila lui Dumnezeu. Și dacă te rogi mai departe și stăruiești în rugăciune mai dobândești o parte din lumina Lui.* Și pe cât sporești și zăbovești în rugăciune pe atâta folos câștigi de la Dumnezeu. Nu-ți trebuie multe studii pentru rugăciune, îți trebuie numai multă credință și aceea o capeți de la Dumnezeu făcând mereu rugăciuni.

Trebuie să ajungi să le faci și mergând pe drum și oriunde te duci și n-ai cu ce-ți ocupa mintea; te rogi cu mintea. Rugăciunea cu mintea este forma cea mai adâncă a rugăciunii căci în rugăciunea minții în permanență stai de vorbă cu Dumnezeu. Dacă ai în jur 20 de oameni tu să nu stai de vorbă cu ei ci cu Dumnezeu, căci El îți va da mai mult ție; numai înțelepciunea lui Dumnezeu poate să te lumineze și să poți și tu să faci ceea ce înveți pe altul. Lumea te învață ce să faci dar nu îți dă putere să faci, dar Dumnezeu îți dă darul Lui ca să și poți să faci ceea ce te învață Cartea și Evanghelia. Omul se luptă să facă ceea ce este scris dar nu poate fiindcă se întâlnește cu neputința firii omenești. Este Satana care umblă printre oameni și nu te lasă să faci ceea ce vrei să faci, el caută să te împiedice de la *faptele bune* și să-ți dea povețe care să te piardă. Dacă nu te rogi mereu el are libertatea să stea lângă tine și să te ispitească, dar dacă ai în minte și în inimă rugăciunea, cu tine este și îngerul Domnului iar diavolul se teme de înger și nu se poate apropia de tine. Îngerul se bucură dacă vede că îi primești învățătura Lui și o pui în practică. În inima ta să fie permanent *“Doamne Iisuse Hristoase, fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul”*. Asta este rugăciunea care se poate face și mergând, și singur, și între oameni, rugăciunea în minte, cu inima și crezând că Dumnezeu ia act de rugăciunea ta.

Ce să înțelegem prin minte?

Cugetarea omului. Gândul lucrează, gândul e puterea omului și trebuie dat lui Dumnezeu. Dacă omul nu se roagă, el începe să fie captivat de gândurile cele rele și pe acelea le face, nu ce trebuie să facă. Dacă omul se gândește la rele, de rele are parte iar dacă meditează la fapte bune și le face, atunci Dumnezeu e cu el și îi dă puterea să facă cât mai mult bine. *Cartea numai te învață nu îți dă puterea să faci. Cugetarea luminoasă te învață să faci fapte bune. De aceea este recomandată rugăciunea.* Oriunde te poți apropia de Dumnezeu [prin rugăciune] și Dumnezeu te învață ce să faci. Unul din apostoli a fost eliberat din închisoare de îngerul Domnului.

Care sunt simțirile inimii?

Cugetul coboară în inimă și cugetul este în permanență legătură cu Dumnezeu prin rugăciune. Rugăciunea luminează mintea iar mintea transmite inimii ce trebuie să facă; inima este un ascultător al minții. Mintea poruncește inimii ce trebuie să facă. Mintea este

cel dintâi lucru de valoare pe care l-a dat Dumnezeu omului. Doar rugăciunea este în stare să te povățuiască deplin ce să faci.

Cum să ți-l închipui pe diavol?

Pe diavol îl cunoști după îndemnul pe care ți le dă. Omul are darul minții de la Dumnezeu, are lumina căpătată prin darul rugăciunii și are inspirații atât luminoase cât și întunecate. Dacă simți că fapta ce te îndeamnă Satana să o faci nu e bună zici: *“Mergi în urma mea, Satano”*. Așa a zis și Mântuitorul unuia din apostoli care s-a rugat să nu I se întâmple cele ce tocmai le spunea lor Iisus: prinderea, batjocorirea și răstignirea Sa. Mântuitorul trebuia să îplinească planul divin, chemarea lui, și de aceea a primit cu mânie sfatul apostolului de a nu face așa, ca să scape de la moarte. Pe diavol îl cunoști că vrea să facă rău după sfaturile lui iar omul trebuie să aibă mintea clară și educată ca să nu cadă victimă unuia care îl îndeamnă la păcat.

Ce bucurie se simte în inimă la primirea luminii?

Simt bucurie când fac ceea ce știu că trebuie făcut. Când am făcut o *faptă bună*, de exemplu o milostenie; diavolul te îndeamnă să spui celui nevoiaș *“Du-te și muncește!”* dar inima te povățuiește altfel: *“Doamne, mulțumesc-ți că nu sunt lipsit ca acesta, ba chiar am avere și de prisos”* și atunci îi dai milostenie. După ce ai făcut milostenia aceasta simți în inimă o bucurie că ai putut să faci o faptă creștinească. Deci când ai făcut o faptă bună aproapei, cel dintâi tu te bucuri. Tot omul din lume este aproapele omului.

Cum îți dai seama că ai greșit și nu ai obținut bucuria aceasta în suflet?

Când te mustră cugetul că ai făcut o faptă rea. Chiar dacă nu te-a văzut nimeni făcând fapta rea este un judecător care te mustră: conștiința. Conștiința este dascălul cel mai desăvârșit pe care îl poate avea omul. De acea mustrare a conștiinței scapi numai dacă te duci la mărturisire iar dacă mărturisești păcatele cu pocăință și părere de rău, ele pot să-ți fie iertate și astfel începi să nu mai faci acele păcate care produc mustrări de conștiință.

Ce sfat ați da tinerilor?

Mersul la biserică de la cea mai fragedă vârstă este *alt izvor de înțelepciune* de unde tinerii pot să-și capete cunoștințe religioase. Copilul copiază fapta de rugăciune a mamei în biserică. De la biserică capeți smerenie, învățătură, chiar darul Duhului Sfânt; starea de atmosferă de evlavie din biserică ajută cât se poate de mult. Dascălul cel mai desăvârșit pentru cei culți și pentru cei inculți, pentru cei mari și pentru cei mici este biserica. Biserica lucrează cu darul lui Dumnezeu și te ajută mai mult decât orice pe pământ.

Solomon a căpătat înțelepciunea lumii acesteia dar fiindcă nu a cerut lui Dumnezeu să se mântuiască, nu s-a rugat lui Dumnezeu, a căzut în dragoste pentru o femeie moabiteancă. La rugămintea ei, el i-a construit un altar pentru credința ei, fapt ce l-a supărat pe Dumnezeu; de aceea Solomon nu este socotit sfânt ca tatăl său David. Omul trebuie să aibă toată inima lui dată lui Dumnezeu, nu lumii acesteia. Omul nu trebuie să-și iubească femeia ca pe Dumnezeu căci femeia te poate îndemna la rău, poate fi mai periculoasă decât diavolul fiind mai apropiată de om decât acesta.

Cum poți să te smerești în fața lui Dumnezeu?

Amintește-ți mereu de păcatele tale precum și de nimicnicia omului în lumea aceasta. Ce este omul? Nimic, praf și cenușă, azi ești și mâine nu mai ești. Nu poți face nimic cu propriile tale puteri, nu poți să-ți prelungești viața măcar cu o zi. Aceasta îți poate da cea mai adâncă smerenie. Sfântul Vasile cel Mare a fost un sfânt dar s-a temut să nu-și piardă smerenia și atunci i-a poruncit uicenicului său să-i reamintească în timpul slujbei să-și termine sicriul; în felul acesta îi pierea pofta de a se mândri că este mare episcop îmbrăcat în odăjdii scumpe și că slujește în capitala imperiului. Frica de moarte te face să nu greșești.

Pagini de Pateric. Istorie duhovnicești

DIN PATERICUL VALAAMULUI

Părintele Teodorit - viețuitorul în pustie

(prăznuire la 18 februarie - †1937)

= extrase =

1. Viața părintelui Teodorit (ca mirean: Teodulus Poșekhonor).

[Născut în 1863 în gubernia Yaroslav, Rusia]. "Familia număra 20 de persoane. Trăiam împreună și nu ne certam niciodată. Așa ne conducea tata, un om al rugăciunii. Nu a lipsit niciodată de la nici o liturghie, câte zile a avut. Iar biserica era la două mile și jumătate (4 kilometri) depărtare de casa noastră" – spune chiar părintele Teodorit.

[Intră la mănăstirea Valaam în 1892, călugărit în 1899, hirotonit în 1901. Timp de 23 de ani are diverse ascultări, de la bucătar la schitul Tikhvin la stareț în mănăstirea Gleb de la Tambov. La vârsta de 52 de ani se retrage în pustie, pe "insula lui Porfirie" (1915 – 1937). Era deja schimonah din 1924].

2. Despre "insula lui Porfirie"

Schimonahul Porfirie s-a retras pe insulă în 1827. Trăia în pustie, ducea o viață ascetică aspră, dar nu se afla sub ascultarea nici unui bătrân. A murit de moarte năpraznică pe 23 octombrie 1828 la vârsta de abia 28 de ani. Întâmplarea este relatată și de sfântul episcop Ignatie Briancianinov în lucrarea sa despre rugăciunea lui Iisus:

«Din acest fel de înșelare numită *părere* au apărut urmări pierzătoare: ereziile, schisme, necredința, hula... Cu acei lucrători ai rugăciunii care sunt molipsiți de *părere* se întâmplă și nenorociri vădite înaintea tuturor... Pe ostrovul Valaam, într-o îndepărtată colibă pustnicească, trăia schimonahul Porfirie, pe care l-am văzut și eu. El se îndeletnicea cu nevoia rugăciunii. Ce fel de nevoie era aceea, nu știm prea bine. Despre faptul că această nevoie era greșită dă mărturie lectura îndrăgită a schimonahului: el prețuia mult o carte a scriitorului apusean Thoma de Kempis despre "*Imitarea lui Hristos*" și se călăuzea după ea. Această carte este scrisă din *părere*. Bătrânul Isaia monahul, care se liniștea în pustia Nikiiforovsk, bărbat foarte sporit în rugăciunea minții și învrednicit de abumbrirea harului, i s-a citit o bucată din "*Imitarea lui Hristos*". Bătrânul a pătruns îndată miezul cărții. El a început să rădă și a glăsuț: "O, acestea au fost scrise din *părere*. Nu-i nimic adevărat aici. Totul este născocit! Thoma a descris stările duhovnicești așa cum i s-a năzărit, neștiindu-le din cercare". Odată, toamna, Porfirie i-a cercetat pe bătrânii schitului, de care *pustia* lui nu se afla departe. Luându-și rămas bun de la bătrâni, aceștia l-au prevenit, zicându-i: "*Nu cumva să-ți vină în gând să treci pe gheață: gheața de-abia ce s-a făcut și este tare subțire*." Pustia lui Porfirie era despărțită de schit printr-un intrând adânc al lacului Ladoga, ce trebuia ocolit. Schimonahul a răspuns cu glas liniștit și cu părută umilință: "*Deja am devenit ușor*". A plecat. Nu după multă vreme, s-a auzit un țipăt deznădăjduit... Era întinerit. Locul în care s-a întâmplat nefericirea nu a putut fi găsit degrabă».

Schimonahul Porfirie fusese călugărit în 19 februarie 1827 (cu puțin timp înainte de groznicul accident) și primise schima pe 30 martie 1827 și trăia auster în *pustie*, fără îndrumarea unui bătrân.

- Cum se face, părinte Porfirie, că te afli fără de îndrumare de la un bătrân? L-a întrebat părintele Damaschin, ce viețuia prin apropiere (acesta va ajunge, mai târziu, stareț în mănăstirea Valaam). Cum te ferești de primejdii?

- Drept este că viața mea este cu primejdii, i-a răspuns părintele Porfirie. Dar ce să fac? Nu am putut găsi un om pe care să mi-l pot alege drept povăzuitor!

În 23 octombrie 1828, într-un moment în care golful se acoperise de curând cu un strat subțire de gheață, părintele Porfirie a plecat pe jos să-l vadă pe părintele la care se spovedea.

- Nu e bine să mergi pe o gheață atât de subțire, i-a spus părintele Damaskin.
- Totul este bine, mă pot duce. E foarte aproape, a răspuns părintele Porfirie.
- Ia măcar bastonul acesta.
- Da, da, binecuvântează!

A luat bastonul și s-a îndepărtat încet-încet. Părintele Damaskin l-a urmărit cu privirea până dispărut cu un presentiment neliniștitor. Totuși, părintele Porfirie a ajuns cu bine la schit și pe seară a pornit la drum înapoi spre mănăstire, tot peste golful înghețat. Dar la câțiva metri de mal gheața s-a rupt sub el. Mult timp au auzit bătrânii de la schit un strigăt în depărtare purtat de vânt, dar l-au luat drept urletul furtunii. Un călugăr aflat și el pe drum a observat însă o pată neagră pe gheață și urme mergând într-acolo, dar numai dus, nu și întors. Călugărul (numit tot Teodorit, ca și viitorul locuitor al insulei!) s-a întors la mănăstire să spună ce a văzut. Cu mare greutate, puând podină de scânduri, frații au tras afară trupul neînsuflețit cu ajutorul unui cârlig marinăresc. În mână mai ținea bastonul de la părintele Damaskin... Abia de avea 28 de ani.

3. Un cuvânt al părintelui Teodorit

«Înainte de toate trebuie să pui o temelie de piatră și apoi să construiești pe ea, cu timpul, puțin câte puțin. Trebuie să ai o credință vie și să te lași pe tine însuși în seama Domnului ca fierul în mâinile fierarului. Străduiește-te să împlinești toate poruncile Domnului, după cuvântul proorocului David "*Urât-am nedreptatea și am disprețuit-o, iar legea Ta am iubit*" (Psalmul 118/163) și nu trebuie să mai dorești nimic altceva de la Domnul.

Trebuie să te rogi cu simplitatea inimii. Să te vezi pe tine însuși mai rău decât glodul. Iar necazurile – acestea sunt perii și rașpile duhovnicești care curăță murdăria de pe suflet. Dar dacă, din pricina slăbiciunii noastre, nu suntem încă în stare să ne bucurăm de necazuri și supărări, atunci trebuie neapărat măcar atât să facem: să le purtăm, mulțumind pentru ele».

4. Rugăciune și rucodelie

Experiența sa, lucrarea sa, avea două forme: *rugăciunea și munca*. Dumniciile și sărbătorile mergea la schitul Konevit și slujea la Sfânta Liturghie, iar Rugăciunea lui Iisus o lucra neîntrerupt, zile întregi nerostind nici un cuvânt. A lucrat cu mâinile sale o livadă și o grădină mare de legume în insula lui Porfirie, cărând pe timpul iernii pământ de pe insulele vecine. Calupuri înghețate, pe care le scotea cu o rangă de fier, le stivua apoi pe insulă. Timp de 20 de ani! Și apă căra. Câte 150 de găleți...

5. Ortodoxia și problema feminismului

Povestește părintele Teodorit:

«Când eram copil, mic de tot, am suferit un accident. Un alt copil, coborând în viteză pe derdelușul de la sâniș, ne-a izbit din plin. Am căzut pe spate și m-am lovit la cap. Nu știu cum am ajuns acasă, m-o fi dus îngerul meu păzitor. AVEAM PICIOARELE PARALIZATE. Nu mai era nici o nădejde.

Nu departe de noi locuia o fecioară care zăcea paralizată de 40 de ani. Mai avea și o mână mai scurtă, iar pe cealaltă abia de o putea folosi. Picioarele erau amândouă paralizate. Mama s-a dus să-i ceară un sfat, așa cum făcea adesea lumea în sat. Fecioara aceea i-a dat nădejde. Trebuia ca duminică, la liturghie, să ia multe lumânări și să le aprindă una câte una la icoanele sfinților. Care va fi ultima, acolo să se facă maslu. Și într-adevăr, m-am însănătoșit curând și iată-mă, acum am 70 de ani, și nu m-au mai supărat niciodată picioarele.

Când am mai crescut am început să citesc Scriptura și nu avea cine să-mi tâlcuiască. Aveam deja 17 ani. Odată mergeam pe câmp gândindu-mă la acestea toate într-o duminică după masă s-a făcut târziu și vremea s-a întors spre furtună. Am dat peste o colibă țărănească și m-am apropiat de ușă cu gândul să intru. Înainte de a bate un glas dinăuntru mi-a spus: "Poftim înăuntru, te-aștept de mult timp." Era fecioara aceea paralizată. Am avut grijă de ea timp de 6 ani, până la sfârșitul zilelor ei. Mi-a dat învățătură în toate. Mi-a tâlcuit Evanghelia și mi-a îndreptat viața duhovnicească. Ea m-a trimis la mănăstirea Valaam. Mi-a proorocit toate prin câte voi trece în viață. Toate s-au petrecut după cum îmi spusese. Iar când era pe moarte, m-a îndrumat spre o altă bătrână, o schimonahă din mănăstirea Patimilor Domnului (de la Moscova). "Uite, samovarul acesta este de la schimonahie. Moștenire. De mult trebuia să-l dau la reparat, dar pur și simplu nu o pot face. E o amintire atât de scumpă pentru mine... N-aș putea trăi o zi fără el aici și să-l las pe mâinile unui străin într-un atelier oarecare..."».

Așadar părintele Teodorit a fost îndrumat atât în tinerețe, cât și mai târziu, în viața monahală, de minte de femeie – de monahii. De altfel a și avut ascultări care însemnau lucrări făcute de obicei de femei (bucătarul comunității, lăptar, brutar). Poate că această excepțională preponderență a influenței feminine în viața părintelui Teodorit i-a împărțit tenta specială de blândete și bunătate, căldura afectuoasă a glasului, delicatețea cu care își trata oaspeții și le purta de grijă. Firește că părintele Teodorit iubea pe Maica Domnului și îi plăcea să o mărească în cântări.

6. Sfârșitul

În octombrie 1937 a început să se simtă tot mai slăbit. A intrat în infirmeria mănăstirii. A venit singur, cu barca. Dar nu a stat decât o săptămână și s-a reîntors pe insulă. Venea însă la mănăstire în fiecare zi de luni. La mijlocul lui noiembrie nu a mai apărut. Îngrijorat, părintele Ieremia, doctorul mănăstirii a venit cu barca să-l cerceteze. Era 17 decembrie. Bătrînul de schimbare mult. "Dumnezeu însuși v-a trimis încoace!" Cu o noapte înainte leșinase și se trezise întins pe podea. Mult timp nu reușise să mai facă nimic! Dar și acum, tot nu i-a lăsat pe vizitatori să plece înainte de ale fierbe un ceai pe samovar. **VORBEA CU BUCURIE DE APROPIATA SA MOARTE ȘI REÎNTÂLNIRE CU DRAGII LUI PĂRINȚI ȘI FRAȚI.** A bolit două luni. La infirmerie. Dar a rămas perfect conștient și cu mintea limpede până în momentul morții. A căutat să

ceară cât mai puțin sprijin de la infirmieri. A mers la slujbă în biserică până în ultimele zile.

De 15 februarie, părintele Teodorit a început să vorbească de apropiata sa moarte cu o deplină siguranță deși, aparent, starea fizică nu i se înrăutățise. Stătea mereu în fața Domnului, în neîncetată rugăciune, nădăjduind în mila Sa, așteptând smerit ceasul. "Poate se însănoșește totuși părintele", i-a spus starețul, părintele Hariton, unui alt călugăr. Dar părintele Teodorit, auzindu-l, a intervenit cu fermitate: "Nu se mai însănoșește, mâine va pleca!". Era 17 februarie. A doua zi, pe 18 februarie, părintele Teodorit era deplin conștient. S-a împărțit și a cerut să asculte canonul despărțirii sufletului de trup.

Ca un adevărat viețuitor în pustie și iubitor al singurătății isihaste, a murit într-un moment când rămăsese absolut singur în cămăruța infirmeriei. Nimeni din jur nu bănuise că sfârșitul era atât de apropiat și la șapte seara se duseseră cu toții la masă. În chiar acel răstimp părintele a adormit întru Domnul. Când s-au întors, după un sfert de ceas, l-au găsit cu mâinile încrucișate pe piept.

7. Despre ucenicul său cel mai apropiat, părintele Joel

Pe când viețuia în schitul Konevits cineva i-a furat crucea de la piept. Unii călugări l-au socotit lipsit de grijă, spunând că este de condamnat pentru neatenție, iar părintele nu a zis nimic împotriva, smerindu-se desăvârșit.

Neobișnuită a fost moartea lui. Părintele Joel rămăsese să locuiască în chilia părintelui Teodorit și a trăit acolo 10 luni. Câtăva vreme după ce se mutase în singurătate, părintele Teodorit i-a apărut în vis spunându-i cu toată severitatea: "Pleacă! Pleacă de-aici!" I-a repetat aceasta de trei ori și a dispărut.

Părintele Joel s-a dus la părintele Nicolae să se sfătuiască. Părintele Nicolae a fost de părere să plece din sihăstrie, dar părintele Joel nu l-a ascultat și a rămas pe loc. De sărbătoarea Nașterii Domnului (pe stil nou), când tot soborul s-a adunat în biserică mănăstirii, părintele Joel nu a mai apărut. A doua zi, s-au dus să-l cerceteze. Era întins pe pat cu mâinile încrucișate pe piept. Pagina de calendar neîntoarsă arăta 13/26 decembrie 1937, chiar ziua înmormântării unui alt nevoitor de la Valaam, Sfântul Herman din Alaska. (*THE ORTHODOX WORD NO. 208 – 1999*) (trad. Valentin Moga. Intratitlurile și comentariile din paranteze drepte aparțin traducătorului)

Viața – un săculeț cu "pietre"

Culeasă de Nicolae Teieru – Tomșani, jud. Vâlcea

Un om, umblând odată pe țărmul mării, a găsit un săculeț cu pietre negre și mărunte. Neavând ce face, scotea pietre din săculeț și arunca în păsări cu ele. A mers și a azvârlit toate pietrele, afară de una pe care a dus-o acasă. Acolo a arătat-o unui vecin, care văzând-o l-a întrebat cu mirare: - "Unde ai găsit-o? Piatra aceasta este de mare preț...". Aflând aceasta, omul acela nepriceput a plecat pe malul mării să găsească pietrele aruncate, dar n-a mai găsit nimic.

Așa facem și noi adesea cu zilele vieții noastre. Fiecare an, fiecare lună, fiecare zi sau ceas al vieții noastre, sunt tot atâtea comori pe care ni le dă Dumnezeu, ca să le folosim spre mântuirea noastră și ajutorarea semenilor, iar noi ades le mistuim pe lucruri deșarte. Iar vremea trece și întoarcere n-are, așa că pătimim și noi ca acela care arunca zadarnic pietrele găsite pe malul mării.

Viața veșnică – când se isprăvește, abia începe

Culeasă de Nicolae Teieru – Tomșani, jud. Vâlcea

Doi oameni tăiau lemne în pădure. Doborând un copac, unul din cei doi oameni care se găsea un om fără credință, zise: - "Iată, așa e și cu viața noastră... Trăim, ne zbatem și la urmă vine moartea și ne doboară, ca pe bușteanul acesta, și nimic nu se alege de noi". Celălalt om, care era credincios, îi răspunse: - "Nu-i așa, prietene... Abia după ce am doborât acest buștean, vom putea să vedem dacă e bun de clădit, sau e scorburos și bun numai de aruncat în foc... Așa e și cu noi. Abia după ce murim, vede bunul Dumnezeu ce trebuie să facă cu noi: să ne așeze de-a dreapta Lui, întru viața cea veșnică, sau să ne arunce în focul cel nestins". Tovarășul său căzu pe gânduri și peste puțină vreme se întoarse și el la credință.

MISCAREA SATANISTĂ

și influența ei în societatea contemporană

Tinerii și pericolul satanismului

((4))

Prof. drd. EMIL JURCAN

E. Presatanismul Evului Mediu până în secolul al XIX-lea.

Izvoare și influențe literare

Evident mișcarea pre-satanistă o găsim, așa cum am arătat, atât în Vechiul cât și în Noul Testament, continuându-se la contestarii dogmelor din perioada post-apostolică. Gnosticii, arienii, macedonienii, monofiziții, iconoclaștii și mulți alții, au reușit să creeze focare de închinare la Satan. Chiar dacă până în secolele trecute satanismul nu apare ca o direcție bine organizată, idei sataniste găsim în multe din ereziile Evului Mediu.

Tezele dualiste ale bogomililor, influențați de gnosticism și de dualismul persan, au răspândit în aproape toată Europa, pornind din focare diametrice (Bulgaria, Franța), teza că «*un Dumnezeu bun nu poate crea o lume rea. Lumea aceasta de jos și toate puterile pământești vin de la diavolul*». Dezvoltarea mai departe a acestei teze în sânul bogomilismului a dus la proiectarea lui Satan (Satanael, Șamael) ca... «*Fiu al lui Dumnezeu și Frate al lui Hristos*». Satanael, păstrându-și «lumina», într-o «incandescență a feței» și «*trăgând cu coada sa o treime din îngerii lui Dumnezeu, a vrut să uzurpe Tronul*» profilându-se ca o entitate quasiechivalentă a lui Dumnezeu, teză ridicată la rang de «dogmă» în gândirea lui La Vey. Atât bogomilii cât și catarzii pot fi considerați precursori ai viitoarelor mișcări extra-eccleziastice, non-conformiste, anti-hristice și sataniste. Dacă mai puțin se poate vorbi despre un «cult satanic» în această perioadă, printr-o expresie a noțiunii trebuie însă avut în vedere fenomenul vrăjitoresc contracaraș așa de dur și necreștin în Biserica apuseană prin așa-zisul «proces al vrăjitoarelor».

Mișcarea satanistă începută în secolul al XIX-lea are însă o bogată istorie literară care a făcut ca izbucnirea stupefiantă a inversării axiologice sataniste să nu pară spontană, dată fiind linia literară ce a premers-o. Câteva orientări în acest sens sunt importante. Literatura satanistă a Evului Mediu se împarte în: *literatura profană* (profanliteratur), un fel de scireiri de senzație, ce nu își propuneau să introducă cititorul în misterele demonice, ci doar să-l «șocheze» cu evenimente supra-firești, și *literatura misterelor* (Geheimliteratur), cu scopul de a-l instrui în așa-zisele tehnici secrete de comuniune cu satan.

Sfântul Ioan Cassian, în cartea sa *Conlationes Cassiani*, analizând această temă, arată că există posibilitatea posedării omului de către diavol, așa-zisul incubus, dar această posesie nu poate avea în vedere decât trupul.

O altă lucrare interesantă în acest sens este Despre

puterea demonilor a lui Mihail Pselos, care face o clasificare a diavolilor în demoni ai apei, aerului, focului și al pământului, după concepția antică a elementelor primare ale cosmosului. Aceste idei au fost preluate de așa-zisa «magia naturalis».

Alte lucrări de demonologie din această perioadă sunt: *Cartea despre Belial* a lui Jacobus de Therramo (sec. XIV), *Tractatus contra demonum invocatore* a dominicanului Nicolaus Eymericus (†1399), *Fortalition Fidei*, a mironitanului Alphonso de Spina (†1491), *Fromicarium de maleficiis* a lui Johannes Nyder (†1428), în care este explicat pentru prima dată «sabatul vrăjitoarelor», punct de acuzație permanent în procesul înaintat lor. În lucrarea *Filagellum haereticarum fascinariorum*, dominicanul Nicolaus Jacquier aduce informații despre «messa neagră» și «sinagoga satanică». La aceste întâlniri oculte luau parte chiar și «spirituali» și călugări. Dumnezeu era renegat iar lui Satan i se aduceau jertfe și închinăciuni și «primeau» de la el promisiunea protecției lui. Întâlnirile aveau loc joia iar printre alte practici era ruperea și scuiparea unei cruci, profanarea ostiei și pecetluirea participanților cu «stigma diabolicum», mai târziu concretizat în *pentagramă*.

În secolul al XV-lea doctorul Johannes Gottlieb din Neuburg, în cartea sa *Buch aller verboten Kunst, Unglaubens und der Zauberei*, analizează șase tipuri de magie în care *nigromanția* (Schwarzkunst) este identificată cu satanismul, *geomanția* (Punktierkunst) ghicirea părin diferite puncte și semne, desenate pe hârtie, *hidromanția*, imaginile create de mișcarea apei, *aeromanția*, studierea vântului, a curcubeului și a astrilor cerești, *piromanția*, ghicirea în foc, *chiromanția*, ghicirea în palmă și *spatulamanția* (de la latinescul «spatula»- plăcere) ghicirea prin studiere hipererotismului.

Una dintre cele mai interesante lucrări este cea a inchișitorilor Jacob Sprenger și Heinrich Krämer: *Malleus Maleficarum* (1487), retipărită în decurs de două secole în 16 ediții. «*Malleus Maleficarum*» este un fel de manual al inchișitorului perfect. Împărțit în trei mari capitole (I. Explicații asupra divinației; II. Metodele divinației și contracarașul lor; III. Metode de cercetare și condamnare a acestora prin inchișiție) procesul inchișițional implică 11 trepte, care se încheiau printr-o sentință «definitivă și dreaptă».

În secolul al XVI-lea lucrările cele mai importante sunt: *Tractatus de strigibus et lamiis* al dominicanului Bartholomeo de Spina (†1635), *Liber de superstitionibus* a medicului Paracelsus, *De la Demonomanie de Sorcier*, având ca autor pe Jean Bodin (†1596), și *Demonolatrie*, libri III a lui Nicolaus Remigius.

Secolul al XVII-lea se remarcă prin lucrări ca: *Compendium Maleficarum...* (1608) a lui Francesco Maria Guazzo, unde sunt redată ritualuri satanice (ajungându-se chiar la jertfe de copii); *Cautio criminalis seu de processibus contra sagas* a lui Friedrich von Spee (†1635), precum și alte multe cărți la care încep să se contureze orientări specific sataniste.

F. Istoria satanismului modern și contemporan

a. Influențe literare. Începând din secolul al XVIII-lea intrăm de fapt în ceea ce se numește istoria satanismului. Dacă până acum elementele sataniste erau amestecate cu vrăjitoria și ghicitul, care nu-și propuneau un cult al satanei, secolul al XVIII-lea deschide, prin acea epocă iluministă, o nouă eră în gândirea umană. Pe baza aceluia «iluminează-te și vei fi», dictonul de bază al acestei filosofii, omul a început să-și caute o luminare existențială, total opusă celei de până acum.

Dacă Sfinții Părinți, Biserica în general, propovăduiau o iluminare harică în baza dependenței omului de Dumnezeu, epoca umanismului și a iluminismului readuce în planul social acel «omul, măsură a tuturor lucrurilor» a lui Parmenide. S-a propus astfel o schimbare axiologică a gândirii de până atunci.

Atitudinea Bisericii apusene, prin metodele anti-creștine, nu a putut împiedica dezvoltarea mișcărilor oculte. Sinoadele ce s-au ținut: Orlean (511 d.Hr.), Narbon (589 d.Hr.), Tours (561 d.Hr.) etc., toate bulele papale («Ad. exirpanta» a lui Inocențiu al IV-lea, a lui Benedict al VIII-lea, Benedict al XII-lea, Alexandru al V-lea, Martin al V-lea, etc.), în fine, inchiziția cu arderea pe rug, nu au reușit să amelioreze această situație, deoarece totul era exterior, bazat pe forță, bine știut fiind că Biserica Vaticanului reprezenta ea însăși o forță, o supra-putere, înzestrată cu capacitate militară.

Lipsa unui dialog, în afara celui prin schinguire, a unei simbioze între sacerdot și popor, sistemul piramidal de ascultare necondiționată de capul infailibil, separația ierarhiei de masa laicilor, toate la un loc au dus la separația sistemelor de gândire și la explozia laicismului în istorie sub denumirea de *umanism* și *iluminism*.

În acest sens Franța a devenit elementul fanion al acestei mișcări de emancipare extra-ecclesială. Deși cam dură, expresia lui Papini cu privire la Franța («*Franța este pământul cel mai lăudat al lui Satan*»), totuși trebuie remarcat că cele mai multe influențe secularizante s-au răspândit aici, deoarece însuși regele sprijinea de multe ori aceste mișcări. Este cazul regelui Ludovic al XIV-lea, la curtea căruia se practica messa neagră, sacrificiile sângeroase, profanarea ostiei și multe altele.

Papini fundamentează satanismul literar pe persoana marchizului de Sade (1710-1814). Acesta și-a lăsat numele în istorie ca fiind unul dintre cei mai cruzi oameni, de unde și numele de «sadism», provenit etimologic de la Sade... În scrierile sale marchizul de Sade își expune ideile sale morbide, îmbibate de orgie, de insulte la adresa lui Dumnezeu, de profanări ale obiectelor sfinte etc. Ceea ce pe timpul lui Ludovic al XIV-lea se numea «messa neagră» apare la marchizul de Sade pervertit sexual într-un mod incredibil. Toată această atitudine avea la bază principiul «*nu este alt Dumnezeu în afara puterii răului*».

Ideile satanice sunt legate chiar și de arta timpului, supra-realismul, impresionismul, activismul, etc., având să aducă în scenă forța răului în opoziție cu Binele. Dar mai ales în literatură încep să apară efectiv opere dedicate lui Satan. Nume cu greutate și de referință ale vremii au scris poezii, nuvele și chiar romane pe tema diabolicului și a luptei cu Binele. *Alfred de Vigne* (†1843), după ce și-a propagat ideile în cercul său literar-artistic, a scos la

iveală pe baza mitologiei antice, lucrarea *Poemes philosophiques*, cu temă vădit satanistă. *Honore de Balzac* (†1850) încarnează diavolul sub chipul lui Vautrin din opera *Le pere Goriot*. Traducând romanul englez “Melmoth the Wanderer”, un roman de groază, scris de Ch. Maturin, Balzac va fi influențat în conturarea lui Vautrin. *Charles Baudelaire* (†1867) închină diavolului un poem intitulat “Litanii pentru Satan”, în ciclul de poezii «*Fleurs du Mal*». Această operă a fost probabil influențată de cercul satanist la care el lua parte, care se pare că era identic cu acel «Club Haschischins». Un alt scriitor de seamă, influențat de această mișcare, a fost *Victor Hugo* (†1885), dedicându-și o parte din viață practicilor de acest fel, mai ales după moartea fiicei sale Leopoldine. Introdus în mistica Kabalei de un prieten evreu (Alexandre Weill) el va scrie sub influența acestuia, poezii ca “Dieu, la fin de Satan”. Între alți gânditori și literați ai lumii franceze, care au fost influențați și care au influențat la rândul lor satanismul de mai târziu mai pot fi amintiți: *Gustave Flaubert*, cu a sa “Tentation de Saint Antoine”, *Arthur Rimbaud* și alții.

b. Practicile sataniste ale secolelor XIX-XX. Este normal ca satanismul modern să aibă la bază atât practicile vrăjitorești ale Evului Mediu, cât și literatura iluministă și a revoluției franceze. Însă începutul satanismului îl realizează doi «răspopiți» ai Bisericii Catolice, care și-au dedicat învățătura și scrierile propagării cultului lui Satan, atât în societatea franceză, cât și în restul Europei, prin foști studenți străini, veniți la studii în Franța. Este vorba de Eliphas Levi și Eugene Vintras.

1. Eliphas Levi, pe numele adevărat, Alphonse Louis Constant (†1875), caterisit pentru orientările sale prea laicizate, s-a dedicat apoi doctrinei opozante Bisericii Vaticanului. În special, a excelat prin speculații cu privire la diavol și semnul lui (pentagrama) precum și cu privire la jocul de cărți ocult, Tarot. Din 1856 începe să-i apară operele cele mai importante: *Dogme de l'haute magie*, *Ritual de l'haute magie*, *Histoire de la magie*, *La clef des grandes mystères*. El pune în circulație chipul precis al demonului, figura din cartea a 15-a a Tarotului, Baphomet, cu cap de țat, piept de femeie și trup de bărbat, ci mitră și coarne. Este simbolul satanei stând pe locul cel sfânt. De asemenea, face o analiză a țăpului din cartea Leviticului, pe care arhiereul îl trimitea în pustie la demonul Azazel, cu păcatele oamenilor transmise pe capul lui. În viziunea lui Levi, el apare cu o pentagramă pe frunte, între coarne, unde strălucește și «*flacăra inteligenței*», «*magica lumină a egalității universale*», «*icoană*» des întâlnită în ritualurile Bisericii Sataniste a lui Vey. Prin scrierile lui, Eliphas Levi marchează începutul satanismului contemporan în Europa.

2. Celălalt promotor al satanismului, Eugene Vintras, este un magiciac cu predici creștine, desemnându-se drept «creștin» pentru a-și putea infiltra ideile. El reușește să întemeieze un așa-zis «*Ordre des Septaines*», răspândit în întreaga Franță.

Vintras se remarcă prin exhibiții magice, prin așa-zise «minuni», ridicându-se de pildă de la pământ (levitația), emanând un miros plăcut, etc. Când săvârșea, ca «pontifex al ordinului», slujba sacră, potirele, care erau goale până atunci, se umpleau singure cu vin iar ostia de pe disc apărea pătată de sânge. De asemenea, pe ostie apăreau diferite semne: inimi, cruci, flori, coroane, săbii, etc., lucruri, care bine înțelese fascinau și îi atrăgeau mulți adepți.

La 8 februarie 1841 Vintras a fost excomunicat de către Biserica Catolică, ca profanator al celor sfinte și șarlatan. Susținut mai departe de adepții săi, el a reușit să-și propage ideile, înființând o revistă cu titlul «*La Voix de la Septaine*» (1842-1846). El însuși s-a considerat «încarnația lui Ilie», reușind să înființeze atât în Franța, cât și în Anglia mai multe «Carmeluri», ba chiar o «Universitate a lui Ilie» în Londra (1862).

3. În Anglia, această misiune satanică a fost continuată de **Henry James Prince** (1899), «ucenic al diavolului» într-o orientare de «stânga» (erotică). El reușește să întroneze în secta de el înființată, Agapemiten, cultul infailibilității umane. Ba mai mult, în postura de «mesia» (al cui?), el se considera «hristosul infailibil» capabil de expiere a adepților săi. Ca «Nemuritorul», «Iubitul», avea capacitatea de a da nemurirea adepților săi. Însă eliberarea comunității de păcat implica o hierogamie cu o fecioară, «Logodnica Mielului», vizată în persoana fermecătoarei Zoe Paterson, doar de... 16 ani. Preocuparea erotică a acestui «mesia» reiese și din titlul dat locașului de cult «Locul iubirii», în care pe lângă obiectele de cult: altar, orgă, mai exista și o... masă de biliard... Escrocheria, ca și minciuna, are picioare scurte, fiind demascată, iar mișcarea și-a pierdut avântul. Până la moarte Prince și-a păstrat credința în opera sa, considerându-se un «neînțeles mesia».

Aceasta era situația la apariția în istoria satanismului, a celui care avea să se numească «încarnarea lui Satan», «Fiara 666», etc., istorie continuă până în zilele noastre, fie de subversivele intenții ascunse ale muzicii metalice, ale tentației drogurilor, fie de «biserici» special organizate, «luciferice», «satanice», (Ordo Templis Orientis) etc., și acceptate din păcate de ignoranța și snobismul tineretului, ce se vrea «descătușat» de vechile canoane etice, cutume ale bune-cuviințe, ale cumințeniei nescrise a pământului, cu rădăcini adânci în «Calea, Adevărul și Viața» întregii omeniri. Și din păcate, cu aplicabilitate la pământul țării noastre, mișcarea începe să prindă teren sub înconștiența cerceilor prinși în urechi sau nări, a tatuajelor cu chipuri satanice sau a etichetelor «chic» de pe mâneci sau spate de pulovere sau haine de piele.

4. Istoria satanismului actual se profilează prin apariția pe firmamentul istoriei europene a lui **Aleister Crowley** (1875-1947). De acum avem de a face cu o organizație pur satanistă. Dacă în Evul Mediu nici Khatarii, nici vrăjitoarele nu-și propuneau o supunere sub puterea lui Satan și o slujire autentică a lui, totul fiind colateral, Crowley deschide o nouă eră în mișcările oculte prin **proclamarea lui Satan drept singurul Dumnezeu autentic, el însuși considerându-se «încarnarea lui Satan»**.

Influențele profunde și determinante au avut asupra concepției lui Crowley atât teosofia *Helenei Petrovna Blavatsky* și a *Anniei Bessant* (†1933), care vedeau în Satana «opozitia cosmică a lui Dumnezeu», considerând că «der Logos und Satan sind eins», cât și antropozofismul lui *Rudolf Steiner*, care își propaga ideile prin, de el înființată, Die Deutsche Theosophische Gesellschaft, precum și prin publicația *Luzifer Gnosis*.

Aleister Crowley s-a născut în Anglia în 1875, având încă din copilărie înclinații foarte ciudate, ceea ce ne face să înțelegem atitudinea mamei sale, care l-a poreclit «Fiara», ca o trimitere anamnetică la fiara Apocalipsului, nume pe care el și-l va revendica apoi în mod oficial. Ciudățenia acestei existențe umane se accentuează și prin faptul că tatăl lui a fost un profund creștin, un predicator itinerant. Aleister v-a mărturisit în confesiunile sale că este **încarnarea fiarei 666 din apocalipsă și că a venit pe pământ pentru a distruge credința creștină și a întemeia «Religia Thelema»**. Afirmția îndrăzneată a mai fost rostită în istorie și de alți promotori, începând cu Nero și continuând până în zilele noastre cu așa-zise sisteme «cu față umană» dar fără față divină.

Pregătirea pentru această «misiune» și-o face în loji francmasonice: marea lojă SRIA din *Hermetic Order of the Golden Dawn*, unde intră în misterele talismanelor, călătoriilor astrale extra-corporale, în misterele Kabalei, etc. Sub pseudonimul de *Perdurabo*, el activează câțiva ani în această lojă, fiind excomunicat apoi din ea pentru ideile lui extremiste privind distrugerea tuturor lucrurilor, profesarea fărădelegii pornind de la perversiune sexuală și până la crimă.

În 1904, când avea 28 de ani, *Aleister Crowley* face o călătorie în Egipt, unde încearcă să se inițieze în misterele vechii religii egiptene. Aici susține că a avut revelația îngerului Aiwaz, «slujitorul» zeului Horus, prin care el ajunge la renegarea totală a religiei «osiriene» (creștinismul) și la proclamarea unei noi religii prin «force and fire», cea a lui Horus. Se deschidea astfel pentru lume o nouă eră, sintagmă cunoscută sub denumirea de «**New Age**», sub conducerea lui Horus, zeul cu cap de șoim. Timpul se împarte de acum în trei mari epoci:

a. de la început, până în jurul anului 500 î.d.Hr., epoca matriliniară, a zeiței Isis.

b. 500-1904 d.Hr., epoca lui Osiris, epoca patriarhală, a războaielor sângeroase și a marilor religii apuse.

c. 1904 până în zilele noastre, epoca lui Horus, a satanismului, a Noii Ere.

Reîntors în țară, el - activează în spiritul organizației *Ordo Templis Orientis*, condusă de Theodor Reus, care îi și lasă lui conducerea în 1921. Această societate secretă, pe firmament francmasonic, care îl numără în rândurile ei și pe Lafayette Ron Hubbard, fondatorul «*bisericii scientologice*», implica zece grade de inițiere, cărora Crowley le introduce un al unsprezecelea: **homosexualitatea**. Ceremoniile O.T.O. aveau în centrul lor chipul lui Bapfomet (demonul-țap) și implicau chiar și un «examen de capacitate».

La 2 aprilie 1920 Crowley înființează în Sicilia, în mica localitate Cefalu o «mănăstire»: Mănăstirea *Thelema*, într-o fermă. Numele de Thelema provine din cartea lui Francois Rabelais, intitulată «*Abbaye de Thélème*», care trata despre o societate cu totul liberă de precepte și constrângeri, trăind într-un perfect individualism sub deviza «**Fă ce vrei!**». Partenera de ritual a lui Crowley în această mănăstire, renumita profesoară de canto, Leah Hirsig, se remarcă prin obscenități, denumită de aceea «desfrânată Babilonului». Țelul acestor orgii era, în concepția «marelui magician», obținerea eliberării printr-un tantrism de stânga, de felul celui practicat de adepții cultului Shiva-Shakti, cult care nu era străin de gândirea lui Crowley. «*Fiecare, bărbat și femeie, este o stea, un dumnezeu, posedând deci dreptul la libertate al unui dumnezeu având voie chiar să ucidă. Sclavii trebuie să slujească!*».

Demonul nu mai apare ca o existență aparte de condiția umană ci, pentru Crowley, el rămâne o întrupare, o compenetrare a ființelor, într-un pan-satanism. În fond, nu există nici un Dumnezeu, spune Crowley, ci fiecare este dumnezeu. Adevăratul dumnezeu este omul. Ideile se reverberează pe firmamentul istoriei, pornind de la acel parmenidian «omul este măsura tuturor lucrurilor», ajungându-se la acel «luminează-te și vei fi» al iluminismului, la «cogito ergo sum» al lui Descartes și, în cele din urmă, la divinizarea omului fără Dumnezeu. Divinizarea omului fără Dumnezeu, lăsarea la o parte a sintagmei atanasiene «Dumnezeu S-a făcut om pentru ca omul să devină dumnezeu», a dus de fapt la satanizarea condiției umane și a lumii. Totul se mișcă individualist, thelematic și nu personalist-ipostatic în baza unei energii harice. Energia noii «ere» este simpla capacitate energetică a materiei, care însă fără harul divin se distruge prin imuabila lege a entropiei. «*Fii tare, omule*», fundamentul «simbolului de credință» a lui Crowley, apare ca o hilară bălbăială isterică a «muștei de o zi» din viziunea eminesciană. Centrul de greutate al existenței omului nu trebuie căutat în om. Auto-suficiența, individualismul, ruperea harică de izvorul existenței, s-a putut realiza doar într-o societate de consum, cu oameni obosiți de căutare a infinit-desăvârșirii în imanent, în care grația este și ea «creată», circumscrișă într-un complex de inferioritate, pusă la dispoziția unui «cap» piramidal consolidat, auto-suficient în infailibilitatea sa, dispunând de apelativul de «vicar» al Divinității.

Tot ceea ce se impune exterior, exterior rămâne. Lipsa unei

transfigurări harice în lumina taborică, face teologia searbădă și lumea secularizată. Suntem în fața unei «teologii de eunuci» cum numea sfântul Atanasie cel Mare teologia fără viață harică, căci «cum ar putea să vorbească famenii despre zămislire?». Repunerea Bisericii pe *fundamentul sobornicității*, al dialogului liturgic, este una dintre marile cerințe și necesități ale secolului nostru.

Mesajul lui Aleister Crowley a găsit ecou în multe inimi depărtate de Dumnezeu sau chinuite de căutarea dumnezeirii, însă, spre polul lui minus-infinit. Mort în 1947, sărac și narcoman, chip trist al unei lupte epuizate, «ciocan» sfărâmat și mână frântă din acea istorie de «lovituri» ce s-au repezit asupra diamantului-Hristos, a «pietrei din capul unghiului», cum spunea Sterie Diamandi, Aleister Crowley a lăsat mulți discipoli, ce i-au continuat opera. Cântat în ritmul muzicii hardrock de Ozzy Osbourne (cântecul Mr. Crowley), cu casa cumpărată ca un rememeber de chitaristul-rock Jimmy Page, cu chipul întipărit pe albumul Beatles-ilor «Sergeant-Pepper», Crowley a transmis acel «Fă ce vrei!» mai departe: prin ritualurile criminale, prin rock-show-uri, prin orgii, etc. Câteva din aceste societăți sataniste merită să fie exemplificate:

a. În 1949 ia ființă la Berlin, sub conducerea lui Michael D. Eschner, (el însuși se considera «întroparea lui Crowley») o organizație satanistă cunoscută sub numele **Thelema-Orden des Argentum Astrum**, continuarea mănăstirii Thelema a lui Crowley. Rituri sângeroase, jertfe de animale și de oameni, messe-negre terminate permanent cu orgii, formau centrul cultului acestei mișcări. Deși scoasă în afara legii, ea a lucrat sub nume fals sau chiar sub firmă: rețeaua comercială «Netzwerk Thelema».

b. Apărută în anii 1960 «**The final Church**» avea să propună aceleași idei și «salvări erotice», ca și cele ale lui Crowley, naivilor săi adepți. Întemeitorul acestei organizații, Charles Manson (n. 1935) continuator fidel a lui Reus, Crowley și Eschener, se considerau «simbioza lui Hristos cu Satan», care de fapt, ar fi identici după concepția lor. Ritualul era același: messa neagră cu profanarea ostiei, jertfe sângeroase de animale și chiar oameni, orgii, etc. O statistică asupra societății americane a anilor 1980 relevă faptul că peste 10 milioane de americani ar fi mai mult sau mai puțin înclinați spre ceea ce se numește «artă magică».

Diavolul a devenit prieten, el este atractiv zugrăvit, un apropiat în lume. Dacă se poate vorbi de o întropare a lui Hristos în istorie, putem de asemenea sesiza nenumărate «întropări» ale lui Satan în multe existențe umane. S-a pierdut sensul celui «Maran atha» (Domnul vine); lumea înclină mai ușor spre «domnul» ce zâmbește viclean din sclipirea banilor, din imagini murdare, de pe etichetele băuturilor ametoitoare.

c. Unul dintre chipurile cele mai descentrate ale acestui, sfârșit de veac, îl constituie dr. Michael Aquinos cu al său «**Temple of Seth**». Zeu al morții, ucigaș al lui Osiris, Seth i-ar fi revelat misiunea unei noi ere lui Aquinos, chip tulburător de întunecat. Cu sprâncene excesiv de stufoase, cu frunte mereu încruntată, cu cifra 666 tatuată pe... frunte, psihologul-psihopat, Michael Aquinos, înființează, în urma acestei revelații, organizația «Temple of Seth». Aceleași practici, aceleași orgii, aceleași «rugăciuni» în fața «icoanei» lui Satan, în fine aceleași rezultate: mii de adepți electrizați de chemările infernului, ce răbufneau din gura lui Antihrist căci așa se autointitulase.

d. Dar cea mai importantă organizație satanistă, cu sediul în San Francisco o constituie «**The Church of Satan**», întemeiată de Anton Szandor La Vey. Dresor de animale, hipnotizor și cititor al gândurilor, posedând o mare forță de penetrare psihică, La Vey ajunge la egalizarea condiției umane cu cea animalică: «omul este un animal ca toate altele» - subiectul celei de șaptea teze a «Credo»-ului său. Din acest punct el își începe pregătirea în vederea înființării unei «biserici», care să răstoarne ordinea

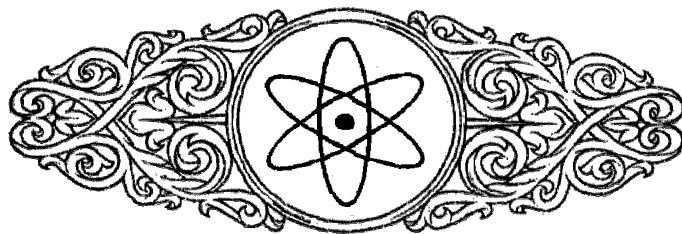
învechită, mucegăită a societății, să dea un «sens» tineretului plin de energie și putere.

Astfel, în noaptea Walpurgiei (30 aprilie) 1966 și-a ras părul și a anunțat oficial înființarea «Circului Magic», care se va numi la scurt timp: «biserica lui Satan». Autointitulat «papa cel negru al satanismului», el a început să-și predice iluziile oculte, practicile oculte, practicile lui de jongleur, în fața mulțimii adunate, de data aceasta nu într-un circ de comedianți, ci într-un circ al morții sufletești, în care dresorul era Satan. Ba mai mult, în mod teatral, și-a botezat fiica în numele lui ...Satan. Jocul artistic al acestui comediant de circ, care se pare că nici nu credea în existența diavolului, «a prins» însă multe suflete dezechilibrate. Lucifer, care pentru La Vey era o simplă metaforă «a dorinței întunecate din om», l-a ajutat pe acest nefericit, dornic de glorie și publicitate, să-și continue opera satanist-misionară și să influențeze multe suflete ale «acelora mai mici», pentru care Hristos murise.

Pentru răspândirea ideilor sale a compus în 1969 renumita «biblie satanică» (The satanic bible), având cam 272 pagini, devenită imediat «bestseller», fiind vândută în lumea occidentală mult mai repede decât biblia Creștină, Cuvântul Iubirii, fir roșu al revelației spre Hristos și al mesajului Lui spre lume. La Vey pune pe primele pagini ale «bibliei satanice» cele nouă teze ale Credoului său., constituind «Simbolul de credință al bisericii lui Satan». Cel ce cunoaște cât de cât Sfânta Scriptură își dă seama că La Vey preia multe din preceptele ei inversându-le diametral sensul. De exemplu, întoarcerea obrazului spre pământ (Matei, V, 39) este inversat în cartea satanistă prin: «Satan cere răzbunare»; «autoconservarea este cea mai bună lege, cel ce își întoarce obrazul este un laș deplorabil». Cu privire la iubirea aproapelui La Vey se întreabă: «de ce nu trebuie să urăsc dușmanul? Dacă îl iubesc mă pun pe mine la dispoziția lui». Abstenența, altă temă tratată de autorul «bibliei satanice» este repudiată ca «nesatisfăcătoare» pentru această viață, căci «viața este o mare plăcere iar abstenența este moartea. Nu există nici un cer al slavei sau vreun iad al distrugerii... nu există nici un mântuitor». În fine, toate virtuțile creștine sunt pentru La Vey țintă de batjocură, întronând în locul lor desfrânarea, ura, ritul sângeros, minciuna, etc.

Cartea se încheie cu indicații privind ceremonia închinării la diavol. Munca de inversare axiologică, de concretizare a celui «**vai celui ce zice binele rău și răului bine**» (Isaia, V, 20), trebuia deci dusă până la sfârșit. În acest scop La Vey scoate în 1972 o a doua carte: *Ritualuri satanice*, în care sunt redată în amănunțime procedeele de «slujire» a «bisericii lui Satan». Ritualul satanic readuce în planul istoriei actuale, vechile rituri păgâne, cu jertfe animale, cu orgii, cu profanări, etc. Cartea «Ritualurilor Satanice» se încheie cu o profetie: «copilul învață să umble și în primul an de lucru (1984) vom sta pe picioarele noastre, iar în următorul an (2002) vom ajunge la maturitate». Gânduri pornite dintr-o minte întunecată, joc de circ, dar cu urmări malefice pentru un tineret ce se formează în umbra «spiritualităților» de tarabă, a compact-discurilor și a casetelor cu ultimele «răcnete» muzicale, a mesagerilor «tatălui minciunii» (In. VIII, 44). Dacă Cel Care a spus «*Eu sunt lumina lumii*» (In. VIII, 12) nu va fi rețrăit de noi și reintrodus în inimile celor de lângă noi, fenomenul secularității (într-o lume în care abia se mai aude «*veniți la Mine toți cei osteniți...*» (Mat. XI, 28), în schimb răcnește sunetul banului, al afacerilor și al tentațiilor) va caracteriza societatea umană.

Fenomenul La Vey continuă și astăzi. Retras de la conducerea cultului în vârstă de peste 60 de ani, privește cu satisfacție (!) amploarea mișcării sale. Conducerea a revenit soției și celor două fete, Karla și Zena, fiind ajutat pe deplin în «misunea» sa de mesajul muzicii de tip metalic-satanist, care dezvoltă în milioane de «fani» dorința de epatare, de exteriorizare a energiei violente a patimilor.

Pentru o mai bună înțelegere a medicinii alternative (7)

New Wine Press, ed. III, 1988

Roy Livesey

Grupări tipice în NEW AGE

New Age a generat apariția rapidă a numeroase și variate grupuri ecologiste, astfel încât a fost inevitabilă și antrenarea creștinilor în ele. La suprafață vedem o concentrare pe ideea unității cu toți ceilalți, precum și cu natura înconjurătoare, pe ideea de “pace” și pe cea a orientării spre ceea ce ne oferă natura. Sunt și grupuri care profesează creștinismul, dar de fapt putem identifica elemente strict New Age: *vegetarianismul, statutul acordat animalelor, rolul feminismului* sunt subiecte foarte semnificative pentru cei ce se focalizează asupra a ceea ce ei consideră a fi “Lumea Verde” a Ziditorului. Cine să-și facă probleme cu astfel de orientări?... Satan, stăpânul lumii acesteia decăzute, le încurajează sânguinos. Creștinii nu trebuie să-și mute privirea de la Iisus la nimic altceva și deci diavolului îi convine o atitudine lipsită de discernământ. Când ceea ce avem nu ne mai satisface, începem să ne aruncăm ochii în jur – și nu e lipsă de ținte atrăgătoare, după cum o știe foarte bine fiecare “căutător”.

Organizația intitulată “*The Christian Community*” și-a dezvoltat o rețea de centre în toată lumea. Ea își face apariția când un grup de oameni activi începe să se îngrijoreze de irelevanța vieții religioase a comunității creștine din care face parte în fața evenimentelor dezastruoase ale istoriei și în înțelegerea a ceea ce “*The Christian Community*” descrie drept “crescânde complexități ale experiențelor launtrice ale omului”. “Comunitatea le dirijează căutările spre Rudolf Steiner (fondatorul medicinei antroposofice). Prin Steiner, ni s-ar putea oferi, chipurile, o “nouă” apropiere de “viața sacramentală”, iar “*The Christian Community*” se bazează pe opera lui Steiner în activitatea ei de inspirație și îndrumare (“What is the Christian Community?”, de Michael Tapp – Floris Boks).

S-au întemeiat și alte comunități, toate cu firme creștine cât mai convingătoare, asumându-și cele mai variate activități în folosul păcii și al dreptății, instituind cu siguranță de sine stiluri de viață cât mai radicale și îmbrățișând medicina holistică. Iisus Hristos a murit și a înviat spre a ne da o pace care întrece orice închipuire, nu această pace oferită de lume [și de cei din lume]. Deși sunt create aparențele că majoritatea aderenților la aceste grupuri profesează creștinismul, la o examinare mai atentă se constată că *mișcările acestea și-au menținut activitățile departe de orice referință explicită la rugăciune și Biblie* sub motivația de a nu împiedica nici o persoană doritoare să li se alăture în ceea ce ei numesc “marea familie a oamenilor”. Astfel de “bineintenționate” mișcări s-au încadrat total în New Age, adesea fără ca membrii lor să-și dea seama. Și tocmai pentru că ele nu doresc deloc să fie asociate cu ocultismul, religiile extrem-orientale sau, de exemplu, cu Reînarmarea Morală, ele ajung să joace un rol foarte semnificativ în dezvoltarea concepției care întoarce ochii omului de la Creator la creaturi.

În aceste mișcări par să se afle multe lucruri folositoare, dar în realitate ele nu sunt decât momeala din capcană. Cei care se simt împinși de povara vieții sau, așa cum e cazul întemeietorilor și liderilor lor, doresc să întreprindă ceva împotriva întunerului

din jur, toți așteaptă de la lume mai mult decât poate să dea. Ei nu vor putea realiza nimic dacă nu vor cunoaște și recunoaște pe Iisus Hristos, dacă nu se vor întoarce către El ca singurul Mântuitor.

Aceasta este tactica diavolului, “stăpânitorul lumii de aici”: să împingă inima omului spre orice ar putea să o îndepărteze cu totul de Iisus Hristos. În Noul Testament, primindu-l pe Iisus Hristos în viețile noastre, noi devenim o făptură nouă în Iisus Hristos și trupurile noastre se fac Templu al Sfântului Duh. Căci Mântuitorul vrea pentru noi să trăiască viața noastră, dacă noi îi îngăduim aceasta. El ne dorește trăitori prin puterea Sfântului Duh și dorește să ne facă să simțim că este tot ceea ce avem nevoie în viață. Iisus Hristos vrea să se unească cu noi înăuntrul vieții comunitare, în Biserică, iar căile Lui nu sunt căile omenești.

Voluntarul NEW-AGE-ului

Pe vremea când eram și eu un New Age-ist nu dădeam prea mare atenție diverselor comunități bisericești pe care aveam ocazia să le cunosc. Dar dacă aș fi făcut pe atunci o comparație între “noi” New Age-iști și acele comunități aș fi văzut diferențele extrem de mari. Absența unei vieți pulsante în biserici ar fi contrastat cu activitatea plină de ardoare a New Age-iștilor, gata să-și jertfească zilnic timpul liber pentru diverse acțiuni New Age, depunând efort și autodisciplină. Se găsesc printre ei oameni care și-au reînceput viața pornind de la zero, alcătuindu-și noi stiluri existențiale, eliminând consumismul și materialismul; ca și credincioșii creștini devotați pe care acum îi cunosc foarte bine, acei New Age-iști erau și sunt gata să poarte povara ce le revine fără reticențe și fără să se simtă cumva ridicoli, DAR ÎN CIUDA TUTUROR EFORTURILOR, ADERENȚII NEW AGE-ului SUNT ÎNȘELAȚI. Dar cei care se reîntorc în bisericile creștine, pe care de altfel, cei mai mulți dintre ei, le și cunosc foarte bine, descoperă că nu există nici o alternativă viabilă în afara lui Hristos.

Singurul răspuns este Iisus Hristos. Mulți New Age-iști, plini de râvnă de a ne da cât mai mult și atât de grijulii pentru tovarășii lor, nu au fost niciodată tot atât de silitori când au auzit Evanghelia – deși unii dintre ei participă regulat la slujbele din biserică. Nu au “auzit” nici până acum ce le spune Mântuitorul: “*Adevăr, adevăr spun vouă, dacă nu vă nașteți din nou nu puteți vedea Împărăția lui Dumnezeu*” (Ioan 3,3). Din această cauză nu-și dau seama că un nou stil de viață nu înseamnă deloc același lucru. Ei nu știu că umblă pe drumul hinduismului și că pe măsură ce vor înainta pe el se vor face tot surzi și orbi la ideea nașterii din nou [în sens hristic].

NEW AGE și fundalul ocultist

Aveam vârsta de 43 de ani când așa zisa mea “trezire” spirituală începea cu “Reînarmarea Morală”. De acolo, Satan m-a împins în domeniul tratării ocultiste a sănătății. Până nu demult, eram activ și în politică și pe timpul “căutărilor” mele și interesul politic luase o direcție specifică. M-am încadrat în diverse organizații orientate spre “pace și dreptate”. Abia când m-am reînors la credința creștină mi-am dat seama că toate sunt de

fapt organisme ale New Age-ului. În cele din urmă mi-am reconsiderat critic calitatea de membru al lor.

Am fost trei ani de zile președintele unui partid și aveam o linie politică proprie. Dar constatam și unitatea dintre orientările diverselor grupuri. Toate se concentrau asupra problemelor nucleare și a altor amenințări împotriva lumii și a păcii. Acestea au devenit și focalizările mele New Age.

Dirijându-mi eforturile pe cele două linii principale ale mișcării New Age – EXPLORAREA OCULTISTĂ a “misterelor” lui Satan prin investigarea lumii înconjurătoare și PROTEJAREA acestei lumi – eu mă îndepărtam de Creator! Nu știam pe atunci că omul a fost creat spre a se apropia de Creator, spre a se alia cu El și nu știam că acest adevăr se află scris în Biblie. Pentru mine, totul era o Eră Nouă, un New Age pe care îl va edifica *omul*!

Dar, spre deosebire de mulți New Age-iști care recunosc trufaș și nerușinat că au căpetenie pe Satan, eu nu gândeam în termeni sataniști. Arta “tămăduirii” o învățasem de la un om considerat drept cel mai puternic psihic din lumea occidentală. M-am rugat la un “zeu” indian și am cunoscut niște vindecări miraculoase produse de el. De altfel, unii îl consideră drept cel mai puternic psihic din întreaga lume contemporană! Am fost eu însumi “tămăduit” de un tămăduitor spiritual – spiritist. Cu toate acestea s-a îndurat Dumnezeu de mine și am fost salvat din toate – și nimeni și nimic nu-mi va mai răpi această libertate. L-am primit pe Iisus în viața mea, m-am născut din nou și-mi trăiesc viața în El.

În timp ce atâția New Age-iști așteaptă un lider al întregului glob, conform credinței și doctrinelor lor, eu, credinciosul creștin, știu

ce spune Cuvântul Domnului. Mărturia și mărturisirile mele prezentate în continuare, nu se referă direct la medicina alternativă, dar ele vor lărgi cadrul în care examinează creștinii și medicina alternativă.

LUMEA va recepta continua diversificare și crescândă importanță a metodelor medicinei alternative în contextul New Age.

CREȘTINII, însă, vor începe să o privească tot mai mult din perspectiva profețiilor biblice. “*Se vor ridica hristoși mincinoși și vor face semne mari și minuni...*” (Matei 24-24) “*Dar ceasul și ziua aceea nu-l cunoaște nimeni... ci numai Tatăl... De aceea și voi fiți gata, că-n ceasul în care nu gândiți va veni Fiul Omului*” (Matei 24, 36-44).

Nu știm nici ziua, nici ceasul... Dar *știm* că mirele își pregătește mireasa.

Nu știm nici ziua și nici ceasul stăpânitorului lumii și al proorocului mincinos (Apoc. 13). Dar iarăși putem spune că *știm* ceva: Satan se străduiește să pregătească lumea pentru ei.

Creștini și necreștini, toți suntem păcăliți de vicleniile lui Satan, și într-o măsură tot mai mare, odată cu înaintarea în pregătirea miresei.

Eu unul am fost de când mă știu un om pașnic. Și New Age-iștii sunt oameni pașnici. Ei îmbrățișează ocultismul, o forță, nu se apropie de materialism și de politică. Au o unitate remarcabil de puternică, masiv susținută de zeul acestei lumi. Sfintele Scripturi ne spun că locuitorii pământului vor cădea sub stăpânirea unui conducător al întregii lumi (Apoc. 13, 12) – *mireasa măsluită New Age* se află și ea în pregătire. Toate acestea se pot considera semne ale apropierei timpului stăpânitorului unic, global.

Moartea vine prin dozator

Florian Bichir

Românul s-a obișnuit de mult cu **surogatele**. După revoluție, Vestul s-a năpustit peste noi, iar băuturile răcoritoare cu etichete frumos colorate au invadat piața românească. Prețurile mici au favorizat apariția dozatoarelor, lucru care la prima vedere este un câștig. Pe o asemenea căldură, când asfaltul ți se topește sub picioare, nimic nu este mai bun decât un suc rece, mai ales când este foarte ieftin și îl poți găsi la orice colț de stradă! Ce să mai vorbim despre cei cu copii? Foarte puțini își pot permite să dea câte trei - patru sucuri originale [naturale] pe zi, așa că românul, s-a obișnuit cu surrogatele, îi ia copilului limonadă de la primul dozator întâlnit explicându-i că: „acesta este, pușor, mult mai bun”. Iar copilul îl bea.

Dar să vedem cum se produce respectivul suc. În mod normal, acesta se fabrică prin amestecarea zahărului lichid (melasă) cu coloranți și arome, la care se adaugă acidul citric. Astfel procedează o mică parte din fabricanții de sucuri, pe care îi pot număra pe degete.

Unde îți este, moarte, dozatorul?

Afaceriștii, și, vorba aia, este plină țara de ei, folosesc în locul zahărului lichid, **Aspartamul**, produs care este de 200 de ori mai dulce decât zahărul. Patronii se îmbogățesc, în timp ce clienții vor rămâne cu urmări grave, pe viață, dacă vor rămâne. Facem o mică paranteză pentru a vă explica că, cei care dețin dozatoare sau cei care le distribuie, nu sunt în majoritate ci cei care fabrică sucurile.

Înlocuind zahărul natural cu acest produs „Aspartam”, producătorii de sucuri câștigă o mulțime de bani cu prețul sănătății și chiar al vieții oamenilor. „*Aspartamul este interzis în alimentație*. Iată ce am descoperit, referitor la acest produs, în “Citoprotecția și alimentația” – Editura Medicală, 1991: „Aspartamul (L-aspartil-L-fenilalanină), cu toate că este obținută prin sinteza unor aminoacizi, deoarece la obținerea lui se formează dicetopiperazina, a cărei toxicitate nu este încă cunoscută, nu mai este utilizat. Esterul fenilmetil al acidului L-aspartil-aminomalonic este de 33000 ori mai dulce decât zaharoza, dar *utilizarea lui nu este permisă*”. Privit din punctul de vedere al structurii, „Aspartamul” are foarte multe funcții chimice organice care îl fac să dea senzația de dulce, acționând asupra papilelor gustative. Dar asupra restului organismului acționează nociv.

M-ați convins! De mâine vând cancer!

Iată ce scria prestigioasa revistă „Pharmazie” din Zürich (nr. 46/1991), care a acordat cercetării „Aspartamului” șase pagini: „Dacă produsul se hidrolizează, rezultă acidul aspartic și un derivat al fenilalaninei în sinteza proteinei, fiind un antimetabolit sigur. Consecințele în timp sunt grave,

acționează lent, dar sigur: cancer, hipertensiune, boli de stomac, de ficat, de pancreas, etc.”. O altă revistă „Metabolism” (Departments of Medicine, Pediatrics and Biochemistry. The University of Iowa, USA - vol. 40, June, 1991) a publicat un amplu studiu asupra Aspartamului. Una din concluzii a fost: în cazul hidrolizei esterului metilic rezultă *alcool metilic*, extrem de toxic prin acumulare, care are proprietatea de a reacționa cu substanțele din pata galbenă a ochiului determinând în timp *slăbirea vederii*”.

Și în România au existat și există voci ca cele ale următorilor: Conf. Dr. Constantin Dumitrescu, Prof. Dr. ing. Brad Segal, Conf. Dr. ing. Rodica Segal, cât și Prof. dr. doc. Brad, membru corespondent al Academiei de științe Agricole, dar care vorbesc în pustiu.

Iată pe scurt la ce ne putem expune dacă bem sucuri pe la orice colț de stradă. Prin acest articol nu incriminăm pe toți distribuitorii de sucuri, ci doar pe cei care folosesc Aspartamul. Poate o fac înconștient, poate voit. Bineînțeles că românul are o vorbă: „nu murin noi din asta”, însă după cum ați putut citi mai sus, din asta SE MOARE, sau rămâi cu sănătatea distrusă pe viață. Diferențele, pe care le poate percepe un om simplu, între un suc natural și unul făcut cu Aspartam sunt minore: după ce îl bei pe cel contrafăcut *îți rămâne în gură un gust de medicament, de ceva chimic*. Dar cine este atent pe stradă asupra acestui amănunt, când apa curge pe el și se grăbește? Iar sucul tot l-a băut! Azi unul mâine altul și te trezești că te doare ceva. Medicul te anunță că nu mai scapi, iar tu mormăi: „Așa a vrut Dumnezeu”. Nu! Aspartamul să trăiască.

De ce nu face Ministerul Sănătății ceva?

Vom fi o țară de chiori

Copii noștri beau sucuri contrafăcute. Otrăvitoare! Mulți dintre noi nu le putem oferi ceva natural. Și atunci îi îmbolnăvim lent. Dacă acest flagel nu va fi curmat, avem șansa unică de a deveni peste ani nu popor de chiori. În plus, cancerul va fi în floare. Nu vom mai avea nevoie de ștreanguri, vom folosi cu încredere dozatoarele. Bând cu demnitate sucul morții, ne vom distruge, vom fi amenințați cu dispariția. Problema este de o extraordinară gravitate. Și de ani de zile nimeni nu mișcă un deget. Probabil, au degetele ocupate cu numărul banilor. Îmi vine să urlu: „Criminalilor!”, dar mă stăpânesc. Ce a ajuns România? Gunoiul Europei? După deșeurile toxice, mai nou, ne otrăvim cu toate porcăriile truate. Și asta o facem cu stoicism. Mândri, că noi suntem români. Unde îți este, moarte, dozatorul? Dar poate o merităm... Altfel, vorba reclamei: „Ce mai poate face un pensionar în ziua de azi?” (*Baricada nr.185*)

Arta creștină.

Muzica și poezia religioasă

Plâng...

Plâng iar și plâng,
Mă tânguiesc în mine
De vremea care vine,
Că bietul om nătâng,
Făcut să fie sfânt,
S-a întrecut în rele
Și-acum păcate grele
Îl țin jos la pământ.
„Omule, n-ai aflat
Că tu ești vinovat?
Că răul cel mai mic
E-n gândul tău pitic?
L-ai plăsmuit în noapte,
L-ai transformat în fapte.
Când nu s-a împlinit,
Răul din gând dospit
A încărcat Pământul
Acoperind Cuvântul
Lăsat de Dumnezeu
În fiecare eu!”
Azi strigă jalea-n mine
Se urcă sus la Tine,
Fă, Doamne, o minune,
Tot gândul de la lume
S-ajungă rugăciune,
Salvează-n noi Cuvântul
Să mântuim Pământul!

Samoilă Rednic

Fără timp

Mă simt ca iepurele-n crâng,
Fugind de întâmplare,
Alerg într-un zig-zag nătâng,
N-am timp de așteptare.

De cine fug? De timpul meu,
Bătrânul Chronos paște
Imașu-n care Dumnezeu
Timpul îmi recunoaște.

Corneliu Popescu

Convertirea lui Pavel

Damascul era-n zare, se cuvenea popasul,
Dar Saul se grăbește, e nendurat în fapte,
Are scrisori la dânsul de la arhiereul
Anume ca să prindă creștinii din cetate.

Deodat-un foc din ceruri asupra lui coboară:
“Saul, Saul, -aude - de ce mă prigonești?”
Și cade jos pe cale, înspăimântat el zice:
“Cine esti, Doamne?” întreabă cu vorbe nefirești.

Bărbații ce-s cu Saul au auzit toți glasul,
Dar nevăzând pe nimeni încremesc de frică,
Saul, palid la față, cu ochi deschiși privește,
Nimica nu mai vede, abia se mai ridică.

Orb, l-au purtat de mână, s-ajungă în cetate,
Trei zile nu mănâncă, nici apă nu înghite,
Se roagă-n bezna minții. Proorocul Anania,
Trimis de Domn, îl află cu forțele sleite.

Deasupra lui el pune mâinile amândouă,
De pe-ai lui ochi o pâclă de solzi i se desprinde,
Duhul din cer coboară, se umple de minune,
Și Saul vede iară. Iubirea îl cuprinde.

Maria Gabor - Volumul « CER NOU »

Pentru fiecare om

Pentru fiecare om - o cădere,
Pentru fiecare om - o înălțare,
Pentru fiecare om - o durere,
Pentru fiecare om - o speranță...
Și se deschide o ușă fără clanță
Pe care nu intră, nu iese nimeni.
Pentru fiecare om - un mormânt,
Inutile sunt restul,
Chiar și pentru un sfânt.
Toți suntem sfinți,
Dar ne este greu s-o ascundem,
Așa că ne murdărim cât putem,
Ca să nu mai atârnam de cer...
Până când, până când?
Până când un mister
Ne învie pe rând.

Elena Fărnuș

Rubrică realizată de prof. **Maria Gabor**

Sfântul Siluan și Taina lui Dumnezeu (2)

Pr. John Breck

II. Sf. Siluan și cunoașterea lui Dumnezeu

Ca reprezentant al tradiției ascetice a Bisericii, Sf. Siluan a ajuns la cunoașterea lui Dumnezeu pe calea *experienței personale*. Scrierile sale, păstrate de părintele Sofronie – asemeni celor ale predecesorilor săi Paladie, Isaac de Ninive, Ioan Scărarul și mulți alții – nu oferă nici o speculație asupra vieții lui Dumnezeu *ad intra*. El nu manifestă în aparență nici un interes pentru aspectele tehnice ale unirii ipostatice săvârșită în Întrupare sau pentru modul în care Hristos a împlinit lucrarea Sa de răscumpărare. “Taina lui Dumnezeu” este pentru Sf. Siluan *o taină a relației*, a comuniunii și a participării la viața Dumnezeului iubirii și milei nesfârșite.

Sf. Siluan invocă doar de două ori numele Sfintei Treimi în timp ce, pe de altă parte, numele lui Iisus și al Sfintei Fecioare sau al Maicii Domnului apar relativ frecvent. El preferă pentru Dumnezeu apelativul “Doamne”, prin care denumește ori pe Tatăl, ori pe Fiul. În ceea ce-L privește pe Duhul Sfânt, menționările făcute despre cea de-a Treia Persoană a Sfintei Treimi abundă, chiar dacă își limitează reflecția la *energiile* Duhului, fără a se aventura pe tărâmul cugetărilor despre firea sau ipostaturile dumnezeiești.

Ceea ce ne interesează pe noi în mod deosebit este: Prezintă Sf. Siluan în învățăturile sale ascetice și duhovnicești aceeași imagine despre Dumnezeu ca cea revelată de Sfânta Scriptură și dezvoltată de tradiția patristică sub forma afirmațiilor dogmatice? Sau, cu alte cuvinte: Pe lângă valoroasele sale învățături despre calea ascetică ce duce la *îndumnezeire*, ne transmite oare Siluan o imagine sau o icoană verbală a lui Dumnezeu care să corespundă celei oferite de ceea ce s-a numit, pe bună dreptate, “tradiția teologică” a Bisericii?

Ca răspuns la această întrebare, aș dori să ofer un florilegiu de pasaje luate din cunoscutele scrieri ale *stareșului* și grupate în șapte teme înrudite între ele. Sper ca prin această înlănțuire de fragmente, lipsite de orice reflecție sistematică asupra firii lui Dumnezeu sau asupra relațiilor între Persoanele Sfintei Treimi, să aflăm cât de bine *cuprinde* Siluan bazele dogmatice ale credinței ortodoxe. Tocmai prin această percepție nemărturisită dar foarte vie a adevărilor de credință fundamentale — care dăruiesc atâta bogăție și oferă maximă aplicabilitate învățăturilor sale despre rugăciune, lupta duhovnicească și smerita pocăință — sfântul a putut să-și țină mintea în iad și să nu deznădăduiască....

1. Tânjind după Dumnezeu.. Pentru a se apropia de taina lui Dumnezeu, Sf. Siluan vorbește de o primă treaptă, aceea a “tânjirii”, a dorinței inimii și a sufletului după comuniunea cu Cel care, prin Însăși natura Sa, este iubire. “*Sufletul meu tânjește după Domnul și-L caută cu lacrimi*” [47 și urm.] (3). Tocmai această dorință adâncă după Dumnezeu l-a înzestrat pe Siluan cu forța și trezvia necesare pentru asumarea rigorilor vieții monahale și pentru transformarea ei într-un pelerinaj către Împărăția Cerurilor, dorință care poate fi împlinită într-o anumită măsură încă din viața pământească. Preluând de la Părinți interpretarea versetului din Luca 17,21 (“Împărăția lui Dumnezeu este înăuntrul vostru”), Sf. Siluan vorbește, pe baza experienței personale, despre ceea ce teologii numesc “eshatologia realizată”: “*Când sufletul se află în Duhul Sfânt este mulțumit și nu se mai ostenește după cele cerești, căci Împărăția lui Dumnezeu este înăuntrul nostru: Domnul s-a sălășluit în noi*” [10]. Asemeni ucenicilor lui Iisus, Siluan percepe prezența vie și personală a Duhului Sfânt. În seara dinaintea patimilor Sale, Domnul le-a vorbit ucenicilor despre Duhul Mângâietorului. “Voi Îl cunoașteți”, îi asigură El pe aceștia, “că rămâne în voi și-n voi va fi” (In. 14,17). Tot prin Duhul, Domnul vine și se

sălășluiește în adâncul inimii credinciosului pentru a face să rodească în el și prin el primele roade ale Împărăției cerești, care satisfac încă din viața aceasta cele mai arzătoare dorințe ale sufletului omenesc.

2. “Fă ca toți oamenii de pe pământ să Te cunoască pe Tine!”

Dorința interioară ce-l împingea pe Siluan să caute neconținut fața lui Dumnezeu nu era nicidecum egoistă. Ceea ce-l caracteriza era o iubire nețărmurită pentru întreaga omenire, pentru fiecare bărbat și femeie creați după *chipul* lui Dumnezeu și, în consecință, chemați să dobândească *asemănarea* cu Dumnezeu. De aceea, zugravii de icoane înscriu pe reprezentările iconografice ale sfântului stareț o frază formulată în maniere diferite de-a lungul întregii sale opere, exprimând rugăciunea sa de căpetenie: “*Milostive Doamne, fă ca toți oamenii de pe pământ să Te cunoască pe Tine în Duhul Sfânt!*” Tonul implorării se face cel mai bine simțit în acest pasaj din capitolul “Tânjirea după Dumnezeu”: “*Milostive Doamne, dă harul Tău tuturor noroadelor pământului, ca ele să Te cunoască pe Tine, căci fără Duhul Tău Cel Sfânt omul nu poate să Te cunoască și să înțeleagă iubirea Ta.*” [51]

Sfântul Siluan îndrăznește să se roage astfel fiindcă știa că Dumnezeu Însuși nu dorește decât mântuirea întregii lumi. Făcătorul este deopotrivă Răscumpărător. Cel ce a plămădit lumea la început a și revărsat asupra creației întreaga Sa iubire jertfitoare, pentru viața lumii și veșnica ei mântuire (Rom. 5,5; In 3,16-17). “*O, Doamne,*” strigă Siluan, “*întoarce oamenii Tăi la Tine, ca toți să cunoască iubirea Ta și în Duhul Sfânt să vadă chipul Tău cel blând; ca toate inimile oamenilor să se desfășoare încă de pe pământ de această vedere, pentru ca văzându-Te să se facă asemenea Ție.*” [109] Sfântul părinte a reușit ca prin această frumoasă și simplă rugăciune să dea o grăitoare expresie întregii taine a “*economiei dumnezeiești*”, lucrare a Dumnezeului treimic ce creează persoana umană după chipul Său divin, cheamă inimile căzute la pocăință, umple sufletele de bucurie și mulțumire prin venirea Duhului Sfânt în ele și călăuzește pe fii Săi pierduți și regăsiți spre o nouă viață, o nouă creație chiar, în care vor fi “*asemeni*” cu Dumnezeul nesfârșitei iubiri.

3. Iubirea de vrăjmași. Am ajuns astfel la un aspect din învățătura Sf. Siluan, considerat de el a fi mesajul central al Evangheliei: iubirea de vrăjmași, cei care ne urăsc și vor să ne vatăm. Pe măsură ce dezvoltă această temă, el accentuează elementara reciprocitate ce există între persoana umană și Duhul lui Dumnezeu. “*Cine nu iubește pe vrăjmași, acela nu poate cunoaște pe Domnul, nici dulceața Duhului Sfânt.*” [52] Și reciproc: “*Cine nu-L are pe Duhul Sfânt, acela nici nu dorește să se roage pentru vrăjmașii săi.*” [83]

Mai precis, nimeni nu-și poate iubi vrăjmașii decât cu puterea Duhului Care sălășluiește în inima omului, dar în același timp iubirea de vrăjmași este o condiție premergătoare care-l face pe om capabil să primească Duhul. Fără dragoste, Duhul nu vine, iar fără Duhul nu poate exista dragoste... Cum am putea rezolva acest paradox? Este posibil doar dacă luăm în considerare faptul că pentru Sf. Siluan Dumnezeu se află în spatele fiecărei mișcări a inimii omenesci. Toate faptele noastre bune și gesturile prin care ne manifestăm liber dragostea depind total de inițiativa dumnezeiască. Fără doar și poate, Dumnezeu are o discreție infinită, în sensul că El nu-și impune voința niciodată, ci lasă intactă libertatea noastră. Faptul acesta este esențial, câtă vreme *fără libertate nu există iubire*. Constrângere și supunere, da; nu însă și dragoste. Totuși, după cum afirmă tradiția spirituală a Bisericii, “*Dumnezeu este mai aproape de noi decât inima noastră.*” Dacă Dumnezeu ne respectă libertatea până într-atât încât Îl putem respinge și

trăda, tot El ne iubește cu asemenea măsură, încât nimic nu-L poate despărți de cei ce-și pun în El încrederea, nădejdea și credința. Când ne-a creat, Dumnezeu a trezit în "tăina inimii" noastre tânjirea după lumea cerească, tânjire pe care Sf. Siluan a experiat-o și a descris-o cu o expresivitate remarcabilă. Această tânjire, această dorință nostalgică de a intra în comuniune cu Dumnezeu ne inspiră și ne încurajează să ne întoarcem și spre aproapele nostru, inclusiv spre cel perceput ca vrăjmaș. Astfel, iubirea în toate formele și manifestările ei este, în cele din urmă, lucrarea lui Dumnezeu în noi.

Cei care sunt sensibili la nevoile aproapelui lor și se dăruiesc pe ei înșiși, oricât de puțin, prin fapte de iubire față de alții și mai ales față de vrăjmași, actualizează și fac viu în ei darul Duhului Sfânt primit la botez. De aceea Siluan poate afirma cu toată simplitatea: "*ziua și noaptea cer de la Domnul iubire și Domnul îmi dă lacrimi să plâng pentru întreaga lume*" [122]. Sfântul stareț exprimă astfel cu fidelitate iubirea lui Dumnezeu pentru lumea Sa căzută și păcătoasă: acea iubire sublimă, jertfelnică pe care o dă "pentru viața lumii și pentru mântuirea ei".

4. Theosis sau dobândirea "asemănării" cu Dumnezeu.

Caracteristica "realizată" al eshatologiei Sf. Siluan capătă o evidentă izbitoare atunci când vorbește despre "asemănarea" cu Dumnezeu. Sf. Ioan Teologul și Evanghelistul precizează deja că la vederea lui Hristos la Parusie, a doua venire a Sa în slavă, ne vom preschimba după asemănarea Sa. Tema aceasta apare la fel de bine și în mistica iudaică: "Știm că dacă El se va arăta, noi vom fi asemenea Lui, fiindcă Îl vom vedea cum este" (1 In. 3,2). Totuși, potrivit tradiției creștine, asemănarea se realizează deja din viața actuală a credinciosului în măsura în care el sau ea pornește cu credință pe calea sfințeniei. "*Atât de mult i-a iubit pe oameni Domnul, că i-a sfințit prin Duhul Sfânt și i-a făcut asemenea Lui*" [110], mărturisește Siluan însuși, iar mai departe arată exact cum se săvârșește această sfințire: "Duhul Sfânt", spune el, "învăță sufletul nevoiță (asceza); dă puterea de a împlini poruncile Domnului, ne conduce la tot adevărul și îl arată pe om atât de frumos, că omul se face asemenea Domnului". [155]

Din formulări ca acestea am putea deduce că starețul confunda "chipul" cu "asemănarea" căci, potrivit majorității mărturiilor patristice, fiecare ființă omenească poartă în ea chiar de la zămislire chipul dumnezeiesc, în vreme ce dobândirea *asemănării* cu Dumnezeu necesită o mișcare interioară ascetică ce duce progresiv la sfințire și îndumnezeire. Într-un limbaj mai tehnic putem spune că a fi "după chipul lui Dumnezeu" este o caracteristică a firii umane, pe când "asemănarea cu Dumnezeu" este o desăvârșire atinsă de către *ipostasul* sau persoana umană. Creați după chipul lui Dumnezeu, toți bărbații și femeile poartă toată viața, în adâncul ființei lor, chipul divin care rămâne neșters și nu poate fi distrus nici chiar în cea mai întunecată inimă sau în cea mai coruptă existență. Pe de altă parte, "asemănarea" cu Dumnezeu reprezintă vocația umanului. Orice om este chemat să caute asemănarea cu Dumnezeu, adică să dobândească atribute divine cum ar fi înțelepciunea, dreptatea, bunătatea, frumusețea, dragostea și aceasta prin asumarea de bunăvoie și cu entuziasm a luptei duhovnicești cu patimile, o luptă în care biruința este grăbită de starea de smerită ascultare și rugăciune neîncetată.

Sfântul Siluan afirmă că dobândirea *asemănării* încă din viața aceasta e un dar al iubirii lui Dumnezeu, primit prin Duhul Sfânt: "*Harul Duhului Sfânt face încă de pe pământ pe tot omul asemenea Domnului Iisus Hristos*" [56]. În altă parte adaugă pe un ton de exaltare că Duhul Sfânt ne-a împodobit cu atâtea daruri încât am ajuns *deja* la asemănarea cu Dumnezeu [155].

În nici un caz aceasta nu înseamnă că Sf. Siluan confundă "chipul" cu "asemănarea", pentru că el știe foarte bine că "împreuna-lucrare" (sinergia) a lui Dumnezeu cu făptura umană este *asimetrică*. Inițiativa în lucrarea de sfințire ca și în cea de răscumpărare aparține în totalitate lui Dumnezeu, iar "asemănarea" oferită în dar de Dumnezeu face făptura umană să o primească cu lacrimi de mulțumire și de bucurie. În ceea ce privește persoana umană, sinergia presupune o anume stare de receptivitate pasivă și acceptarea harului dumnezeiesc ce ne face "asemenea cu Dumnezeu", primit însă în funcție de pocăința noastră activă și liber consimțită. Pocăința constituie contribuția noastră esențială în procesul dobândirii *asemănării*, căci Sf. Siluan declară: "Cine este în Duhul Sfânt, acela e asemenea Domnului încă de pe pământ, dar cine nu se pocăiește și nu crede, acela *se aseamănă vrăjmașului*" [56]. Sinergia sau cooperarea pe care omul o dăruiește lui Dumnezeu nu e altceva decât o convertire continuă, iar ca răspuns la acest act de smerenie Dumnezeu dăruiește credinciosului harul Duhului încă din această viață. El pogoară asupra lui harul dumnezeiesc "asemănării" ca pe o pârgă a îndumnezeirii.

Inversând oarecum profeția Sfântului Ioan Teologul, putem afirma cu tărie că îndeosebi "*îndumnezeirea anticipată*" dă posibilitate persoanei umane să-L vadă pe Dumnezeu, *aici și acum*, "așa cum este El". De aceea Sf. Siluan se bucură la vederea Domnului Care i se arată într-un moment critic al noviciatului său. În acea vedenie a fost luat din această lume și răpit cu mintea la cer, a simțit dulceața de negraț a iubirii dumnezeiești și a recunoscut în el prezența și puterea de viață-dătătoare a Duhului Sfânt. Raiul însuși se afla în el.

5. Iconomia mântuirii: "Cur Deus Homo?", "De ce S-a făcut Dumnezeu om?". Deși nu face decât rare aluzii la Întruparea Fiului lui Dumnezeu, Sf. Siluan demonstrează o înțelegere și o apreciere profundă a lucrării de răscumpărare săvârșită de Iisus în timpul activității Sale pământești. Taina răscumpărării dezvăluie cu asupra de măsură iubirea negrațită și nețărnută a Celui "Care ne-a iubit El cel dintâi și a pățit pentru noi." [172]

Taina se desfășoară potrivit mișcării din Evanghelie: de la Întrupare la patima și moartea lui Hristos pe Cruce, iar în cele din urmă la "slăvita Înviere" din morți. Dumnezeu L-a trimis pe Fiul Său Cel Unul-Născut ca să locuiască printre oameni, să-L descopere lumii pe Tatăl, să moară pentru noi spre iertarea păcatelor noastre și spre mântuirea veșnică. După Înălțarea Sa la ceruri, Fiul L-a trimis pe Duhul Sfânt pe pământ ca noi să nu rămânem orfani, ci să ne mântuim prin pocăință [110 (cf. In. 14,18); 121, 138 ș.a.]. Siluan susține că darul acesta al mântuirii poate fi dobândit de toți oamenii fără excepție: "*Slavă lui Dumnezeu că ne-a dat pocăința, iar prin pocăință toți se vor mântui*." [109]

Preluând o temă binecunoscută din scrierile Sf. Apostol Pavel, starețul mărturisește și el că mântuirea vine prin har, iar nu prin fapte. Mîla lui Dumnezeu și "desăvârșita Lui bunătate" ne izbăvesc de urmările păcatelor, nicidecum nevoițele ascetice sau faptele de milostenie, oricât de mari ar fi aceste [138]. "*Harul lui Dumnezeu, spune el, "nu desfințează libertatea, ci o ajută numai să împlinească poruncile lui Dumnezeu. Adam era în har; dar voia lui nu era desfințată*." [106] Asceza și milostenia sunt indispensabile, ca și ascultarea de poruncile divine, dar ele nu sunt *cauza* mântuirii, ci *răspunsul* nostru la inițiativa dumnezeiască, la mișcarea lui Dumnezeu spre noi, un răspuns udat din belșug cu lacrimi de mulțumire.

Mântuirea necesită lupte duhovnicești stăruitoare, însă ea rămâne un dar gratuit al lui Dumnezeu. Sf. Siluan ilustrează această antinomie prin următoarea anecdotă. Domnul i s-a arătat într-o zi sfântului ocrotitor al starețului Siluan, Sf. Simeon Stălpnicul, pe când acesta era doar un copil de șapte ani. Copilul L-a întrebat: "Doamne, cum Te-au răstignit?" Domnul Și-a întins mâinile și a răspuns: "Așa M-au răstignit, dar a fost cu voia Mea. Tu însă *te răstignești împreună cu Mine în fiecare zi*." [173] Siluan, punând-o în relație cu propria experiență, mărturisește că a cunoscut o astfel de răstignire din cauza lipsei de smerenie. "Pentru mândria mea", declară el, "Domnul a îngăduit de două ori vrăjmașului să facă o asemenea luptă cu sufletul meu, iar sufletul meu a ajuns în iad" [cf. 179]. Totuși, darul mângâietor al harului, primit chiar în adâncul acestui iad duhovnicesc, i-a permis să audă cuvintele care îi vor preschimba chinul în bucurie și nădejde: "*Ține mintea ta în iad și nu deznădăjdui!*" [176] Din tenebrele deznădăjdiei sale, printr-o adâncă smerenie Siluan a acceptat să se suie zilnic și să se răstignească împreună cu Hristos și să dobândească astfel iertarea și mântuirea. "Nu vă încredeți în biruințele voastre, oricât de mult v-ați luptat", ne învață acest mare ascet: "*Asfel, nu pentru nevoițele noastre, ci în dar, pentru bunătatea Sa, se milostivește de noi Domnul*" [184].

Dumnezeu mântuiește lumea datorită iubirii arzătoare ce se revărsă din inima Sa, o iubire prin care vrea să îmbrățișeze și să transfigureze toată creația. Siluan confirmă astfel: "*Tu însuși m-ai găsit pe mine păcătosul și mi-ai dat să cunosc iubirea Ta. Tu mi-ai dat să văd că iubirea Ta pentru noi Te-a dus pe cruce și că ai murit pentru noi în chinuri. tu mi-ai dat să cunosc că iubirea Ta Te-a pogoară din ceruri pe pământ și până la iad, ca noi să vedem slava Ta*." [60-61] Așa strigă inima celui care Îl caută pe Domnul "cu lacrimi", un strigăt al cărui simplitate elegantă și profunzime dogmatică amintesc de rugăciunile punerii înainte din liturgiile noastre euharistice.

Dumnezeu S-a făcut om ca să ne mântuiască, dar lucrarea de "mântuire" implică mult mai mult decât simpla eliberare a credinciosului din legăturile păcatului și ale morții. Acest act eliberator constituie doar aspectul negativ al mântuirii: cel care îl "îndreptează" pe om înaintea Judecătorului. În perspectiva Tradiției creștine Răsăritene mântuirea are mai multe dimensiuni, începând cu iertarea păcatelor până la comuniunea

veșnică și personală dintre Dumnezeu și făptura umană. Sf. Siluan se veselește cu duhul: *“Bucuria noastră e Hristos. Prin pătimirile Lui El ne-a înscris în Cartea Vieții, și în Împărăția Cerurilor vom fi veșnic împreună cu Dumnezeu și vom vedea slava Lui...”*[63] și apoi înalță o rugăciune: *“Dă-ne să Te slăvim și să-Ți mulțumim în veci. Tu ne-ai dat Preacuratul Tău Trup și Sânge, ca noi să trăim veșnic împreună cu Tine și să fim acolo unde ești Tu, și să vedem slava Ta!”* [79]

6. Persoana și lucrarea Sfântului Duh. Sf. Siluan invocă rareori numele lui Hristos și al Sfinței Treimi, în schimb ne oferă o veritabilă *summa* despre Duhul Sfânt. Aprofundând învățătura sa cu privire la cea de-a Treia Persoană dumnezeiască, ajungem chiar în inima tainei lui Dumnezeu și putem pătrunde în deplinătatea lucrării Sale de răscumpărare săvârșită pentru noi și pentru întreaga creație.

“Domnul a venit pe pământ ca să ne dea acest foc al harului Duhului Sfânt” declară Sf. Siluan [73]. Imaginea despre Duhul Sfânt pe care el ne-o transmite este profund “harismatică”, în adevăratul sens al termenului. Duhul apare asemeni unui foc dumnezeiesc, unei energii nestăvilite purcesse de la Tatăl, care ia sufletul omului și-l mută de la iad la rai, de la întuneric la Lumina cea pură fiitoare. Doar în Duhul Sfânt cunoaștem și trăim adevărul fundamental al credinței apostolice, “că Iisus Hristos este Dumnezeu”. Această afirmație capătă la Sf. Siluan un aspect personal profund, datorită experienței sale directe a Domnului celui viu. *“Atât sfinții apostoli, cât și o mulțime de oameni L-au văzut pe Domnul în trup, dar nu toți L-au cunoscut ca pe Domnul; dar mie, mult păcătosului mi s-a dat să cunosc prin Duhul Sfânt că Iisus Hristos e Dumnezeu”*[114].

Expresiile folosite de Siluan pentru a descrie persoana și activitatea Duhului revelează nu doar o putere harismatică, ci și o înfățișare personală, un chip viu care vădește blândete și smerenie. *“Bucuria noastră e Duhul Sfânt. Cât e de dulce și de drag! El dă mărturie sufletului de mântuirea lui”* [63]. *“Dacă rugăciunea noastră e plăcută Domnului, Duhul lui Dumnezeu dă mărturie de aceasta în sufletul nostru; El este drag și liniștit...”* (4). Astfel, Duhul este descris ca fiind bun, blând, plăcut, făcător de pace; în ființa Lui, El este iubirea însăși. *“Duhul Sfânt este dulce și plăcut pentru suflet și trup. El ne dă să cunoaștem iubirea lui Dumnezeu, și iubirea aceasta este din Duhul Sfânt”*[94]. Și iarăși: *“Unde e iubire, acolo e și Duhul Sfânt”*; ca atare, Sf. Siluan poate afirma că *“Duhul Sfânt este Iubire”*[62].

Cu toate că sfântul părinte evocă adeseori numele și lucrarea Duhului, această Persoană dumnezeiască rămâne un mister atât pentru lume, cât și pentru inima omului. Fața Îi rămâne acoperită, înfățișarea ascunsă, identitatea Sa învăluită în misterul incomprehensibilității lui Dumnezeu. Chiar și atunci când descoperă Ipostasurile Tatălui și al Fiului, Duhul în Persoana Sa rămâne nevăzut. Vladimir Lossky ne spune că *“numai în veacul ce va să fie (...) această Persoană dumnezeiască necunoscută, care nu-și are chipul în alt Ipostas, se va arăta în persoanele îndumnezeite: căci mulțimea sfinților vor fi chipul Său”*. (5)

Sf. Siluan se dovedește extrem de sensibil la aspectul pnevmatologiei creștine și insistă că în veacul acesta Duhul se manifestă – dacă nu în mod vizibil, totuși în mod personal și intim – sufletului care cunoaște smerenia. *“Suferim pentru că nu avem smerenie. În sufletul smerit viază Duhul Sfânt și El dă sufletului libertatea, pacea, iubirea și fericirea”*[171]. În ciuda tainei ce înconjoară această Persoană dumnezeiască, Ea se arată în lucrările Sale. *“Duhul Sfânt are milă de noi, ne iartă, ne vindecă, ne povățuiește și ne bucură; El se face cunoscut în rugăciunea săvârșită cu smerenie”*[66]. Când atinge tema “asemănării cu Dumnezeu”, Siluan meditează îndelung asupra ei punând-o în legătură cu lucrarea Duhului Sfânt. *“Noi [ca păstori ai turmei lui Hristos] suntem asemenea Domnului. Oamenii nu cunosc aceste taine, dar Ioan Teologul a spus limpede: ‘Vom fi asemenea Lui’ (1 In. 3,2), și aceasta nu numai după moarte, ci încă de acum, fiindcă Domnul Cel Milostiv a dat pe pământ pe Duhul Sfânt și Duhul Sfânt viază în Biserica noastră, El viază în păstori cei neprihăniți, viază în inima credincioșilor și învață sufletul nevoița (asceza), dă puterea de a împlini poruncile Domnului, ne conduce la tot adevărul și îl arată pe om atât de frumos, că omul se face asemenea Domnului”* [155].

În acord cu experiența personală a Sf. Siluan, Duhul ne dă putința să-L cunoaștem pe Dumnezeu și trezește în noi iubirea pentru Dumnezeu. Fără Duhul, spune el, “omul nu este decât pământ păcătos”[56], în timp ce cu Duhul “toate sunt bune, toate sunt pline de bucurie, toate sunt frumoase.”[75]. Cu toate acestea ar fi o greșeală să credem că viața în Duhul nu e decât pace și binecuvântare. Siluan a cunoscut foarte bine și chinul sufletului părăsit în iad și alungat de la fața lui Dumnezeu. Dar a cunoscut deopotrivă că drumul de întoarcere la Dumnezeu poate fi parcurs doar cu puterea, harul și prin prezența odihnitoare în el a Duhului Sfânt

care îl sfințește. *“Toți cei ce au urmat Domnului nostru Iisus Hristos duc un război duhovnicesc”*, declară starețul. *“Acest război l-au învățat sfinții printr-o îndelungată experiență de la harul Duhului Sfânt. Duhul Sfânt îi povățuia, îi lumina și le dădea puterea de a birui pe vrăjmași, fără Duhul Sfânt sufletul nu poate nici măcar să înceapă acest război, pentru că nu știe și nu înțelege cine și unde sunt vrăjmașii lui”*[170].

Harul Duhului este deci esențial pentru a ne călăuzi și a ne întări pe calea luptei duhovnicești care durează toată viața. *Discernământul Duhului* ne ajută să deosebim “cine și unde” sunt vrăjmașii noștri adică patimile și ispitele, cât și puterile demonice sau cei ce ne urăsc. Doar iubirea Duhului ne asigură izbânda și ne arată triumfători asemenea lui Hristos: o biruință completă, încât până și carnea, trupul fizic se sfințește. *“Cea de-a patra și desăvârșită iubire de Dumnezeu”*, susține Siluan, “e atunci când cineva are harul Duhului Sfânt în suflet și în trup. Chiar și trupul unuia ca acesta este sfințit și după moartea sa se va preface în *sfinite moaște*.”[106]. În acest mod cei adormiți dau mărturie despre ultima lucrare a Duhului Sfânt care produce în inima și sufletul omenesc, și chiar în trup, o adevărată transfigurare în vederea învierii de obște. Această acțiune dumnezeiască de sfințire confirmă intuiția lui Lossky și a întregii tradiții patristice, că în veacul ce va să vie, chipul Duhului Sfânt se va descoperi și se va manifesta deplin în frumusețea luminoasă și strălucitoare a persoanelor îndumnezeite, în mulțimea sfinților.

7. Triadologia: relațiile între cele Trei Persoane divine. În lumina experienței Sf. Siluan, transpusă în învățătura sa, opera mântuitoare a Duhului se concentrează într-o singură lucrare principală de comunicare a “cunoașterii lui Dumnezeu”. *“În primul an al vieții mele de mănăstire”*, spune el, *“sufletul meu a cunoscut pe Domnul prin Sfântul Duh. Mult ne iubește Domnul; știu aceasta de la Duhul Sfânt pe Care mi L-a dat Domnul prin singură milostivirea Sa.”*[47] ca toți marii mistici, Siluan tănuiește conținutul acestei cunoașteri de Dumnezeu în adâncul inimii. Evangheliștii relatează că Iisus se îndepărta adesea de mulțimi și chiar de ucenicii Săi pentru a putea petrece întreaga noapte în rugăciune. Cu excepția agoniei din grădina Ghețimani, nu știm nimic despre dialogul purtat între Dumnezeu și Fiul Său. Dacă până și Evangheliile protejează această taină cu discreție, se cuvine cu atât mai mult ca sfinții să dezvăluie doar foarte rar ceea ce li se descoperă ochilor și urechilor cu privire la viața din sânul lui Dumnezeu; căci această taină depășește orice înțelegere și prin însăși natura ei este inefabilă și de negrăit.

Tocmai caracterul inexprimabil al misterului lui Dumnezeu explică discreția și reticența Sf. Siluan față de triadologie, față de toate speculațiile cu privire la relațiile dintre cele Trei Ipostasuri divine, la unirea ipostatică dintre cele două firi ale Persoanei Cuvântului Întrupat și la răscumpărarea săvârșită pe Cruce de Fiul lui Dumnezeu. În nici un caz nu trebuie să înțelegem că această tăcere indică o lipsă de interes sau de familiaritate cu subtilitățile teologiei dogmatice ortodoxe, cu atât mai mult cu cât preocupările sale nu sunt nici pe departe legate de formulările doctrinare ale teologilor contemporani. Siluan Îl dorea pe Dumnezeu, iar nu cuvintele despre El...

Credem că trebuie subliniat că totuși cunoașterea de către Siluan a tainei vieții și ființei dumnezeiești este total conformă cu Sfânta Tradiție a Bisericii Ortodoxe, în ciuda faptului că nu se îngrijește să se exprime cu precizie dogmatică. De exemplu, se simte în largul lui când folosește termenul “Domnul” sau “Dumnezeu”, fiindu-i indiferent la cine se referă, la Tatăl sau la Fiul: *“Domnul (...) povățuiește cu milostivire și înțelepciune sufletul pentru care în mari chinuri și-a întins brațele pe Cruce, ca el să fie smerit”*; “O, Doamne”, continuă sfântul, *“Tu, dulceața noastră, Tatăl nostru Cel Ceresc, dă-ne puterea de a Te iubi.”*[91]. Și iarăși: *“Sufletul care are smerenie își aduce aminte întotdeauna de Dumnezeu și gândește așa: ‘Dumnezeu m-a făcut, a pățimit pentru mine, îmi iartă păcatele și mă mângăie...’”*[101]. Cu toate acestea, nu se poate spune că Sf. Siluan confundă Persoana Tatălui și a Fiului. Limbajul său se datorează mai degrabă convingerii profunde, ce reprezintă piatra de încercare a Ortodoxiei, că Iisus Hristos Însuși este Dumnezeu, că Fiul cel veșnic al lui Dumnezeu Tatăl Și-a asumat natura umană deplin și *atreptos* (ca să preluăm termenul definiției de la Calcedon), adică “neschimbat”, fără să fi renunțat în vreun fel la deplinătatea firii dumnezeiești. *“Atât de mult ne-a iubit pe noi Tatăl, încât ne-a dat pe Fiul Său (In. 3,16); dar și Fiul Însuși a voit aceasta și S-a întrupat și a viețuit cu noi pe pământ. (...) dar nu toți L-au cunoscut ca pe Domnul; dar mie, mult păcătosului, mi s-a dat prin Duhul Sfânt să cunosc că Iisus Hristos e Dumnezeu”* [114].

O semnificație deosebită o are faptul că Siluan folosește, ori de

câte ori are ocazia, cuvântul “smerenie”, atunci când vorbește despre Dumnezeu și despre cele trei Persoane divine. Cea mai caracteristică imagine a lui Dumnezeu transmisă prin învățătura sa, care a marcat cel mai mult personalitatea sfântului, este tocmai cea a Smereniei dumnezeiești și în special a smereniei Fiului cel întrupat: “Domnul, Împăratul cerului și al pământului și a toată lumea, S-a smerit pe Sine Însuși și S-a supus Maicii Sale și Sfântului Iosif” [161]. Această smerenie, manifestată de Iisus în tot cursul activității Sale pe pământ, este un atribut pe care Cuvântul Cel veșnic l-a avut și înainte și după întrupare. Sf. Siluan mărturisește că “prin Duhul Sfânt sufletul meu a cunoscut smerenia lui Hristos, pe care ne-a poruncit să o învățăm de la El, și sufletul meu e atras spre El neconștient. O, smerenia lui Hristos! Ea dă sufletului o bucurie de nedescris!” [53], apoi adaugă: “sufletul meu însetează să dobândească smerenia lui Hristos și tânjește după ea ziua și noaptea” [54 ș.u.]. Și iarăși: “Oamenii nu cunosc puterea smereniei lui Hristos și de aceea sunt atrași spre cele pământești” [54]. Ce exprimare potrivită și remarcabilă – “puterea smereniei lui Hristos”! Această experiență extraordinară a puterii dumnezeiești, trăită ca smerenie, i-a smuls sfântului stareț rugăciunea următoare: “Rugați-vă pentru mine toți sfinții și toate noroadele ca să vină peste mine sfânta smerenie a lui Hristos!” [75]

Dacă Siluan a cunoscut în Duhul Sfânt smerenia lui Hristos se datorează faptului că Duhul Însuși posedă acest atribut. Numai așa se poate el ruga: “Doamne, dă-ne darul sfintei Tale smerenii! Doamne, dă-ne în dar smerit Duhul Tău Cel Sfânt!” [72-73] Astfel, dumnezeirea Însăși are virtutea smereniei.

Pentru ca sufletul omenesc să poată dobândi smerit Duhul lui Dumnezeu trebuie să devină el însuși smerit. “Când, în Duhul Sfânt, sufletul vede cât de blând și smerit e Domnul, atunci se smerește pe sine până la capăt” [79]. Ca atare, Siluan roagă pe toți cei care îl caută pe Dumnezeu din adâncul inimii lor să pornească pe calea smereniei: “fraților, să ne smerim pe noi înșine și atunci vom vedea slava Domnului încă de aici de pe pământ, pentru că celor smeriți Domnul li se face cunoscut prin Duhul Sfânt” [172]. Dacă dorim să ne umplem de bucurie asemenea ucenicilor lui Iisus la Schimbarea Sa la Față, dacă ne este dat să vedem încă din această viață “slava Domnului” nu o putem face decât asumându-ne calea pe care Sf. Siluan însuși a ales-o. Unica soluție este, așa cum ilustrează atât de convingător troparul alcătuit în cinstea sfântului, să-L urmăm pe Hristos ca pe singurul “Învățător pe calea smereniei”.

Concluzie

Cunoașterea lui Dumnezeu pe care Sfântul Siluan a dobândit-o i-a fost dăruită, ca toată cunoașterea adevărată a Tainei celei mari, prin revelație și experiență personală mai degrabă decât prin mijlocirea speculației intelectuale. El a pus în lucru partea contemplativă a minții sale (*nous*) și nu pe cea rațională. “*Lucrurile cerești se cunosc prin Duhul Sfânt*”, afirmă el, “iar cele pământești prin minte; dar cine vrea să cunoască pe Dumnezeu cu mintea lui prin știință și învățătură, acela e în înșelare (plane), pentru că Dumnezeu este cunoscut numai prin Duhul Sfânt” [188].

Siluan cunoaște pe Dumnezeu – Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt – ca pe Dumnezeul dreptății și al slavei, dar în mod special ca pe Dumnezeul bunătații, al milei, al smereniei și al dragostei. Domnul este deopotrivă Făcător și Răscumpărător, Izvor a tot ceea ce există și Mântuitor al lumii. El ia parte pe față și dinlăuntru la viața creației, mai ales la cea a persoanelor umane. El ne poartă de grijă în fiecare împrejurare și în fiecare moment din viața noastră de zi cu zi. El sondează adâncimile duhului și sufletului nostru. El simte orice mișcare a inimii noastre. Cu bunătața Sa necuprinsă, Domnul ne iartă păcatele. El curăță și sfințește atât trupul, cât și sufletul și trezește în adâncul nostru dorința arzătoare după comuniunea personală și veșnică cu El. Duhul Sfânt face cunoscut pe Tatăl și pe Fiul, și tot El ne așează pe calea ce duce la viață. Este o cale dificilă care ne angajează într-o luptă continuă cu patimile și cu demonii. Este o cale ce ne pogoară în iadul cel mai de jos și ne înalță apoi în slava cerească.

“Ține mintea ta în iad și nu deznădăjdui”, i-a spus Domnul smeritului monah Siluan. Această înfricoșătoare, dar izbăvitoare poruncă nu poate fi înțeleasă decât în lumina experienței sale, relatată în special în convingătorul și frumosul poem parțial autobiografic, intitulat “Plângerea lui Adam” [190-196]. Descriind calea care duce de la Cădere la pocăință, exprimând suferința inimii ce se simte despărțită de Dumnezeu iubirii, Siluan își conchide imnul poetic cu o meditație ce rezumă în câteva fraze scurte mișcarea lui Dumnezeu către om și a omului

către Dumnezeu. “Adam pierduse raiul pământesc și îl căuta plângând... Dar prin iubirea Sa, Domnul i-a dat pe Cruce un alt rai, mai bun decât primul, în ceruri, unde e lumina Sfintei Treimi. Ce vom da în schimb Domnului pentru iubirea Sa față de noi?”

În gândirea și experiența Sfântului Siluan, cunoașterea lui Dumnezeu se fundamentează pe convingerea că *Dumnezeu l-a cunoscut mai întâi*, tot astfel cum Dumnezeu l-a iubit mai întâi (cf. 1In. 4,10) Întreaga viață monahală, inclusiv învățătura sa duhovnicească, se bazează pe această elementară convingere, de aceea îi poate invita pe toți cei care tânjesc asemenea lui după Împărăția Cerurilor să săvârșească într-un spirit de dragoste și dăruire de sine, propriul pelerinaj “O, fraților, să uităm pământul și tot ce e pe el, pentru că el ne abate de la vederea Sfintei Treimi, Care e de necuprins pentru mintea noastră, dar pe care sfinții în ceruri o văd prin Duhul Sfânt” [123]. Și adaugă: “Să iubim deci pe Domnul, Care ne-a iubit El cel dintâi și a pățit pentru noi” [172].

Viața creștină constă, după Sf. Siluan, în efortul de a pătrunde taina lui Dumnezeu, nu prin investigații științifice sau raționale, ci printr-o căutare ardentă a Celui ce ne-a creat, ne-a mântuit și ne-a iubit. O astfel de căutare ne angajează într-un pelerinaj interior, străbătut cu pocăință și rugăciune și face să tânjim după Dumnezeu cu lacrimi: “Sufletul meu tânjește după Domnul și Îl caut cu lacrimi.” [47]

Adresându-se Obiectului celor mai profunde dorințe ale sale, Sf. Siluan oferă o rugăciune care rezumă în mod convingător semnificația propriei lui căutări și revelează adâncimile cunoașterii lui Dumnezeu. Cunoașterea sa se acordă perfect cu cea a tuturor teologilor și asceților tradiției ortodoxe. “*Unde ești Tu, lumina mea? Vezi că Te caut cu lacrimi. Dacă nu mi Te-ai fi arătat, n-aș fi putut să Te caut astfel. Dar Tu Însuși m-ai găsit pe mine, păcătosul, și mi-ai dat să cunosc iubirea Ta... Tu mi-ai dat să cunosc că iubirea Ta Te-a pogorât din ceruri pe pământ și până la iad, ca noi să vedem slava Ta!*” [60-61]

NOTE

3. Toate numerele cuprinse între paranteze drepte indică paginile din ediția românească a scrierilor sfântului Siluan: Cuviosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejzii și iadul smereniei. Însemnări duhovnicești*, ed. a II-a, revizuită și adăugită, studiu introductiv și trad. de diac. Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 1997.
4. Pasaj omis din ediția engleză; preluat din ediția română, Cuviosul Siluan Athonitul, *op. cit.*, p. 67.
5. Vladimir Lossky, *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, trad. din lb. franceză de pr. Vasile Răducă, Ed. Bonifaciu, 1998, p. 15.

Poezii de Vasile Voiculescu

PRUNCIE

Nu lepăda pruncia credinței mele, care
Chiar numele-ți scâlcie când cere gângurind...
Cum singură nu poate să meargă în picioare,
Târâș privește, vezi-o, de-a bușilea, plângând.

Întinde dreapta, Doamne, și acum, cât e plâpândă,
Ridic-o-n umblet, pune tărie-n pașii ei,
Ferită de cădere în cursele la pândă,
S-ajungă sus la tine, și pe genunchi s-o iei.

ȘTIU, FĂRĂ CA SĂ PRICEP

Știu, fără ca s-o pricep, treimea
Și pe ea viața îmi așez,
Cum îmi cred, cu toată adâncimea
Inima, pe care nu mi-o văz.

Tainică, neistovita ei lucrare
Intr-o rană mi s-a-mpărtășit:
Rodnicul de viață fără încetare
Sânge, în trei fețe, dar nedespărțit...

Milostenia - preoția mirenilor

Ioan Gură de Aur

Așadar, primind noi un har atât de mare, să ne silim să arătăm **M**o virtute a vieții vrednică de acesta și să facem mare caz de milostenie. Iar acesta o vom putea face dacă fugim de necumpătare, de beție, de îmbuibare. Căci și mâncările și băuturile le-a dat Dumnezeu nu pentru necumpătare, ci pentru hrană. Fiindcă nu vinul face beție; dacă ar fi așa, toți ar trebui să fie beți. „Însă, zice unu, nici mult vin n-ar trebui să veteme.” Vorbe de oameni beți. [...] În loc să zici: „De ce a pus Dumnezeu hotare firii? De ce nu merg toate la întâmplare?”, spune: „De ce nu încetăm a ne îmbăta? De ce nu ne săturăm odată? De ce suntem oare mai fără de minte decât animalele?” Acestea trebuie să le cercetăm între noi și glasul apostolic să-l ascultăm și să aflăm câte bunuri le mărturisește [corintenilor că sunt] din milostenie și acel tezaur să-l răpim. Căci și disprețuirea aceasta a bogățiilor îi face [pe oameni] încercați, cum însuși Apostolul a zis, și îi pregătește de slăvirea lui Dumnezeu și încălzește dragostea și îi face mărinimoși și așează preoți sfinți, și încă cu o sfințenie ce poartă/duce cu sine o mare răsplată.

Căci cel milostiv nu se îmbracă cu veșmânt până în pământ, nici nu poartă împrejur clopoței, nici nu-și pune cunună, ci și-a suflecat haina filantropiei, care este mai sfântă decât veșmântul preotesc; s-a uns cu untdelemn, nu alcătuit din materie sensibilă, ci din una cultivată de Duhul; iar cunună are de la îndurări. Căci zice: „Pre cel ce te încununează cu milă și îndurări.” (Ps. 102,4) În loc să poarte plăcuța cu numele lui Dumnezeu, se face el însuși egal cu Dumnezeu. Cum anume? „Fiți asemenea, zice, Tatălui vostru care este în ceruri.” (Matei 5,45) Voiești să vezi și jertfelnicul lui? Nu Veselel l-a clădit, și nici vreun altul, ci Dumnezeu însuși, nu din pietre ci din materie mai strălucitoare decât cerul, din suflute cuvântătoare. Însă preotul intră în Sfânta Sfintelor, zici tu. În cele și mai înfricoșătoare ți-e permis să intri când jertfești jertfa aceasta, unde nimeni nu e de față, unde nimeni altul nu vede, ci numai Tatăl tău care te vede întru ascuns (Matei 6,6). Și cum, zici, să nu fiu văzut, stând la jertfelnic în public? Apoi tocmai aceasta este minunea, că atunci ușile din mijloc și perdeaua cea de dinainte făceau separarea preotului, însă acum ți-e permis să jertfești în public ca în Sfânta Sfintelor, și aceasta încă mult mai înfricoșător. Căci, dacă nu faci aceasta spre a fi văzut de oameni, chiar de-ar privi întreaga lume, nimeni nu vede, fiindcă ai făcut așa cum se cuvenea. Căci n-a zis Hristos numai „Nu faceți milostenia voastră înaintea oamenilor” (Matei 6,1), ci a adăugat „spre a fi priviți de dănzii”.

Acest jertfelnic este alcătuit din însăși mădulele lui Hristos și trupul Stăpânului și se face jertfelnic ție. Înfricoșează-te de el: jertfești cele sfinte în trupul Stăpânului. Acest jertfelnic e mai înfricoșător și decât cel de acum [al altarului creștin], nu doar decât cel din Legea Veche. Dar nu vă tulburați. Acesta este minunat pentru jertfa pusă pe el, pe când acela, al celui milostiv, nu numai pentru jertfă, ci și pentru că e alcătuit din însăși jertfa care îl face minunat pe acela. Și iarăși este minunat cel de acum, că din piatră fiind după fire, dar devine sfânt fiindcă primește trupul lui Hristos. Însă acela, fiindcă este însuși trupul lui Hristos. Așa încât mai înfricoșător decât acesta este cel la care stai tu, mireanul. Oare în privința asta îți

mai pare ceva Aaron, sau cununa, sau clopoței sau Sfânta Sfintelor? De ce să mai facem vreo comparație cu acel jertfelnic, când și comparat cu acesta de acum s-a arătat atât de strălucitor?

Tu însă cinstești jertfelnicul acesta pentru că primește trupul lui Hristos, iar pe cel ce este însuși trupul lui Hristos îl disprețuiești și când se ruinează îl treci cu vederea. Acest jertfelnic l-ai putea vedea așezat pretutindeni, și pe ulicioare și în piețe și ai putea jertfi în el în fiecare oră. Și precum stă preotul chemând Duhul, așa și tu chemi Duhul, însă nu cu glas ci cu fapte. Căci nimic nu alimentează și aprinde într-atât focul Duhului ca acest untdelemn revărsat din abundență. Iar dacă vrei, încă, să vezi ce devin cele depuse ca jertfă și acelea îți voi arăta. Așadar, cine este fumul, cine este buna mireasmă a jertfei acesteia? Slavă și mulțumire (euharistie). Și până unde se ridică? Până la cer? Nicidecum, ci trece dincolo de cerul însuși și de cerul cerului și ajunge până în preajma tronului Împăratului. „Căci rugăciunile tale, zice, și milosteniile tale s-au înălțat înaintea lui Dumnezeu.” (Fapte 10,4) Buna mireasmă simțită nici nu străbate mult prin aer, însă cea a jertfei acesteia a milosteniei deschide bolțile cerului. Tu taci, însă fapta strigă, și devine jertfă de laudă, nu de vițea ce se junghie, nici de piele ce se arde, ci de suflet duhovnicesc ce proaduce cele ale sale. Căci mai bineprimită este o asemenea jertfă decât orice filantropie. Așadar, când vezi vreun credincios sărac, socotește că vezi jertfelnic. Când vezi vreun cerșetor, nu doar să nu-l disprețuiești, ci să te și înfricoșezi, iar de vezi pe altul disprețuindu-l, oprește-l pe acela, apără-l. Căci numai astfel vei putea și tu însuși avea pe Dumnezeu milostiv și să ajungi la bunătățile făgăduite, la care fie să ajungem noi toți, prin harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin Care și împreună cu Care se cade slava, stăpânirea și cinstea, Tatălui și Duhului Sfânt, acum și pururi și în vecii vecilor. Amin.

[Fragment din Omilia XX la II Corinteni. Trad. revăzută după Comentariile sau explicarea Epistolei II către Corintheni a celui întru sfinți părintelui nostru Ioan Chrisostom, trad. de arh. Theodosie A. Ploșteanu, București, Socec, 1910, p. 244-248]

Carti noi

Iubirea nebună de aproapele

Maica Maria Skobțova

Cartea este un imbold pentru omul zilelor noastre de a ieși din **egoism** și **pasivitate**, pentru a intra cu adevărat în comuniunea creștină (frățescă), prin slujirea până la jertfă a aproapei (*Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși* - Mt.22, 39). Așa cum nu există iubire de Dumnezeu dacă nu există iubire de aproapele, tot așa nu există dialog cu Dumnezeu dacă nu există dialog cu aproapele (*Ceea ce faceți unuia din aceștia mai mici, Mie îmi faceți*). Cădem singuri dar ne mântuim numai în comuniune cu ceilalți, numai ducând și crucea celui alt. Omul poate renunța la oricare din drepturile lui dar nu și la cele ale aproapei. Putem spune că, așa cum există o mistică a dialogului cu Dumnezeu, există și o mistică a dialogului cu aproapele (*Editura Deisis - Sibiu, 2000*)

Ținerete cinstită - bătrânețe fericită

Milloace anticoncepționale Efecte secundare fatale despre care nu se vorbește.

Un bilanț critic din punctul de vedere al unui ginecolog

Dr. med. Rudolf Ehmann

medic primar ginecologie / obstetrică la spitalul cantonal Stans, Elveția, CH - 6370

În colaborare cu *Otto Döpfer*

(1)

(Articolul de mai jos este textul lărgit și revăzut al conferinței susținute de dr. Ehmann pe 22.09.1990 la Dresda, la Congresul internațional „World Federation of Doctors Who Respect Human Life”)

I. INTRODUCERE

Contracepția - binecuvântare sau blestem?

Contracepția este inseparabil legată de starea moral-spirituală a Europei și a aproape întregii lumi industrializate contemporane. Ridicată în slăvi ca o mare binecuvântare de unii, condamnată ca un blestem de alții, ea a provocat mari transformări sociale și ideologice.

Ruptura între sexualitate și procreație. Pentru prima dată în istoria omenirii s-a ajuns la o despărțire de mari proporții între sexualitate și procreație. Această sciziune, aparținând până acum doar sferei private, a năvălit deodată în domeniul public. S-a promovat un drept la uzul liber al sexualității conducând la sfărâmarea tuturor hotarelor anterioare. Principiul plăcerii a căpătat prevalență față de finalitatea biologică a sexualității, reproducerea. Valul de pornografie a pregătit teoretic acest proces, anticoncepționalele l-au realizat practic.

Medicalizarea controlului sarcinii. În cadrul acestei desfășurări de fenomene, s-a produs ceva cu totul nou: reglementarea concepției a ajuns să fie aproape total medicalizată; medicul, protectorul vieții până atunci, s-a transformat pe negândite, și la început involuntar, într-un important factor de codecizie la împiedicarea vieții și un monstruos reducător al numărului de nașteri, iar lumea occidentală va avea de suferit încă mult timp de urmările acestei situații.

Medicalizarea nu s-a produs din întâmplare: contraceptivele moderne cele mai importante sunt „medicamente” în sensul cel mai larg al termenului. Adică ne aflăm în fața unor mijloace care au efect direct pe o cale sau alta asupra organismului omenesc și a căror administrare trebuie să fie monitorizată în mod obligatoriu de specialiști în materie. A fost de asemenea o noutate și faptul că pentru prima dată în practica medicală, produsele farmaceutice au fost folosite în stil mare nu sub prescripție medicală, ci din alte motive.

Răul mai mic. Nu a fost prea greu să se câștige pentru acest proiect corpurile medicale, sugerându-i-se acestuia și, de altfel întregii populații, cuvântul de ordine „mai bine să previi decât să avortezi”. Extrem de puțini au observat însă că astfel se înlocuia diavolul cu belzebut. Pentru că în același timp a fost propagată — chiar de teologi, îndeosebi! — ideea „răului mai mic”; nici ea nu și-a ratat ținta. A acționat foarte insidios din primele momente și încă mai are efect.

Din cine este format lobby-ul internațional. Avortul a fost propagat aproape concomitent în toate țările occidentale, sistematic și gradat, cu toate mijloacele la dispoziție, inclusiv prin minciună și manipulare verbală. În prima fază, au fost intenționat încălcate prevederile legale din domeniu, apoi acestea au fost înlăturate de factorii puterii legislative și astfel a fost distrusă conștiința asupra demnității inviolabile și a dreptului inalienabil la viață ale copilului nenăscut

Procesul formării opțiunilor parlamentare a fost „(re)structurat” cu **statistici false**. Iată câteva exemple de cifre false asupra avorturilor pentru Germania de vest și SUA (14: Concepte vol. 5-9/1990, p. 17-18): 1964: *Pro familia*: 1.051.000 avorturi.

1971: *Stern*: „Anual, în jur de un milion de femei se supun avortului. Sute din ele decedază, zeci de mii rămân bolnave sau sterile”.

1986: *Conducătorii SPD-ului*: „An de an, între o jumătate și trei sferturi de milioane de femei riscă întreruperea ilegală de sarcină.” Ca dovadă se avansează estimările celui de-al 45-lea Simpozion medical din 1928: 800.000 de avorturi în Reich-ul german. 10.000 de femei mureau, 50.000

se îmbolnăveau, multe din ele cronic. Toate aceste date sunt de mai multe ori inexacte: Al 45-lea Simpozion medical nu a avut loc în 1928, ci pe 25-26.6.1926, iar despre avorturi nu s-au făcut nici un fel de estimări!!!

Adevărul arăta cu totul altfel: în 1972, ginecologul Prof. Heinz Kirchhoff, din Göttingen, aducea rectificările de rigoare. De exemplu, nu era vorba de 15.000 de cazuri mortale, sau alte cifre astronomice, ci pur și simplu de 97! Christopher Tietze, colaborator al Institutului american Allan Guttmacher și recunoscut specialist în 7 grupe științifice de lucru ale Organizației Mondiale a Sănătății, în periodicul său „Weltübersicht zur Abtreibung” (Privire generală la nivel global asupra avortului), înregistrează numai 4.900 avorturi în Germania în anul 1970.

Medicul american Dr. Bernhard Nathanson, odinioară personalitatea cu rol conducător în acțiunea de creare a NARAL (Liga Americană pentru Dreptul la Avort), un medic care a efectuat personal peste 60.000 de avorturi și care se numără în prezent printre cei mai hotărâți adversari ai avortului, ne arată acum în diferite conferințe publice cum au „(re)structurat”, el însuși și alți protagoniști, procesul formării opțiunilor democratice prin **statistici false**: „Noi falsificăm numărul avorturilor ilegale... Știam bine că numărul total al avorturilor ilegale din SUA se ridică aproximativ la cifra de 100.000. Însă cifra pe care o prezentăm în mod repetat - în mod repetat !! - publicului și mediilor de informare era de un milion... În urma avorturilor ilegale mureau anual între 200 și 250 femei. Cifra pe care o reluam constant și o furnizam mediilor de informare era 10.000. Aceste cifre începeau să marcheze conștiința publică în America”.

Dr. Nathanson descrie și o altă tactică: „Tactica cea mai importantă și mai eficientă pe care noi, cei din NARAL, am folosit-o între 1968 și 1973 a fost «cartea (de joc) catolică»... Adică :

1. atacuri și calomnii directe împotriva Bisericii catolice: înapoiată, reacționară, nu merge în pas cu vremea; și

2. falsă reacție a multor funcționari din organismele bisericești și a episcopilor catolici la aceste lovituri neîncetate (14 : Concepte vol. 5-9/1990, p. 18).

Numai această tactică ar fi îndeajuns pentru a ne demonstra că nu se poate lua în serios sloganul anticoncepționiștilor „mai bine să previi decât să avortezi”. După cum se vede, este vorba de același lobby, adică cel al **planificatorilor populației** (de exemplu International Planned Parenthood Federation, Population Council și altele). Dacă s-ar fi avut într-adevăr în vedere anticoncepția preventivă, nu s-ar fi propagat masiv și în paralel avortul, ajungându-se ca o consecință directă a acestei presiuni asupra legiuitorilor la posibilitatea efectuării de avorturi practic fără pedeapsă legală. Dacă se urmărea promovarea prevenirii sarcinii avortul ar fi trebuit să fie combătut pe scară largă.

Linia de unire între anticoncepție și avort: copilul ca amenințare. Astăzi o știm: anticoncepția și avortul se află în strânsă legătură. Nu numai în planul mecanismului de acțiune (așa cum se va vedea în continuare), ci mai ales din punct de vedere ideologic și psihologic. O anticoncepție eficientă urmărește să prevină: *Ceea ce trebuie să fie împiedicat este tocmai copilul*. Astfel se formează și se dezvoltă intensiv o concepție negativă despre copil, se cristalizează rapid *imaginea copilului-dușman*. Dar întrucât în toate acestea este implicată sexualitatea, un instinct dominant al umanității, era absolut inevitabil ca sexualitatea să ajungă rapid prioritară față de copil. Copilul a devenit tot mai mult fenomenul nedorit ce însoțește sexul. Și atunci când în ciuda anticoncepționalelor acest fenomen asociat se produce, el este respins și îndepărtat prin avort. Promotorilor contracepției le era bine cunoscută realitatea că nici un anticoncepțional nu poate oferi garanție absolută, ultima soluție fiind numai avortul. Astfel încât avortul este necesar ca asigurare a contracepției și tocmai de aceea este propagat în mod egal

[8]. Din cazul Californiei aflăm că 40% din cele 300.000-500.000 avorturi dintr-un an sunt legate de rateuri ale contraceptivelor [41]. Deosebit de semnificativă este și observația că tocmai în țările care au acceptat în stil mare contracepția, numărul de avorturi nu numai că nu a scăzut, ci, dimpotrivă, a crescut masiv exact în aceeași perioadă de timp. Situația din Iugoslavia ne dovedește că pentru mulți oameni o perfidă schimbare de mentalitate înlocuiește în cele din urmă contracepția cu avortul. Iar în ceea ce îi privește pe planificatorii populației, în final și ei îl recomandă ca mijloc curent de „control al nașterilor”. În acest sens descifrează cei mai mulți medici infama înșelătorie: „mai bine să previi decât să avortezi”.

Chiar Christopher Tietze de la Population Council din New York, unul din leaderii planificatorilor populației, declara deschis în 1983:

„Întrucât avortul și contracepția au ca scop comun evitarea nașterilor nedorite sau ratate, în masa populației, între avort și practica anticoncepțională se instalează un înalt grad de interșanjabilitate acolo unde ambele sunt accesibile și perechile caută să controleze numărul copiilor și intervalul dintre nașteri. În astfel de societăți, femeile care au practicat contracepția au probabilitatea mai mare de a fi făcut un avort decât cele care nu au practicat-o. Avortul singur nu este o metodă eficientă a regularizării sarcinii, dar își sporește semnificativ eficacitatea în urma extinderii uzului contraceptivelor, jucând rolul de *mijloc de siguranță retroactivă*.” (sublinierea redacției germane) [129]

Și Pierre Chauvin vede o legătură:

„Nu există un mijloc de prevenire, unul de avort și un altul de sterilizare. Ele constituie toate, împreună, un tot în care se dezvoltă unul din altul în mod inevitabil. Așa cum iubirea, sexualitatea și procreația alcătuiesc un întreg de realități relativ autonome dar imposibil de separat complet, tot așa prevenirea artificială a sarcinii, avortul și sterilizarea nu sunt decât trei faze ale aceleiași politici familiale”. [12, p. 207]

Cele mai recente statistici din Anglia dovedesc falsitatea teoriei mereu repetate că folosirea anticoncepționalelor ar conduce la scăderea numărului de avorturi, teorie exprimată direct prin cuvântul de ordine „mai bine să previi decât să avortezi”. Anglia face parte dintre țările cu cel mai înalt nivel de acceptare a pilulei: acolo 43% (!) din femei iau pilula; aproape jumătate! Dacă folosirea anticoncepționalelor ar conduce la scăderea numărului de avorturi, atunci cota de avorturi din Anglia ar trebui să coboare în mod corespunzător. Dar nu este așa. Conform cifrelor oficiale oferite în 1988 de guvernul britanic, cota avorturilor din Anglia a ajuns la un nivel record. Numărul avorturilor a crescut din 1969 în 1988 de la 7% la 20%. Este o creștere de aproape 300%! Între adolescenți numărul lor a crescut chiar de la 9 la 36%, deci de patru ori. [112] În Scoția, cifra uciderii copiilor în trupul mamei lor totaliza 16% din cazuri. Avortul a fost legalizat în Marea Britanie din 1967, iar în 1989 termenul limită pentru uciderea nepedepsită a copilului nenăscut a coborât de la 28 la 24 săptămâni. [112]

Manipularea limbajului. Dr. med. B. Nathanson (care a condus un an și jumătate cea mai mare clinică specializată în avorturi din SUA și care, de la Saul la Paul, a devenit între timp cel mai hotărât adversar al avortului) a creat următoarea expresie: „Verbal engineering precedes always social engineering.” Adică, *manipularea verbală precedă totdeauna manipularea socială; manipularea limbajului - manipulare a societății.*

Politica evoluează în sfera puterii: lupta pentru putere, lupta pentru menținerea la putere, influențarea cetățenilor. Dar puterea este totală numai atunci când își poate aservi și gândirea. Gândirea se transmite prin limbă. De aceea, limba este și politică! Deja Friedrich Nietzsche formula o prezidiune: Adevăratul deținător al puterii va fi în viitor cel ce va putea impune noi reguli în limbaj. [48], „O astfel de răspândire a propriilor reguli verbale are întotdeauna caracterul unui proces de dominare.” [61, p. 44]

Prof. Dr. Günther Rohrmoser din Stuttgart scrie: „Toate schimbările din societatea noastră sunt rezultatul unor schimbări culturale revoluționare care le-au premers și anume: mai întâi limba, apoi, prin limbă, conștiința și în cele din urmă prin conștiință sunt modificate cerințele oamenilor. Din aceste cerințe-necesități rezultă revoluția așteptărilor în ascensiune și corespunzător acestor noi speranțe se instalează și se impun și politic noi valori și noi norme”. [99, 100]

„Dimensiunea fundamentală a procesului de modificare a societății se împlinește în modificările antropologice, în domeniul formării și interpretării realității sociale.” [100]

Scoaterea din domeniul criminalității a uciderii copiilor în trupul mamei lor a devenit posibilă prima dată prin limbaj.

Un exemplu clasic pentru o astfel de manipulare a limbajului este modificarea paragrafului 218 din Codul Penal pe vremea guvernului social-democrat (SPD) în Germania. Textul de lege în speță, în vigoare până în 1974, definea fapta în următorii termeni:

„O femeie care își ucide fătul („Leibesfrucht” în germană, „rodul

trupului”, n.tr.) sau permite altei persoane să o facă, va fi pedepsită”. [110]

Obiectul protecției legale împotriva acțiunii de ucidere, copilul nenăscut, era numit făt. Spre deosebire de această formulare, norma schimbată de SPD și valabilă din 1974 ne spune numai că:

„Cel care întrerupe o sarcină va fi pedepsit”.

Obiectul protecției legale, copilul nenăscut, nu mai este desemnat; este încriminată numai o intervenție asupra corpului femeii! O flagrantă manipulare verbală. În baza cunoștințelor moderne de embriologie umană, prescripția legală ar fi trebuit să sune cam așa: „*Cel care ucide un copil nenăscut în trupul mamei va fi pedepsit. Noul om începe din momentul fecundării*”.

O altă manipulare de limbaj: folosirea termenului „indicii” sau „reguli de indicare” pentru a desemna condițiile obligatorii în care i se permite unui medic să aplice nepedepsit procedura de ucidere a unui copil nenăscut. Cuvântul „indiciu” (din lat. *indicare* = a arăta, a indica) desemnează de fapt semnele însănoșirii [93], nu „semnele uciderii”. „Semnele uciderii” au fost redactate aici cu termenul Indikation (în germană, indicii) ca „indicii ale însănoșirii”.

Studiile de cultură și limbaj realizate de Sapir și Whorf au arătat că limba de fiecare zi influențează decisiv, profund și durabil trăirile subiective, acțiunile și percepțiile omului. [61, p.44]

Regulile și normele limbii au modificat în profunzime conștiința juridică. În paralel cu dispariția conștiinței a ceea ce este drept, dispare întotdeauna și conștiința a ceea ce este nedrept, ca faptă sau neglijență criminală. Nu trebuie deci să ne mirăm că a dispărut aproape cu desăvârșire conștiința naturii criminale a uciderii copiilor nenăscuți. S-a dorit oare aceasta? A fost o politică deliberată? Ce amplasare a luat pierderea conștiinței binelui și a răului ne pot arăta într-un mod cutremurător cele relatate de o soră de caritate despre practicile din secția de ginecologie dintr-o mare clinică din Hamburg, de la mijlocul anilor '80. Cităm din *Schwäbischer Zeitung* — (apare la Leutkirch 1 D – 7970, Postfach 1145, Rudolf - Roth - Str. 18) — articolul „Biserică și Viață” din 05.12.1990:

„...Altă dată am participat la o întrerupere de sarcină în luna a șasea. Femeii i se aplicase perfuzia pentru stimularea nașterii, adică procesul de expulzare a fătului fusese provocat artificial, pe cale medicamentoasă. De îndată ce a început travaliul de eliminare am chemat medicul de gardă. Femeia se afla întinsă pe pat. I-am pus plosca dedesubt și copilul a căzut în ea. Scâncea... Necrezându-și urechilor, femeia a întrebat: «Trăiește cumva? Strigă?» Medicul a tăiat cordonul ombilical și a pus capacul pe vas. Am dus oala în spălătorul secției, unde, conform regulamentului interior, trebuia lăsată circa două ore, *interval după care copilul era sigur mort. De acolo ajungea la lada de gunoi a clinicii...* Din câte știu eu, situația din secție nu s-a schimbat de atunci încolo».

În cazul de mai sus nu este vorba de un avort în sensul paragrafului 218 din Codul Penal german, ci de omor cu premeditare în sensul paragrafului 211. Dar și aici se aplică formula lingvistică trecută cu vederea: omorul premeditat al unui copil în vârstă de 6 luni - născut viu ! - este descris drept „întrerupere de sarcină în luna a șasea”...

S-a folosit aceeași tactică „manipularea limbajului-manipularea societății” pentru a impune nepedepsirea de facto a pornografiei.

Sloganuri ca „mai bine să previi decât să avortezi” sau „a te păzi este un rău mai mic” ca și multe altele sunt toate manipulări ale limbii făcute cu scopuri precise.

Ce efect au aceste idei? În prima fază ele provoacă o relativizare a structurilor etice transmise de-a lungul timpului și perfect verificate. „Răul mai mic” trece cu totul cu vederea faptul că „nu este îngăduit să facem nimic negativ pentru a obține ceva pozitiv”. Și **[această aserțiune rămâne valabilă chiar dacă am face abstracție de situația că acel „pozitiv” nu este și nu va fi atins în nici un fel, pentru că urmările acestui comportament au fost și sunt întotdeauna ceva încă și mai negativ.]**

Medicina fără valori — medicina fără etică. Cu această relativizare a ideilor morale s-a urmărit în stil mare o etică „eliberată” de valori. Este inadmisibil să-i impui cuiva propriile tale concepții valorice, chiar dacă ele sunt juste. Așa a apărut medicina a-valorică, medicina fără etică. S-a ajuns atât de departe, încât un medic, „bun catolic”, referindu-se chiar la numele unei asociații („World Federation of Doctors Who Respect Human Life” — Federația Mondială a Medicilor care Respectă Viața Umană) a atras atenția: „*Nu este medic cel ce nu respectă viața*”, dar același medic plantează femeilor spirala care provoacă avort motivând că ele doresc aceasta, dar nu reușesc să o facă singure. Această poziție trimite la o altă urmare de proporții a „eticii moderne” -

permisivitatea în medicină. Pacientul poate dori orice - medicul este doar executantul neutru, neconstrâns de considerații moral-valorice. Atitudine care își extinde valabilitatea de la abordarea cosmetizată a contracepției, la diagnoza prenatală și avort, până la eutanasiu.

Provocarea panicii prin teoria suprapopulării. Un alt factor creator de motivații care a ajutat atât emoțional cât și ideologic la pătrunderea și instalarea anticoncepției moderne a fost ideea stăvilirii „suprapopulării” și ea tot o minciună crasă. [91] De fapt nu există o suprapopulare. Inițial, anticoncepționalele trebuiau să țină în frâu „suprapopularea” țărilor din Lumea a Treia. Dar conducătorii acestor țări au sesizat la timp resorturile jocului, iar femeile de acolo nu au acceptat să se supună acestor agresiuni artificiale. A fost atunci necesară o fulgerătoare comutare a propagandei spre a se dovedi că *femeile națiunilor industrializate* acceptau de exemplu pilula și spirala avortionistă, ceea ce era adevărat într-o măsură neașteptat de mare. Numai că efectul a fost o implozie a numărului populației în aceste țări industrializate, în timp ce în Lumea a Treia creșterea populației a continuat. Până în prezent, metodele anticoncepționale moderne nu au reușit să pătrundă în Lumea a Treia; dimpotrivă, se folosește într-o măsură crescândă controlul natural al nașterilor.

Ce s-a petrecut la noi a fost sintetizat de doctoarea engleză dr. med. Ellen Grant în cartea sa demnă de toată atenția „*The Bitter Pill*” (Amara pilulă): „*Sănătatea femeilor a fost jertfită pe altarul planificării populației*”. [26]

Efecte amenințătoare asupra structurii demografice — Exemplul Germaniei. Câteva cifre sunt îndeajuns spre a ne arăta amenințătoarele urmări pentru structura populației în Germania de Vest. Implementarea și menținerea în viabilitate a dinamicii reformei sistemului de pensii introdusă în 1957 sub cancelariatul lui Konrad Adenauer (CDU) depindea direct de un anumit număr minim de copii absolut necesar pentru a menține sistemul stabil. Dacă notăm acest număr necesar din 1957 cu 100%, în 1983 numărul de copii a scăzut la aprox. 60%. Adică, în 1983 lipseau deja 40% din copiii care ar fi întreținut stabilitatea sistemului. Depresiunea demografică a început în 1970. Coeficientul net de reproducere, care între 1956-1969 a fost constant supraunitar - în 1969 era de 1,037 - a scăzut în 1970 exact sub 1, la 0,946 și de atunci încoace a coborât în continuare. În 1982 era de numai 0,647 pentru teritoriul vest-german. [121, 111]

Coeficientul net de reproducere este cifra care indică dacă populația unui stat stagnează, rămâne constantă (= 1.00); dacă ea scade, cifra este subunitară, dacă populația sporește, coeficientul devine supraunitar.

Iată coeficientul net de reproducere calculat pe baza statisticilor serviciului federal din Wiesbaden [121, 111]:

- 1881-1913 în Reich-ul German = 1,409 (populația în creștere)
- 1925 în Reich-ul German = 1,000 (populația stagna)
- 1930 în Reich-ul German = 0,852 (populația în scădere)
- 1931 în Reich-ul German = 0,770 (populația în scădere)
- 1935 în Reich-ul German = 0,890 (populația în scădere)
- 1949-1955 în Germania de Vest = 0,934 (populația în scădere)
- 1956-1969 în Germania de Vest = 1,118 (populația în creștere)

În perioada 1956-1969, pe vremea guvernării CDU/CSU, coeficientul a fost peste 1. Din 1970, anul începutului declinului demografic, serviciul federal de statistică din Wiesbaden oferă coeficienții de reproducere atât pe întreaga populație, cât și separat, pe germani și pe străinii din Republica Federală.

Coeficientul de reproducere pe populația germană a atins în 1978 cel mai coborât nivel (0,627), a crescut foarte puțin în 1979 (0,628) și în 1980 (0,658), apoi a început iar să scadă:

- 1981 = 0,655
- 1982 = 0,647
- 1983 = 0,620
- 1984 = 0,604
- 1985 = 0,602 (nivelul cel mai coborât)

Din 1986 a crescut iarăși, ușor, dar a rămas mult sub 1 (în 1988 era de 0,663 pentru întreaga populație a Germaniei de Vest !)

Ratele de reproducere pentru 1989 și 1990 nu sunt deocamdată date publicității.

Dacă luăm în considerare ratele nete de reproducere până în 1969 (supraunitare) și cele din 1970 încoace (subunitare), se observă imediat o *coincidență temporală*, care ar putea fi întâmplătoare: căderea ratei de reproducere sub 1 coincide cu luarea puterii politice de SPD, care a ocupat postul de cancelar federal din octombrie 1969 până în septembrie 1982 (Willy Brandt, octombrie 1969 — mai 1974; Helmut Schmidt, mai 1974 — septembrie 1982). Chiar dacă din această simplă coincidență nu putem deduce nici o relație cauzală, totuși este un fapt că în perioada de guvernare SPD (1969-1982) s-au produs modificări legislative cu

un larg spectru politic și social, ale căror consecințe, voite sau nu, au zguduit din temelii întreaga structură de valori tradiționale creștine, ceea ce în mod sigur nu a rămas fără efecte asupra căsătoriei, familiei, raporturilor părinți-copii, raporturilor cetățeni-stat, asupra educației și atitudinilor din planul eticii. Modificările legislative priveau, de exemplu, domeniul moravurilor, dreptul familiei, executarea pedepselor, majoratul, înlăturarea „puterii parentale” și înlocuirea ei cu „dreptul la îngrijire din partea părinților”, modificarea paragrafului 218 din Codul Penal, legislația din domeniul impozitelor și cea din domeniul social etc.

Realitatea faptului că legislația își pune amprenta asupra moravurilor a fost negată și considerată drept o concepție învechită și depășită. [137] Fundamentele spirituale și morale ale Germaniei de Vest au fost profund și puternic zdruncinate. Viața economică s-a destabilizat și a fost inițiată atât de controversata Ostpolitik (politica față de țările răsăritene).

Drept urmare, totala interzicere a produselor pornografice a fost ridicată într-o mare măsură, iar controlul exercitat de stat a fost înlăturat, toate sub motivația că morala publică și privată ar fi, chipurile, o zestre juridică inutilă. [119,137] SPD a respins ca fiind o ideologie conservatoare și a combătut cu hotărâre concepția că pornografia, „conform normelor superioare”, este desfrâu, încalcă „ordinea sexuală a căsătoriei” și „legea moravurilor” (art. 2 din Constituția Republicii Federale Germane) și trebuie să fie reprimată, pentru că în caz contrar regulile de control „ale tuturor formelor de sexualitate care nu servesc perpetuarea speciei” ar exploda. [119, p. 13]

În anul 1988, Renate Schmidt, vicepreședinta fracțiunii SPD din Bundestag prezenta strategia din anii '70 în modul următor: „Reușita ieșire de sub acest control, cu intenții emancipatoare, de stângă, avea drept țel eliberarea vieții sexuale sub toate aspectele prin desprinderea ei de reprezentările legate de stigmatul desfrâului, păcatului și murdăriei”! [113, p.13]

Sexualitatea trebuia să fie separată de perpetuarea vieții și trebuia să fie prezentată ca o necesitate corporală, biologică, oarecare. Cu ce profunde consecințe! Plăcerea a fost „privatizată”, urmările plăcerii însă, „socializate”. „Punctul de vedere «Apărarea demnității femeii» nu a stat în centrul dezbaterilor” (Observație a redacției publicației germane: e vorba de discuțiile din anii '70, legate de modificarea Codului Penal referitor la moravuri), a recunoscut în 1988 dr. Willfried Penner, președinte adjunct al fracțiunii parlamentare SPD. [119, p. 19] Privind retrospectiv, Renate Schmidt, din SPD, constată în 1988 următoarele: „Eroarea revoluției sexuale a fost aceea de a considera sexualitatea eliberată de stigmatul „desfrâului” și constrângerile procreației... drept o necesitate fiziologică ca oricare alta... [119, p. 14]

În fața consecințelor persistente - creșterea nivelului general al agresivității, climatul generalizat de violență, inclusiv cel din mediile de informare [83; 119, p. 223]; o evoluție care, de altfel, ar fi fost într-un totul previzibilă, atunci când se coboară pragul tolerabilității și se distruge sentimentul puterii - cercul de lucru al fracțiunii parlamentare SPD pentru egalitatea dintre bărbați și femei și-a pus în 1988 pentru prima dată „problema unei posibile limitări sau chiar eliminări a liberalizării” și a unei alte atitudini „față de sexualitate”. [119, p. 14] La sfârșitul lucrărilor s-a ajuns chiar la concluzia că „avem nevoie de o nouă etică” și, firește, acestea ar trebui „să-i revină sarcina de a susține lămurirea situației noastre prezente”. [119, p. 224]

În februarie 1943, la invitația Universității Durham, prof. dr. C.S. Lewis a tratat în trei conferințe problema *obiectivității principiilor morale primare*, prezentând cu o rară ascutime de spirit ideea că este pusă în joc existența sau pierirea omenirii („a fi sau a nu fi”) dacă omul disprețuiește legea morală valabilă în mod absolut și consideră că își poate construi o etică nouă, convenabilă lui. Cele trei prelegeri au fost publicate într-un volum tot în 1943, sub titlul, în original: „*The Abolition of Man, or Reflections on education with special reference to the teaching of English in the upper forms of schools*”. (În 1979 cartea a apărut și în limba germană: „*Die Abschaffung des Menschen*” („Lichidarea omului”) [62].)

„...Legea naturală sau morala tradițională sau Primul Principiu al Rațiunii Practice... nu este *un* (sublinierea redacției) sistem de valori înăuntrul unei serii de posibile sisteme de valori. Ea este șansa unică a tuturor judecăților de valoare”, spune foarte convingător prof. dr. Lewis. „Dacă ea este refuzată, atunci va fi respinsă orice valoare. Dacă se păstrează vreuna din valori, atunci se menține și ea. Încercarea de a o înlătura și de a pune în locul ei un nou sistem valoric constituie o contradicție în sine. Un sistem valoric radical nou nu a fost dat sau produs niciodată în istoria lumii și nici nu va fi niciodată. Curente care au pretenția că ar fi un nou sistem sau (așa cum se spune în prezent) o nouă ideologie sunt plămuite din fragmente dispartate din Legea naturală sau din morala tradițională, extrase arbitrar din întreg și hipertrofiate până la demență în izolarea lor și care își datorează întâmplătoria lor valabilitate tot aceleiași legi naturale.

Dacă obligația morală față de părinți este o superstiție, atunci tot

superstiție este și obligația mea față de urmași. Dacă dreptatea este o superstiție, atunci și datoria morală față de patria și neamul meu tot superstiție va fi. Așa cum este o valoare veritabilă cercetarea științifică, tot așa este și fidelitatea conjugală. Rebeliunea noilor ideologii împotriva «Legii naturale» este răzvrătirea crengii împotriva trunchiului; dacă ar izbândi, rebelii ar fi puși în situația de a constata că s-au distrus pe ei înșiși. Spiritul uman are tot atât de puțină putere de a inventa o valoare nouă, pe cât are puterea de a imagina o nouă culoare primară sau de a crea un nou soare pe un nou firmament.” [62; Lewis, p. 49, 50]

Tot așa spunea și Confucius în „Convorbirile didactice”: „Omul nobil lucrează pe trunchi”, sau: „Este nefolositor să urmezi sfatul care merge pe alt drum”. [62; Lewis, 51] „Lipsa de constrângere în cele ce nu sunt de mare importanță este folositoare. Dimpotrivă, libertatea neîngrădită față de temeliile ultime ale Rațiunii Practice sau Teoretice este o imbecilitate... În afara legilor moralei nu există nici un teren de pe care să se poată supune examenului critic legile morale sau orice altceva.” [62; Lewis, p. 51, 52]

În aceeași perioadă de timp, din octombrie 1969 până în septembrie 1982 s-a desfășurat și apriga luptă pentru înlăturarea protecției prin Codul Penal a copiilor nenăscuți, aflați în trupul mamei lor (§ 218 Cod Penal): Libertatea de a ucide era fundamentată pe un pretins drept la libera dispunere de sine însăși a femeii.

Preluarea guvernării de către CDU/CSU în octombrie 1982 (cancelar federal Helmut Kohl, CDU) nu a putut stopa prăbușirea cotelor demografice în RFG. A lipsit mai ales promisa cotitură spiritual-morală.

Câteva cifre revelatoare:

Conform statisticilor oficiale ale Ministerului Federal pentru Tineret, Familie, Femei și Sănătate, numărul de copii sub 15 ani din RFG a variat astfel [16]:

- 1970: 14,3 milioane
 - 1983: numai 9,7 milioane, deci cu 33% mai puțin decât în 1970!
- Pentru 1995 se estimează un număr de numai 7,5 milioane de copii, deci deja 48% mai puțini decât în 1970, adică din 1970 până în 1995 numărul de copii ar trebui să scadă de două ori! Efectul asupra întregii structuri sociale sunt semnificative (în domeniul pensiilor, asigurărilor de boală etc.).

În mod corespunzător de prezintă și numărul de copii în familiile vest-germane [16]:

- în 52% din familii - numai 1 copil
- în 34% din familii - numai 2 copii
- în cca. 14% din familii: 3 sau mai mulți copii.

Fiecare a cincea familie vest-germană (deci 20%) este fără copii. Un coeficient net de reproducere în valoare de numai 1,00 ar cere minimum 2,13 copii de fiecare femeie în întreaga Germanie [12, p. 200].

Un ultim exemplu pentru această evoluție primejdioasă, în care numărul de copii scade mereu, iar numărul persoanelor în vârstă crește mereu [18]:

Pentru fiecare 100 de locuitori:

- în 1910 în Reich-ul German erau
5 vârstnici (oameni peste 65 ani) la
34 copii (până la 14 ani)
raport 1 : 6,8

- în 1988 în întreaga Germanie (RFG + RDG)
15 vârstnici la
16 copii
raport aproape 1 : 1

- pentru 2040 se apreciază (pentru întreaga Germanie)
29 vârstnici la
12 copii
deci un raport total inversat: 2,4 : 1

Cu raportul din 1910, 1 : 6,8, ar fi trebuit să fie la 29 de vârstnici 197 (!) de copii.

Unul din semnalele de început ale acestei evoluții nesănătoase a fost pedagogia emancipatoare de stânga a Școlii de la Frankfurt prin „teoria criticistă” (numită până în 1933 teoria marxistă !!) care promova următoarele idei:

- înlăturarea și distrugerea educației impregnate de creștinism;
- coborârea pragului pudorii, eliberarea (prin jurisprudență) a instinctului sexual, disocierea lui de procreare și de „căsătorie ca ordine sexuală”, cu o concomitentă anihilare a sentimentului rușinii;
- distrugerea legăturilor cu familia, părinții, cultura creștină, cu religia, cu Biserica, cu neamul și cu statul; o răsturnare a extremei false: „Tu nu ești nimic. Poporul tău este totul !” în cealaltă falsă extremă: „Tu ești totul, poporul tău nu înseamnă nimic !”;
- recomandarea și sprijinirea uciderii copiilor nenăscuți în trupul mamei lor;

- contestarea și combaterea unei ordini specifice și apriorice pentru om, înscrisă în articolul 2 al Constituției RFG cu termenul juridic de „Lege a moravurilor”;

- și în acest fel dirijarea spre inuman și chiar bestial.

În 1990 impozitul pentru asigurarea de pensii era de 18,7%. Dacă evoluția demografică negativă își urmează cursul actual, în 2030, impozitul ar trebui ridicat la 40% sau chiar mai mult pentru a se menține actualul nivel al pensiilor. [111] Iar dacă, ulterior, puțini tineri rămași în Germania nu vor mai fi de acord să suporte costurile pentru numeroșii bătrâni din țară, iar cotitura spiritual-morală tot nu se va produce, atunci va începe discuția despre pilula morții. În timp ce, pe de o parte, speranța de viață a omului a crescut mereu ca urmare a măsurilor sociale și medicale, pe de altă parte, sunt lăsați să se nască tot mai puțini copii. În acest fel, speranța atingerii unui înalt nivel de viață este din nou redusă la zero.

O protecție socială sigură a vârstnicilor poate fi garantată în Germania la un nivel acceptabil de impozitare-cotizare,

- dacă se vor naște mult mai mulți copii, astfel încât coeficientul net de reproducere să rămână mai mult timp semnificativ mai mare de 1,0 (1,00 cere deja minimum 2,13 copii pentru fiecare femeie) [12, p. 200]
- dacă vor fi mult mai multe familii cu 3 și mai mulți copii
- dacă se micșorează drastic numărul anual de avorturi și de iresponsabile ucideri de copii nenăscuți în trupul mamei lor
- dacă se formează o nouă conștiință a deosebitei demnități de femeie și mamă și a demnității copilului nenăscut, ambele în totală opoziție cu propaganda susținută oficial în favoarea anticoncepției artificiale.

Propusa promovare a conceptului de *Homo sapiens sapiens contraceptivus* [22] de către dr. med. Karl H. Kunz, conducător în 1991 al Institutului Internațional de Cercetări pentru Medicina și Biologia Reprodusei, este nu numai necaritabilă și ignoră datele naturale ale problemei, ci constituie și o exacerbare egocentrică a dorinței de maximizare a plăcerii și a satisfacției proprii. Este o orientare pe care o semnalase Ferdinand Oertel încă din 1979: „În condițiile societății preindustriale a-ți crește proprii copii era ceva legitim, legitimat de sistem. În prezent, dimpotrivă, este «la modă» și marchează direcția socială cel care nu are copii și își folosește întregul venit pentru plăceri proprii cât mai mari [111]. Nu *Homo contraceptivus* este *Homo sapiens sapiens*, ci *Homo procreator* (un înțelept co-creator, un deviață-dătător în continuare). Așadar, dacă *Homo sapiens sapiens* germanic nu devine curând un *Homo sapiens sapiens procreator*, atunci își răpește singur șansele de supraviețuire. Copiii sunt un mijloc al *strategiei de supraviețuire în natură*.”

Homo contraceptivus se lasă întreținut fără rușine de copiii lui *Homo sapiens sapiens procreator*. Iar copiii lui *Homo sapiens sapiens procreator* s-ar putea ca, într-o bună zi, să li se pară firesc să exercite în felul lor funcțiunile reglatoare ale călărețului biblic asupra parazitului *Homo contraceptivus*.

Cercetările francezului Pierre Chaunu [12, p. 202-203] au arătat că în anii 1978-79 Münchenul a atins coeficientul net de reproducere 0,35:

„Dacă fertilitatea actuală se va menține la același nivel scăzut, din anul 2010 populația Münchenului va avea următoarea structură:

sub 20 de ani	6,0%
peste 65 de ani	45,0%
peste 75 de ani	25,0%
cifra nașterilor	2,1‰
cifra mortalității	40,3‰

fiecărei nașteri îi corespund 19 decese.

Chiar așa! Intrăm în domeniul absolutei absurdități. Dar nu calculele sunt absurde! Situația în care alunecăm fără să ne dăm seama este absurdă. Dacă nu se întâmplă ceva, rapid și masiv, dacă ne lăsăm mânați în continuare ca până acum, dacă femeile germane din Bavaria și RFG vor ajunge la aceeași fertilitate medie ca acelea din München între 1975 și 1979, atunci vom avea în față următoarea imagine:

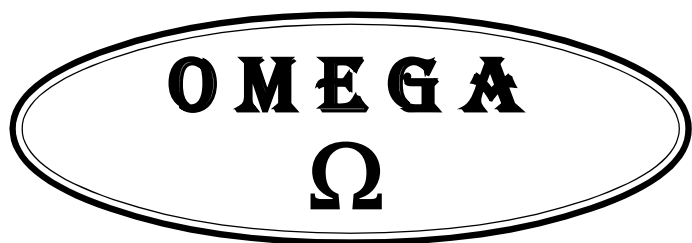
	1978	2278
Bavaria	10.819.000 loc.	1136 loc.
RFG	61.300.000 loc.	6400 loc.

Rezultatul situației constante la nivelul de 51% peste 60 de ani și 15 decese față de o naștere.”

Pentru Germania, cea mai mare națiune industrială din Europa, modelul evitării sarcinii, modelul lui *Homo contraceptivus* este cel mai greșit posibil, fiind mortal. Pierre Chaunu spune [12, p. 202-203]:

„Acest model pentru cea mai mare națiune industrială a Europei, patria lui Luther, Bach, Kant, Mozart, Goethe și Beethoven, este modelul unei morți tăcute peste maximum 50 de ani, este modelul spectatorului care, în numele sacrelor principii ale individualismului, constată pasiv cum exagerările fără măsură distrug libertatea și persoana. Cunoscând aceste date ale problemei, ar fi pur și simplu o ineptie și nebulie să ne mai așteptăm la o autoregresare. Un astfel de abis în inima lumii industriale înseamnă cel mai mare pericol pentru Europa și pentru întreaga umanitate. Numai o recunoaștere imediată a primejdiei și o voință politică în adevăratul sens al cuvântului ar mai putea, *in extremis*, să dezamorseze această mașină infernală montată spre totala noastră nimicire”. (va urma)

În această rubrică se dezbate:

- probleme deosebite privind sfârșitul (Ω): sfârșitul lumii, moartea și sufletul după moarte;
- probleme prioritare privind mântuirea sufletului: mijloacele de mântuire (Biserica și Sfintele Taine, Sfânta Scriptură, postul și rugăciunea neîncetată, iubirea și jertfa creștină, părintele duhovnic, etc.) și **pedicile din calea mântuirii omului ca persoană și ca neam.**

Subiectele Ω rămân deschise. Așteptăm completări și de la cititori.

Credință și democrație (2)

Hristos, Pacea noastră

Învățătura Creștină Despre Pace

Arhim. Mina Dobzeu

Mănăstirea Sf. Apostoli Petru și Pavel - Huși

Pacea internă și pacea externă

Pacea este o stare de liniște internă suflăscă a individului sau externă, între membrii familiei în societate, în țară sau între popoare.

Pacea presupune minimum două elemente sau factori între care să se stabilească un acord, o unitate de vederi sau conglăsurare.

Pacea – bun al individului și al societății, atât de necesară lumii, este internă și externă, de aceea și factorii, elementele de bază, vor fi interni și externi. Pacea internă presupune factori interni ce aparțin unui singur individ. Pacea externă presupune factori externi ca: membrii familiei în familie, membrii societății în societate, membrii colectivității în colectivitatea asociației, cetățenii statului în stat, etc...

Pacea internă, spirituală, presupune factori interni spirituali: conștiința, rațiunea și voința. Factorii interni prin natura lor sunt egali și aparțin unui singur individ.

Factorii externi sunt egali și neegali. Egali prin natură (om și om), egali prin poziție socială. Și neegali – superior și inferior. Superior prin supranatură și superior prin poziție socială. Superior prin supranatură pentru noi este Creatorul și prin natură procreării noastre, părinții. Superior prin poziție socială este conducătorul, autoritatea legală de stat sau bisericească.

Creatorul și creatura; Dumnezeu și omul. Neegali prin natură, spirit și trup.

Drepturi și obligații

Pacea se realizează pe baza acestor factori prin raporturi de bune relații. Raporturile și bunele relații dintre factori au încă la bază drepturi naturale și drepturi supranaturale.

Drepturile naturale pot fi bunuri materiale și bunuri spirituale. Drepturile naturale sunt: dreptul la naștere, dreptul la viață, dreptul la procreare, dreptul la muncă, dreptul la proprietate, bunuri materiale provenite din moștenire sau roadele muncii. Drepturile spirituale: dreptul la educație, libertatea conștiinței, libertatea gândirii și a cuvântului. *Drepturi supranaturale:* dreptul la mântuire, la darurile supranaturale, la fericirea și viața veșnică.

Tot astfel, acești factori care au drepturi au și obligații. Primul factor este individual, omul, factor – extern, în marea societate, alcătuit din trup și suflet. Iar omul poartă în sufletul său factorii interni față de care încă are obligații. Obligația față de factorii interni este cultivarea intelectului, a afecțiunii și a voinței. La fel și față de trup avem obligația

ca: nutrire, instruire, munca, odihna și îngrijirea sau întreținerea.

Din raporturile între om și Dumnezeu se desprind *obligațiile omului față de Creatorul său*. Astfel, avem obligația de a-L cunoaște pe El și de a cunoaște voia Lui, de a-L adora, de a-L iubi prin vorbe și fapte. Avem obligații față de părinții trupesti: de a-i iubi, de a-i asculta, de a-i respecta, de a ne ruga pentru ei, de a-i îngriji la boală, la bătrânețe.

Avem *obligații față de aproapele nostru*: de a-l iubi, de a-l arăta iubirea prin faptele milei trupesti și sufletești. Faptele milei trupesti sunt: de a-i crea condiții de existență – să muncească și să-și câștige existența; a hrăni pe cel flămând, de a adăpa pe cel însetat, de a îmbrăca pe cel gol, a primi în casă pe cel străin, a îngriji pe cel bolnav, a cerceta pe cel întemnițat, de a înmormânta pe cel bolnav, a cerceta pe cel întemnițat, de a înmormânta pe cel care nu are cine să-l înmormânteze.

La fel sunt *obligații față de sufletul aproapei noastre*, faptele milei sufletești: de a învăța pe cel neștiutor, de a-i spune numai adevărul, de a sfătui și mângâia pe cel întristat, a îndrepta pe cel păcătos, a ierta și a ne ruga pentru aproapele nostru.

Avem *obligații față de autoritatea bisericească*, care constă din: respect și ascultare, în conformitate cu legea dumnezeiască. La fel *față de autoritatea de stat* cu respect și ascultare față de legile statului, care legi să nu lezeze libertatea conștiinței și dreptul natural. Dreptul în concepția creștină se întemeiază pe divin și uman – umanul să nu lezeze divinul.

Obligații individuale avem *față de altă grupare sau confesiune religioasă*: de a respecta convingerile lor, în combaterea erorilor de credință a nu folosi constrângerea sau violența. A fi cu blândețe și răbdare, făcându-te exemplu, ca adevărul să se impună de la sine (sau principiul pe care îl trăiești să se impună de la sine).

La fel individul are obligații față de o asociație de muncă, de o colectivitate și față de bunurile ei dacă este membru al acestei asociații sau colectivități ca: respectarea regulamentului și neînstrăinarea bunurilor obștești.

Obligații ce revin autorităților, de este conducător sau legiuitor: să respecte dreptatea și să conducă cu blândețe.

Pe baza acestor drepturi și obligații să crează între factorii existenți raporturi deosebite, de la egal la egal, de la inferior la superior și se ajunge la ierarhizare în fruntea căreia stă Creatorul. Pe baza acestor drepturi și obligații se realizează raporturile de bune relații ce aduce ordine, armonie și pace în societatea creștină și în lume. **Nu se poate vorbi de pace, unde individul nu-și îndeplinește obligațiile.** Nu poate fi pace acolo unde omul nu respectă dreptatea, unde nu se respectă dreptul omului.

Rățiunea, afecțiunea și voința: chipul Sfintei Treimi în om

Domnul Iisus când a început să vestească Evanghelia păcii a vestit mila, dreptatea și adevărul, fără care nu poate se realizeze pacea. Dar acest deziderat trebuie să pătrundă în individ. Căci Domnul Iisus Hristos a avut în vedere în Biserica întemeiată de El să formeze pe individ. Individul este piatra sau cărămida care se zidește în alcătuirea Bisericii, trupul tainic a lui Hristos. De aceea și noi trebuie să observăm mai întâi pacea internă, pacea sufletească a individului; aici să nu pătrundă viermele descompunerii. De vorbim de pace între oameni, pacea între popoare – aceasta e *pacea externă, însă nu e posibilă fără să se realizeze mai întâi pacea internă, individuală*. Iar prin individ să se realizeze pacea în familie, în societate, în țară, între popoare (la Bassel s-au pus bazele unei școli pentru educarea tineretului în spiritul păcii).

Pacea individuală, internă, am spus, că se întemeiază pe cei trei factori interni spirituali – zestrea în care constă **chipul** și prin care se realizează **asemănarea** omului cu Dumnezeu. În această trinitate: **rațiunea, afecțiunea și voința**, care este *chipul Sfintei Treimi în om*, trebuie să se realizeze pacea. Astfel rațiunea tinde spre cunoașterea adevărului, afecțiunea spre realizarea dreptății, iar voința spre împlinirea voinței dumnezeiești. Acești factori interni spirituali trebuie să fie formați în lumina revelației divine, în spiritul civilizației umane pătrunsă și luminată de lumina învățaturii lui Hristos.

Rațiunea sau intelectul omului trebuie cultivat în spiritul fraternității și al păcii între oameni. Rațiunea să fie călăuzită să cunoască adevărul. Să cunoască pe Dumnezeu, izvorul vieții noastre, că toți oamenii avem Tată în ceruri. Să cunoască pe Hristos, izvorul comun al mântuirii noastre, și pe Duhul Sfânt, izvorul comun al sfințirii noastre și că toți avem o origine comună cum zice Sf. Apostol Pavel: *„Și a făcut dintr-un sânge tot neamul omenesc ca să locuiască peste toată fața pământului”*. (Fapt. Ap. 17, 26).

Rațiunea trebuie călăuzită prin educație către înaltele idealuri spre care trebuie să tindă omul: realizarea pe plan intelectual, teoretic și practic, religios și moral. Luminarea minții, îmbogățirea cunoștințelor prin care să se cunoască pe sine și scopul pentru care a fost creat. Să se cunoască ultimul scop pentru care a fost creat – mântuirea – un bun comun. Să cunoască lumea și legea lui Dumnezeu, care este comună tuturor. Să învețe că bunurile materiale, că pământul cu toate bogățiile lui, atmosfera cu toate binefacerile ei, soarele cu razele, căldura și lumina lui binefăcătoare, sunt bunuri comune în folosirea tuturor. La fel și toate bunurile realizate prin muncă să fie distribuite tuturor, căci toți au aceleași necesități (dacă au muncit și muncesc). Să cunoască ordinea și armonia în lume la care și el este chemat să contribuie să conlucreze în spiritul păcii.

Al doilea factor intern al individului este **afecțiunea**, care își are sălașul în inimă. Afecțiunea trebuie să devină o conștiință a binelui, a adevărului și a dreptății. Afecțiunea unei inimi curate, „de carne” și nu de piatră, să se afirme prin o conștiință vie, trează și mereu activă. Pe acest considerent conștiința e un dat, care se formează prin educație și prin diferite mijloace care pot să o influențeze în bine. *Acțiunea comună a celor trei însușiri în plină concordanță ne dă conștiința*.

La fel al treilea factor intern al individului, **voința**, să fie cultivată în spiritul jertfelniciei pentru dreptate socială, fără care nu este posibilă pacea în societate. Voința să fie cultivată în spiritul dăruirii către Dumnezeu și către aproapele.

Dăruirea către Dumnezeu se face prin lepădarea de sine, supunerea voinței individuale voinței lui Dumnezeu. Lepădarea de dorințele păcătoase, de avariție și de slavă deșartă, care strică ordinea și armonia din lume. Cultivarea voinței prin stăpânirea de sine, pentru triumful sufletului asupra trupului, pentru triumful binelui asupra răului. Astfel voința să acționeze în slujba dreptății sociale și a păcii.

Conștiința: glasul lui Dumnezeu în om

Conștiința trebuie să fie curățită de zgura păcatului strămoșesc și a păcatelor personale ca să poată vedea adevărul, să poată distinge binele de rău și dreptatea de nedreptate. *Conștiința care este glasul lui Dumnezeu în om* trebuie să fie conștiința trează, conștiința bună, conștiința datorită împlinite. Conștiința este acul magnetic, care, de este bine formată, indică totdeauna binele și dreptatea. Conștiința formată în spiritul milei și al dreptății între oameni, pe considerentul că oamenii sunt egali în fața lui Dumnezeu și egali prin natura lor și în fața legilor. Că au toți aceleași năzuințe, aceleași idealuri, aceleași drepturi, aceleași necesități,

dar și aceleași obligații.

Conștiința să fie pătrunsă de dragostea lui Dumnezeu, de iubirea de oameni, de grija binelui aproapelui, a familiei, a colectivității, a patriei, a societății umane, cu milă și compătimire față de cel asuprit și să știe că cel mai mare bun pentru omenire este pacea.

Pacea externă presupune mai întâi pacea internă

Astfel, prin formarea factorilor interni ai individului se creează elementele de bază, pilonii pe care se întemeiază armonia și pacea între oameni. Pe astfel de deziderate trebuie să se realizeze pacea interioară sufletească, pacea cu Dumnezeu, pacea cu omenirea. Mai întâi trebuie să se realizeze în individ pacea internă sufletească fără care nu e posibilă pacea cu Dumnezeu, pacea cu semenul său. *Nu poate fi pace în afară dacă nu e pace în interiorul omului. Omul din prisosul inimii sale scoate cele bune sau cele rele. De e pace în sufletul individului, binefacerile păcii interioare se vor reflecta și în afară între semenii săi*. Fiecare trebuie să realizeze pacea în interiorul nostru dacă vrem să realizăm pacea între oameni. („Doctore, vindecă-te pe tine însuși”, zice Domnul său „Orb de orb nu poate să se călăuzească”, se vor duce amândoi în prăpastie).

Pacea internă presupune pacea cu Dumnezeu

Când ne propunem să realizăm pacea în sufletul nostru, în ființa noastră, trebuie să ne gândim la dreptatea divină, care trebuie să predomină în inimă, în cugetul și sufletul nostru. *Nu poate fi pace internă până ce nu avem pace cu Dumnezeu*. Cu Dumnezeu avem pace, când îl iubim și rămânem în ascultarea lui. Căci drept e ca raportul între creatură și Creator să fie acela de supunere, de ascultare, de iubire izvorâtă din inimă de fiu iubitor de tată. Acum nu suntem învrăbiți cu Dumnezeu, căci *„Zidul cel din mijloc al vrajbei a fost înlăturat”* (Ef. 2, 14).

Dumnezeu Părintele ne-a îmbrăcat prin jertfa de pe Cruce a Fiului Său, făcându-L pe El pacea noastră. Pacea vine de la tată prin fiu, iar Fiul Său, Iisus Hristos Mântuitorul nostru, a trimis pe Apostoli să vestească pacea Sa la toată lumea: *„Când veți intra într-o casă să urați pace casei aceleia, de va fi casa aceea vrednică, va veni pacea voastră peste ea; iar de nu va fi vrednică pacea voastră se va întoarce la voi”* (Mat. 10, 12 – 13).

Dumnezeu a trimis pacea Sa în lume și noi trebuie să căutăm pacea lui Dumnezeu și trebuie să o primim. Nu putem avea pace în sufletele noastre până ce nu avem pace cu Dumnezeu.

Sfânta Treime – icoană și izvor al păcii, al unității, al iubirii

Dumnezeu cel cunoscut nouă în Sfânta Treime este izvorul păcii. În El este pacea cea adevărată, pentru că în El este adevărul și dreptatea. În El este realizat binele din veșnicie, binele în gradul absolut, deci interioare sufletești realizate în gradul absolut nu vom găsi decât în sânul Sfintei Treimi.

În iconografia Bisericii creștine se folosește ca simbol al Sfintei Treimi triunghiul echilateral care are mare semnificație în explicarea comuniunii sau conviețuirii trinității în unitate și anume:

1. Trei laturi egale explică pe Dumnezeu în trei ipostaze, o ființă în *trei persoane, egale între ele* (Dog. Pag. 83 Buc. 1978).
2. Unirea acestor trei laturi prin întâlnirea în trei puncte și formarea unui singur corp, explică unitatea celor *trei persoane unite într-o singură ființă, dar neamestecate și nedespărțite*.
3. Poziția oblică care o ia fiecare latură față de cealaltă prin întâlnirea în cele trei puncte formează unghiuri egale ce explică raporturile sau relațiile între cele trei persoane întemeiate pe: *iubire, adevăr și dreptate*, care aduce pacea absolută în sânul Sfintei Treimi.

Între persoanele Sfintei Treimi există o perfectă ordine, o perfectă armonie, o perfectă pace, care sunt întemeiate pe iubire, adevăr și dreptate. Ca să se realizeze pacea lui Hristos și în sufletele noastre e necesar ca în acea trinitate din noi (afecțiunea, intelectul și voința) să fie deplină colaborare, colaborare întemeiată pe iubire, adevăr și dreptate. Orice act, orice afecțiune trebuie să fie acceptată de câteși trei părți și ca să fie o acțiune bună, dreaptă, sănătoasă, trebuie să fie unitate de vederi. Iar unde nu este unitate de vederi, acolo nu este pace, nu este liniște, ci o stare de luptă, vrajbă, discordie.

Noi purtăm chipul Sfintei Treimi în noi, prin zestrea spirituală și prin harul dumnezeiesc care locuiește în noi, de aceea și în noi trebuie să se realizeze acea ordine perfectă, acea armonie perfectă, acea pace desăvârșită în interiorul nostru.

O astfel de pace ne-a urât Hristos Domnul nostru când a zis către ucenicii Săi: *“Pace vă las vouă, pacea Mea v-o dau vouă. Nu precum vă dă lumea, vă dau Eu”* (Ioan 14, 27).

Trinitatea Eu – Dumnezeu – Aproapele

Om trebuie să fie în bune raporturi și pace cu semenii săi. Relațiile noastre bune cu oamenii nu se fac fără Dumnezeu, ci și aici trebuie să alcătuim o trinitate. Și cum? Care sunt cele trei părți? Mai întâi este omul care întreprinde o acțiune, al doilea este semenul său, iar al treilea este Dumnezeu, care nu poate lipsi din orice acțiune dreaptă.

Dumnezeu lipsește din *tovărășiile rele*, din acțiunile nelegiuite. În acțiunile și *tovărășiile* bune Dumnezeu este al treilea acționar, e prezent prin adevărul, prin cuvântul Său, prin harul Său care lucrează în realizarea binelui și a păcii, cum zice Domnul Iisus: *“Tatăl Meu lucrează și Eu lucrez”*. Dumnezeu lucrează întotdeauna cu partea cea bună din om. Unde cuvântul Său – adevărul – e primit în întregime de ambele părți constituante, harul dumnezeiesc lucrează cu putere, iar unde cuvântul adevărului nu e primit de una din părți sau e primit cu jumătate de adevăr, acolo harul lui Dumnezeu nu lucrează în susținerea păcii, ci ambele părți rămân în dezacord, deci acolo nu e Dumnezeu.

Cine lucrează în spiritul păcii lui Hristos este călăuzit de dragoste creștină, cu dăruire, cu deschidere, care înseamnă: față de Dumnezeu ascultare și adorare, față de semnul nostru – iubire, mai departe, în relațiile cu părinții noștri – respect și ascultare, față de fii – îngrijire, față de egali – relații de avantaj reciproc, față de cel sărac, bolnav – milă, față de păcătos – iertare, față de conducător – respect, față de lege – supunere. Pe o astfel de gamă trebuie să cânte făcătorii de pace. Acestea sunt posibile numai prin lepădarea de sine și dăruire către Dumnezeu și dăruire către semenii. Aceasta ne mână să omorâm egoismul din noi, căci fiecare trebuie în relațiile cu aproapele să ia poziții de “înclinare” către cealaltă parte, “o poziție oblică ca să se facă posibilă întâlnirea într-un singur punct”. Două linii paralele sunt paralele la infinit. Tot așa și omul dacă stă în opoziție cu Dumnezeu și semenul său, nu e posibilă întâlnirea și punerea de acord. (Dog. Vol. I, pag. 21. Buc. 1978).

Însă nu e de ajuns numai o singură latură să ia poziție oblică, ci fiecare latură să încline către cealaltă, căci numai astfel cele trei laturi, egale, întâlnindu-se în trei puncte, dau trei unghiuri egale. *Dacă unghiurile nu sunt egale înseamnă că laturile nu sunt egale*. Astfel, nu e posibilă pacea între oamenii neegali, când unii sunt vârfuri, munți (poziție verticală), prin acumularea de multe bogății materiale, iar alții sunt prăpastie, goi, lipiți pământului (poziție orizontală). Pentru aceștia a spus Domnul Proorocului Isaia și apoi a reluat citatul de Sf. Ian Botezătorul care zice: *“Pregătiți calea Domnului, neteziți-I cărările. Toată valea să se umple și tot muntele și dealul să se micșoreze și căile strâmbe să se îndrepte, cele colțuroase să se facă netede. Și toată făptura va vedea mântuirea lui Dumnezeu”* (Luca 3, 4 – 6).

Aici apare necesitatea de nivelare socială ca cei ce au acumulat dealuri și munți de bunuri materiale, - indiferent cum – ca le au moștenite, că-i agonisită prin muncă, că-i agonisită prin jaf, asupra și nedreptate – apare necesitatea de a ceda din bunurile materiale, de a micșora – tot muntele și dealul să se micșoreze, - iar prisosul lor să completeze lipsurile celor ce sunt în mizerie și sărăcie, - ca toată calea să se umple, - ca celor ce au să nu le prisosească, iar celor săraci și goi să nu le lipsească.

Aceasta a devenit un deziderat al zilei, ca toată valea să se umple, deci grija pentru cei ce sunt în lipsă și totodată o nivelare socială, care să dea posibilitatea de apropiere între oameni ca să aducă **frățietate**. Întrebarea este de ce așa târziu conștiința umană a ajuns la înțelegerea acestor lucruri? – Răspunsul e că toate își au evoluția lor. Și acum a venit plinirea vremii acestor lucruri. A venit când toate au ajuns la maturitate: conștiința dreptății sociale, știința economică, tehnica, știința cu toate invențiile și descoperirile ei, deci când a devenit o necesitate a vremii și toate o avantajează, când toate converg.

Astfel se alcătuiește triumful trinitar de comuniune între Dumnezeu și oameni și se realizează pacea internă, pacea cu Dumnezeu, pacea omului cu semenul său.

Se va face obiecțiunea că aceste raporturi de la egal la egal pot fi numai în sânul Sfintei Treimi, că sunt persoane egale, și au perfecțiunea în gradul absolut, dar nu e posibil întâlnirea între Dumnezeu și om, căci Dumnezeu nu este egal cu omul. Nu este așa. Pot fi raporturi de la egal la egal între factori interni spirituali ai omului: afecțiune, intelect și voință. Iarăși, pot fi raporturi de egalitate între om și semenul său, și între om

și Dumnezeu. Un lucru trebuie să știm că Dumnezeu creștinilor este un Dumnezeu care s-a micșorat pe Sine, s-a smerit prin întruparea Cuvântului Fiului Său, nu numai că s-a făcut om, dar a acceptat să se dăruiască atât de mult nouă, încât să plătească prin patima și jertfa de pe Cruce prețul de împăcare cu Dumnezeu. Pentru noi nu mai este un Dumnezeu care ne îngrozește prin puterea și stăpânirea lui absolută, ci e un Părinte blând și iubitor de fii (Filip 2, 6 – 7). Nu este un Dumnezeu departe, ascuns, ci un Dumnezeu aproape de noi, a locuit între noi și a rămas cu noi, cum zice Domnul: *“și iată Eu sunt cu voi în toate zilele până la sfârșitul veacului”* (Mat. 28, 20).

Dumnezeu, prin Fiul Său întrupat, este mereu în Biserica lui luptătoare, același smerit și blând care ne îmbie să luăm jugul Lui și ne oferă pacea Sa. El nu rămâne absolut, ci se pleacă spre om ca samariteanul cel milostiv și-l ridică și îl eliberează de robia păcatului, făcându-l fiu al împărăției sale. Însă aceasta Domnul o face din milă și nu din dreptate. După dreptate omul ar fi meritat să rămână în osânda veșnică, dar cel care a propovăduit între oameni mila și dreptatea, a arătat milă; astfel, în El: *“Mila și adevărul s-au întâmpinat, dreptatea și pacea s-au sărutat* (cum zice psalmistul), *căci adevărul din pământ a răsărit și dreptatea din cer a privit”* (Ps. 84, 11 – 12). Domnul a rânduit ca adevărul să răsară din pământ prin întruparea Cuvântului, iar prin prețul sângelui Său să împace dreptatea divină, ca dreptatea cea nesocotită prin neascultare să privească iarăși din cer asupra noastră și astfel a putut împăca Dumnezeu acest contrast, adică mila și dreptatea, și împăcând aceste două lucruri, a adus pacea omului cu Dumnezeu. Dumnezeu a iubit pe omul pe care L-a creat și atunci când îi era vrăjmaș. Deci L-a lăsat (pe om) să-și urmeze odiseea lui până la epuizarea tuturor forțelor sale sufletești și la cea mai gravă descompunere sufletească, totuși, în ultima clipă, a intervenit, ca să-și arate mila Sa cea mare. N-a venit atunci când Lazăr era bolnav ca să-l vindece de boala lui, cu toate că-l iubea. N-a venit nici când era în agonia morții, ca să-l apuce cu suflet. N-a venit nici atunci când murise, nici după ce l-au pus în mormânt. Ci a venit salvarea lui când nu mai era nici o speranță, când corpul lui dăduse în putrefacție. Deci a venit să mântuiască pe om atunci când starea sufletească a omului era amenințată de o totală descompunere. După ce uzase de toate leacurile tuturor religiilor naturale și a recurs la balsamurile tuturor sistemelor filozofice și morale, când se dovedise ineficacitatea lor.

Dar nu mai puțin și omul, după ce se convinsese de ineficacitatea mijloacelor de care uzase, a început să își vie în sine și în suspinul inimii sale să strige din răspuțeri: *“Vino salvarea noastră”*. Căci nu mai rămăsese decât dorința de a se ridica, dar nu-l ajutau puterile. Speranța o avea că într-o zi tot va veni salvarea și credința într-un Dumnezeu necunoscut care nu putea până la urmă rămâne ascuns. Și nu și-a descoperit mila sa cea mare, marea sa iubire de oameni, nici prin levitul și nici prin preotul Vechiului Testament, ci prin samariteanul milostiv care, din înduioșarea inimii, s-a aplecat spre cel căzut între tâlhari, gol și rănit. Și a spălat rănilor lui, l-a pansat și l-a dus la o casă de oaspeți. Și după ce a plătit prețul de răscumpărare pentru omeniarea căzută în robia păcatului și a vrăjmașului diavol, prin jertfa Sa de pe Cruce, prin moartea și învierea Sa, s-a arătat prietenilor Săi, și le-a urât pace. Același salut de pace, adresat înainte de patimă ucenicilor Săi, îl adresează și după înviere: *“Pacea Mea las vouă, pacea Mea dau vouă. Nu precum vă dă lumea vă dau Eu”* (Ioan 14, 27).

Pacea lui Hristos este mai întâi o pace obiectivă prin care ni s-a dat posibilitatea să ne împăcăm cu Dumnezeu. E o pace care se revărsă asupra tuturor celor care primesc solia păcii, adică primesc învățătura lui Hristos. O pace care ne înfrățește pe toți, în care nu se mai face deosebire de naționalitate, de rasă, de clasă, după cuvântul Sf. Apostol Pavel, care spune: *“Nu, nu este nici iudeu, nici elin, nici scit, nici barbar, nici orb, nici slobod, nici parte bărbătească, nici parte femeiască ci toți suntem una în Hristos”* (Gal. 3, 28). Pacea lui Hristos e o pace ce se revărsă asupra tuturor celor ce o primesc. E o pace care este întemeiată pe iubire, pe dreptate și milă, care nu poate să fie decât o pace trinitară.

Pacea care ne-o dă Domnul Iisus este o pace sufletească care rămâne în veci. Care ne dă dreptul să ne adresăm lui Dumnezeu “Ava” (Părinte), care ne-a înfiat prin Duhul Său cel Sfânt și ne dă toate darurile cele bune. Pacea lui Hristos se menține prin iubire, ascultare, adorare. Însă iubirea este baza, căci cine iubește pe Dumnezeu păzește poruncile Lui. Iar Fericitul Augustin zice: *“Iubește și apoi fă tot ce vrei”*.

Pace și iubire între persoane

Iubire care să se arate prin acte de respect, bunăvoință și împrumut reciproc de bunuri. Față de cel lipsit: ajutor de bunuri spirituale sau materiale, ca ție să nu-ți prisosească, iar lui să nu-i lipsească. Trebuie aplicată legea milei, fără să aștepti să ți se restituie. Astfel ca orfanului de ambii părinți să-i fii tată și mamă. Bătrânului neputincios și bolnav de orice vârstă să-i fii îngrijitor. Familiei nevoiașe și văduvei să-i fii sprijinitor. Omului în necaz să-i fii mângâietor. Celui asuprit și nedreptățit, să-i fii apărător, celui slab ocrotitor. Către cel insuportabil răbdător, către cel ce ti-a greșit iertător, către cel leneș și păcătos, sfătuitor; către învrăjbiți împăciuitor.

Față de vrăjmași să nu folosești violența ce uzează de inteligență, iar poruncă dumnezeiască spune: "Să iubiți pe vrăjmașii noștri" (Mat. 5, 44 – 45). Însă un lucru mai dificil în societate este că oamenii nu întotdeauna întâmplător au vrăjmași sau au o concepție greșită despre cine-i vrăjmașul. Omul este vrăjmaș semenului său atunci când din ură nedreaptă sau din invidie, din scopul de acumulare de bunuri prin jaf, în scopul de a obține posturi sau dregătorii înalte, prigonește, calomniază sau chiar atentează la viața aproapelui său. Nu este vrăjmaș omul care-și apără bunul nume, își apără libertatea, își apără dreptul la bunurile spirituale și materiale, își apără viața.

Pace și iubire între popoare

Astfel vedem că se apropie plinirea vremii: a realizării dreptății sociale pe pământ, a păcii lui Hristos, a buneii învoiri între oameni. Să nu mire faptul când vom vedea chiar cu ochii noștri realizându-se și pacea între popoare, când mândria națională dusă la exces care promovează agresiunea, expansiunea, neocolonialismul, dorința de hegemonie va fi smerită, va fi înblânzită, iar imperiile cu tendință de dominație mondială își vor schimba conceptul de dominație prin forță, în concepția de a sluji, de a se dăruie în slujba statelor slab dezvoltate din punct de vedere economic și cultural și vor turna din plusul lor în golul statelor care sunt în lipsă și chiar înfometate.

Când popoarele mari, de tot felul, vor respecta drepturile integrității naționale, dreptul la autodeterminare totală, neamestecul în treburile interne, iar popoarele mici și mijlocii nu-și vor mai vedea amenințată ființa neamului, iar relațiile de orice natură se vor face pe dreptul de avantaj reciproc și cu dăruire chiar față de statele slab dezvoltate, atunci se va realiza pacea lui Hristos în lume. Atunci se vor împlini cuvintele proorocului Isaia, care zice: "El va fi judecătorul neamurilor; El va hotări între un mare număr de popoare; așa încât din săbiile lor își vor făuri fiare de plug și din sulitele lor seceri; nici un popor nu va mai scoate sabia împotriva altuia și nu vor mai învăța arta războiului" (Isaia 2, 4).

Și va veni într-adevăr o epocă ce se întrevede, când se va înblânzi tot omul și toate popoarele se vor conduce nu prin dreptul forței, ci prin forța dreptului. Această stare de pace generală, pe care o va aduce Domnul, este

prezentată de către marele profet Isaia care zice: "Atunci lupul va locui împreună cu mielul și pardosul se va culca împreună cu iedul; vițelul, puiul de leu și vitele îngrășate vor fi împreună și le va mâna un copil; Vaca și ursoaica vor paște la un loc și puii lor se vor culca împreună. Leul va mânca paie ca bou; Nu se va face nici un rău și nici o pagubă pe muntele meu cel sfânt căci pământul va fi plin de cunoștința Domnului" (Isaia 12, 9).

Trebuie să știm că Domnul împărățește și lucrarea de transformare a lumii nu încetează. Fermentul soliei păcii aruncate în lume nu s-a epuizat și lucrează, acționează cu toată puterea până ce fermentează toată frământătura. Adevărul, dreptatea și mila au pătruns adânc în inimile, sufletele și conștiința oamenilor, cum și în toate legiunile dreptului uman, național și internațional și omul nu mai tolerează nedreptatea. Căci vocile din toată lumea se ridică ca unul și strigă împotriva abuzurilor, nedreptăților sociale, împotriva discriminării rasiale, împotriva suprimării libertății conștiinței și a cuvântului, împotriva cursei înarmării, împotriva agresiunii, care vrea să impună prin forță.

Spiritul uman sub aspect social a ajuns la maturitate, nu se mai mulțumește cu vorbe goale și vrea să vadă lucruri concrete și nu mai este nimeni indiferent de ceea ce se petrece într-o margine sau alta a continentului sau a globului pământesc, căci omul acționează prompt prin a aproba ce este bine și drept și a dezaproba ce este rău și nedrept și prin a-și uni forțele cu cei mulți iubitori de adevăr, de dreptate și pace. Toate lucrează în sprijinul și în favoarea dreptății sociale și a înținătorării omului oropsit și a statelor slab dezvoltate. Chiar conștiința și tehnica impune și accelerează ritmul de transformare și așezare a lumii după orânduirii mai drepte.

De aceea societatea creștină, Biserica lui Hristos, trebuie să formeze pe fii săi în spiritul dragostei creștine și a păcii între oameni și între popoare. Biserica conducătoare trebuie să se ocupe de formarea individului, mai întâi de așezarea lui lăuntrică, de pacea sufletească realizată în Hristos, și nu fără Hristos, iar aceasta nu poate fi fără de efect în familia sa și în societatea largă în care trăiește și se mișcă.

Creștinul format în spiritul păcii lui Hristos nu poate fi indiferent față de oameni ce mor în luptă pentru a-și apăra patria și dreptul la libertate și independență. Nu poate fi indiferent față de statele slab dezvoltate, unde populația moare de foame, ci creștinii pun mână de la mână și ajută din bunurile lor pe cei înfomețați.

Acolo unde pacea între popoare este periclitată, el luptă ca un făcător de pace, de a restabili pacea între oameni sau între state, unindu-și vocea și simțămintele cu toți iubitorii de dreptate și de pace.

Biserica întreagă este în apărarea păcii și se roagă ca pacea lui Hristos să se sălășluiască în sufletele fiecărui credincios și să rodească din belșug ca astfel să se reverse și să rămână asupra fiecărei familii. Biserica încă, se roagă pentru pacea dintre noi, din interiorul țării noastre și pentru pacea a toată lumea și salută cu salutul păcii pe toți făcătorii de pace: "Pace vouă".

"Fericiți făcătorii de pace că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema" (Mat. Cap. 5, 6).

= intratiiturile și sublinierile aparțin redacției =

Credință și democrație

Arhim. Teofil Tăraian

Suntem datori societății în care trăim

Tema, am început să îmi dau seama de ea, cel puțin la cât mă slujește mintea pe mine, că nu-i chiar la îndemâna mea. M-am gândit că oare cui îi folosește? Eu de exemplu, dacă mi-ar fi spus cineva că undeva se vorbește despre credință și democrație sau despre credința creștină și democrație sau ceva de felul acesta, aș fi zis: "Domnule, eu nu mă duc acolo". Am acceptat tema poate și în grabă, poate și fără să-mi dau seama prea bine ce înseamnă. Când m-am apucat de gândurile cu privire la ea, mi-am dat seama că totuși prea multe nu știu, că prea multe n-am ce spune, că trebuie să fac niște ocolișuri ca să iasă totuși ceva până la urmă.

E vorba să ne întâlnim cu gândul asupra temei acesteia - credință și democrație - două lucruri care se pot întâlni în viața omului și de fapt se și întâlnesc, și anume credința în Dumnezeu care îl profilează pe om, care îl face pe om ceea ce este el ca om credincios și democrația ca manifestare în viața social-politică

pe care o duce credinciosul. Credinciosul nu este un om izolat. Sunt foarte puțini oameni singuratici, oameni izolați, oameni care, în lumea aceasta, să nu aibă tangență cu societatea în care trăiesc. Fiecare dintre noi suntem componenta vieții sociale și suntem compuși din ceea ce ne-a oferit nouă societatea. Noi dacă vorbim o limbă, vorbim limba respectivă și vorbim în general, pentru că am învățat de la alții să vorbim. Cei din jurul nostru ne-au învățat să vorbim. Și dăm slavă lui Dumnezeu că noi ne-am pomenit vorbind, adică n-am învățat să vorbim într-o școală așa cum învăță de exemplu cei lipsiți de auz (ei învăță să vorbească într-o școală anume, într-o școală a lor). Noi am învățat să vorbim din contactul cu societatea în care am trăit și care de fapt nu mai există decât în conștiința noastră, în amintirea noastră. Noi, cei care am ajuns la zilele vieții omului, la 70 de ani de pildă, nu mai avem cum să ne întâlnim cu cei care ne-au învățat să vorbim, care nu ne-au învățat anume ("uite așa se spune"), ci am învățat din contactul cu ei.

Deci noi le suntem datori oamenilor care au intrat în existența noastră, au intrat în componența noastră. Apoi, la vremea potrivită, am învățat să scriem, să citim, lucruri pe care le-am învățat sistematic. Dar cu greu ne mai aducem aminte cum le-am învățat. Ne aducem aminte pe ici-pe colo câte ceva. Cel puțin eu foarte greu îmi aduc aminte cum am învățat literele, cum am ajuns să le știu, cum am ajuns să citesc, dar în orice caz datorez aceasta cuiva, cuiva care s-a ocupat de mine. Și așa suntem fiecare dintre noi. Și apoi toate celelalte, cele de credință. Spuneam ieri la slujbă că ne-am pomenit făcând semnul Sfintei Cruci. Mulți dintre noi nu mai știm când ne-am făcut prima oară semnul Sfintei Cruci; ne-am pomenit cu asta, o știm. Știm "Tatăl nostru", știm "Îngerelul", știm niște rugăciuni pe care le-am învățat când nu știam să învățăm. Toate acestea s-au alcătuit în existența noastră și după aceea sigur că a contat pentru fiecare dintre noi cultura profesională. De exemplu pentru mine cultura teologică, care mi-a dat în conștiință niște lucruri pe care le pot înțelege și le pot compara, le pot categorisi și datorită faptului că m-am ocupat de chestiunea aceasta. Așa cum cineva care a făcut Medicina știe să rezolve niște chestiuni de medicină tot așa și noi care am studiat Teologia știm să rezolvăm niște chestiuni de teologie sau de viață în raport cu teologia. Deci, stimați cititori, ne stă în față gândul acesta că noi, în viața noastră, cumulăm, adunăm, suntem și un produs al mediului în care am trăit. Acesta intră în noi astfel încât cineva zicea că omul e un produs al mediului. Dar nu e adevărat. Omul este om pentru că așa l-a lăsat Dumnezeu ca să fie și tot ceea ce face societatea asupra omului face pe baza posibilităților pe care le are omul. Vorbește acela care are grai, gândește acela care are minte, simte acela care are inimă. Toate acestea sunt luate în considerație prin contact și omul ajunge să-și improvizeze anumite lucruri pe baza celor cunoscute de la alții. Așa încât să știți că eu consider că fiecare dintre noi suntem datori mediului social în care trăim. Suntem datori cu noi înșine, suntem datori cu capacitatea noastră, suntem datori cu credința noastră. Ceea ce am primit, să înmulțim și să dăm mai departe ca să ajungem să-i bucurăm și pe alții așa cum ne-au bucurat alții pe noi, prin ceea ce vorbim, prin ceea ce scriem, prin atmosfera plăcută pe care o creem în jurul nostru. Pe acest fond sufletesc și pe această educație directă sau indirectă, pe această așezare sufletească mai temeinică sau mai puțin temeinică, ne-a venit în conștiința noastră și credința în Dumnezeu pe care am primit-o de la înaintașii noștri și pe care să o ducem mai departe, pe care o manifestăm în viața noastră pentru că credința în Dumnezeu este o realitate, este o realitate care te duce la biserică, biserica fiind în centrul preocupărilor oamenilor de odinioară. Astăzi biserica este marginalizată cumva, prin faptul că oamenii nu mai au preocupări de felul acesta, dar odinioară în centrul existenței era biserica. Nu numai că în satul meu biserica e pe un deal și de oriunde ai privi vezi biserica, deci nu poți face abstracție de biserică, pentru că omul până la urmă se învață și cu asta, însă în contact cu biserica s-a format o conștiință ecleziastică: fac parte din biserica respectivă, mă duc la biserica din care fac parte. Sunt niște chestiuni cu care ne-am obișnuit și pe care aproape nici nu le mai gândim, pentru că le trăim și le trăim cum le gândim și le gândim cum le trăim, dar sunt atâția și atâția oameni care astăzi nu mai au o credință lucrătoare, care se declară credincioși și care trăiesc o viață de necredincioși, și se numără printre credincioși. La un recensământ, de exemplu, ar zice că sunt credincioși de credință cutare, dar în viața cea de toate zilele nu-și manifestă credința în practici religioase și din cauza aceasta credința rămâne ceva nelucrător, ceva marginal în însăși conștiința omului care zice că e credincios fără să fie. Ori mai demult nu era așa. Cel puțin eu m-am născut într-un mediu în care oamenii aveau în considerație legea lui Dumnezeu ca o realitate pe care o trăim, știam de legea postului, de legea rugăciunii, de legea rugăciunii de la masă și de participarea la Sfintele slujbe. Toate lucrurile acestea le știm pentru că le și credem, nu numai le știm, și dacă le știm, și le credem, atunci le și folosim.

Acum, când e vorba să vorbești de "credință și

democrație" trebuie să te întrebi înainte de toate ce înseamnă *credința* pentru tine care ai vrea să te angajezi într-o formă de organizare, pentru tine care ai vrea să ai o viață socială. Înseamnă dorința de a fi corect, sincer, dorința de a-I sluji lui Dumnezeu și cu latura aceasta a politicii? Ai în conștiință dorința de a excela față de oamenii necredincioși sau față de cei puțin credincioși? Ai o emulație în iubire? Cum zice Iisus Hristos? : *Simone, ..., mă iubești tu pe Mine mai mult decât aceștia?*" E vorba de o deschidere spre mult, spre tot mai mult, e vorba de o emulație în iubire. Toate lucrurile acestea sunt și trebuie să fie niște realități. Dacă le ai, te duci cu ele unde te duci. Dacă ești la mănăstire trăiești cu ele, dacă pleci undeva te duci cu ele, dacă pleci în altă țară, cu ele te duci; mergi așa peste tot cu gândul la Dumnezeu și cu gândul la ceea ce ai învățat și atunci și ca om al societății ești ceea ce ești ca om și în viața ta interioară.

Dați Cezarului ce este al Cezarului...

Iubiți creștini noi mai avem niște principii care ne-au rămas de la Domnul nostru Iisus Hristos, de la Sfinții Apostoli, în Sfintele Scripturi, în primul rând în sensul că în Sriptură nu există o directivă în ceea ce privește forma de guvernământ, o directivă în ceea ce privește stilul de viață în raport cu politica oamenilor de atunci, dar sunt referiri și sunt principii care trebuie ținute în seamă. De exemplu Domnul nostru Iisus Hristos a fost întrebat: *"Se cuvine să dăm dajdie cezarului sau să nu dăm?"*; este vorba de stăpânirea de atunci. Și atunci Domnul Iisus Hristos a zis să-l aducă un dinar, un ban, și i-a întrebat: *"Al cui este chipul de pe el?"* Ei au zis: *"Al Cezarului"* Dar ce scrie aici, pe cine are în vedere? Atunci ei au zis: *"Pe Cezarul"* Domnul Iisus a scos un principiu cât veșnicia de mare nu numai cât vremelnicia: *"Dați Cezarului ce-i al Cezarului și lui Dumnezeu ceea ce se cuvine lui Dumnezeu"* (Mat.22, 17-21). Am zis că e un principiu cât veșnicia și vremelnicia de mare și e adevărat pentru că în veșnicie nu va mai fi un cezar dar tendința aceasta de a-ți îndeplini datoria, de a face ce ți se cere, dorința aceasta de a te angaja cu toată existența ta în tot ce trebuie să faci, ne rămâne și în veșnicie și așa că și principiul acesta putem zice că-i mare cât veșnicia și dacă-i mare cât veșnicia fără îndoială că-i important în vremelnicie. De ce s-a pus problema aceasta? Pentru că oamenii aveau o tendință să nu asculte de Cezar, să nu asculte de stăpânirea pământească, ori lucrul acesta era un lucru pe care Domnul Hristos nu l-ar fi vrut. De ce? Pentru că stăpânirea are un rost al ei. Unii oameni spun că va veni o vreme când nu va mai exista stat, când nu vor mai exista reguli, când oamenii vor fi foarte înaintați și singuri se vor încadra în ceea ce trebuie să facă. Nu știu. Nu cred că va fi niciodată așa ceva aici pe pământ., dar și dacă va fi, va fi nevoie de un stăpânitor, de un coordonator. E nevoie de o societate organizată, nu se poate face abstracție de societatea organizată. La Sfântul Ioan Botezătorul, în pustie fiind, luminat fiind de Duhul Sfânt din pântecele maicii sale, după relatările Sfintei Evanghelii, s-au dus oameni înaintea lui ca să-și mărturisească păcatele și să-și primească botezul și l-au întrebat două categorii de oameni: *"Noi ce să facem?"*. De exemplu au întrebat vameșii: *"Noi ce să facem?"*. Vameșii erau oamenii care colectau dările, care puteau face și lucruri neconforme cu corectitudinea, cu ceea ce vrea Dumnezeu. Sfântul Ioan Botezătorul, locuitorul în pustie, putea contesta societatea din vremea lui, dar n-a făcut aceasta și le-a zis vameșilor să nu luați de la nimeni mai mult decât ceea ce vă este rânduit, să fiți corecți ca vameși. Nu a zis *"să nu mai fiți vameși, să nu mai adunați dările, să nu mai faceți ceea ce ține de existența voastră, dar să fiți corecți, să nu vă îmbogățiți de pe seama sudorilor altora"*. L-au întrebat soldații și ar fi putut zice *"n-are nici un rost să faceți armata, n-are nici un rost să fii soldat, n-are nici un rost să te bați."* El n-a zis așa, ci a zis: *"Să nu năpăstuieți pe nimeni"*

să nu asupriți pe nimeni, și să vă mulțumiți cu ceea ce vi se cuvine, cu solda voastră, cu banii voștri” (Lc.3, 12-14).

Dragii mei, noi citim Evanghelia dar prea puțin ne gândim la lucrurile acestea. Iată, locuitorul pustului nu e pentru desființarea armatei câtă vreme societatea are nevoie de o astfel de instituție, ci reglementează, face ordine, le spune oamenilor ce trebuie să facă în condiția lor de militari, în condiția lor de soldați.

Am fost la depunerea unui jurământ și mi-a plăcut tare mult când a zis unul după ce a dat raportul: ”Vă rog să-mi permiteți să mă întorc în formație”. Zic: ”Uite, vezi, e o rânduială, o disciplină, disciplină pe care dacă nu ești în armată n-ai de unde să știi, nu ai cum să o urmezi.

Eu v-am mai spus și altădată despre cărțile Noului Testament că sunt cărți ocazionale afară de Epistola către Romani. Aceasta nu este o carte ocazională, e o carte pe care a scris-o Sfântul Apostol Pavel cu răgaz, privind anumite probleme pe care le-a socotit el necesare să le știe oamenii, creștinii din Roma – romanii – deci e o carte-studiu. În această carte Sfântul Apostol Pavel și-a expus și gândul lui în legătură cu stăpânirea și a spus: *”Tot sufletul să se supună stăpânirilor celor mai înalte pentru că nu există nici o stăpânire decât numai de la Dumnezeu”* (Rom.13, 1) și gândiți-vă că în vremea aceea stăpânirea era peste evrei, era o stăpânire străină de credința lor, de aspirațiile lor, și a zis totuși Sfântul Apostol Pavel ”orice suflet, orice om să se supună stăpânirii”. De ce? Pentru că stăpânirile sunt de la Dumnezeu. Dumnezeu vrea să existe stăpânire. Nu știu dacă ați fost în împrejurări din acestea de revoluție. Există o anarhie, când oamenii nu au pe nimeni, nu au nici un stăpân, când se manifestă așa cum le convine lor pentru că legile nu mai au putere în fața patimilor omenești. Ori Sfântul Apostol Pavel spune chestiunea aceasta foarte clar, și spune că stăpânirea este de la Dumnezeu, că omul trebuie să știe de stăpânire, că trebuie să se supună stăpânirii.

...și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu

Bineînțeles în ceea ce i se cuvine stăpânirii, să nu ceară și stăpânirea ceea ce I se cuvine de fapt lui Dumnezeu; că cerea pe vremea aceea închinare la împărat. Ori aceasta, Sfântul Apostol Pavel nu vroia să se întâmple și creștinii au suferit din cauză că n-au vrut să se închine împăraților ca în fața lui Dumnezeu sau ca unot zei, pentru că împăratul cerea ce nu i se cuvenea. **Lui Dumnezeu I se cuvine închinare, omului i se cuvine cinstire.** Și Sfântul Apostol Pavel nu zice că să se supună oamenii numai de frica pedepsei, pentru că sunt situații în care omul trebuie să sufere o pedeapsă din cauza unei fapte rele, ci din conștiință, căci așa e rânduiala lui Dumnezeu să ai un stăpân și să te supui stăpânirii cât poți tu să te supui stăpânirii și mai ales atât timp cât stăpânirea nu cere lucruri care nu i se cuvin. În sfârșit, Sfântul Apostol Pavel spune *”să dăm celui cu teamă teamă, celui cu cinste, cinste, celui cu dajdie, dajdie, celui cu frică, frică”* (Rom.13, 7). Lucrurile acestea le reglementează Sfântul Apostol Pavel pentru creștini și creștinii le-au ținut în seamă.

Și la Sfântul Apostol Petru, în Epistola I Sobornicească, în capitolul al II-lea, putem citi: *”Temeți-vă de Dumnezeu și cinstiți pe împăratul”*. Oamenii care au înțeles lucrul acesta au fost totdeauna cinstitori de dregători, cinstitori de stăpâni.

În Pateric se spune despre un părinte că a ajuns la el împăratul Teodosie și că părintele nu l-a cunoscut, l-a primit ca pe-un oarecare, i-a dat ceva de mâncare din ce a avut el, niște posmac înmuiat, a pus un pic de untdelemn și i-a dat împăratului. După aceea l-a întrebat împăratul: *”Părinte, oare nu mă cunoști?”* Și el a răspuns *”Nu te cunosc fiule”* Iar împăratul a zis: *”Eu sunt împăratul Teodosie”* Și atunci pustnicul s-a sculat și a făcut cuvenita plecăciune, cuvenita închinăciune, așa cum se cade în fața împăratului. Vedeți ce delicatețe sufletească: el n-a zis împăratului

că nu-i decât un om, un om ca toți oamenii, pământ și cenușă, dar așa pustnic cum era, așa cum se putea gândi că el e mai mare ca împăratul, că el e împărat peste patimi, el totuși și-a făcut datoria.

Dragi creștini, acestea sunt principiile pe care trebuie să le avem în vedere, stilul după care să ne rânduiim viața și gândurile.

Iubire și democrație

In orice caz nu poate fi cineva democrat cu adevărat decât dacă este ca sutașul din Capernaum. Așa mult îmi place mie figura sutașului din Capernaum, profilul lui suflesc. Cred că ați citit cu toții, și dacă nu, eu vă pun la inimă să citiți, să vă îmbogățiți sufletul cu gânduri faine, cu gânduri din Scriptură, cu gândurile lui Dumnezeu, cu gândurile Sfinților.

Se spune despre sutașul din Capernaum că avea un rob și acesta era bolnav. Și stăpânul îl iubea pe robul lui, într-o vreme în care robii erau disprețuiți în general de stăpâni, dar sutașul din Capernaum își iubea robul. Și a auzit de Domnul Hristos că face minuni. S-a dus la El și I-a spus despre situația pe care o are în casa lui și Domnul Hristos a zis: *”Eu venind îl voi tămădui”*. Dar sutașul a zis *”Doamne, nu sunt vrednic să intri sub acoperișul meu ci zi numai cu cuvântul și se va tămădui sluga mea, că și eu sunt om sub stăpânire și am sub stăpânirea mea oameni și zic unuia du-te și acesta se duce, și acelaia vino și acela vine și slugii mele fă aceasta și face”* (Mat.8, 8-9). Atunci Domnul Hristos s-a minunat. Îmi place mie să spun că sutașul din Capernaum e omul de care s-a minunat Domnul Hristos. Au fost oameni mulți pe care i-a mustrat Domnul Hristos și pe care i-a certat pentru păcatele lor. Iată că a fost un om de care s-a minunat Domnul Hristos, s-a minunat că există un astfel de om care știe că în latura spirituală Domnul Hristos poate face ceea ce face sutașul în latura lui materială. Și după aceea Mântuitorul l-a vindeat pe robul sutașului dar a zis *”că mulți de la răsărit și de la apus vor veni și vor sta la masă în împărăția lui Dumnezeu cu Avraam, cu Isaac și cu Iacob”*. Ce fel de oameni? Oameni ca sutașul din Capernaum. Cum era sutașul? Avea credință în Domnul Hristos (s-a minunat Domnul Hristos de el și de credința lui), avea nădejde pentru că totdeauna credința are nădejde și rugăciunea e arătarea nădejzii; avea iubire față de slujitorul său; avea smerenie. Acestea toate trebuie să le avem. Dar mai avea ceva, ceva ce noi nu prea băgăm în seamă. Ați citit relatarea despre sutașul din Capernaum (Luca 7, 1-10)? Acolo se afirmă că bătrânii din Israel care l-au sprijinit pe sutașul din Capernaum în împlinirea dorinței lui au zis către Domnul Hristos: *”E vrednic să-I faci lui aceasta”*, adică să-i vindece sluga. De ce? *”Pentru că iubește neamul nostru și pentru că sinagoga chiar el ne-a zidit-o”*. Deci atâta era de angajat în binele oamenilor încât pe el nu-l mai interesa cineva din neamul lui sau de alt neam, dacă avea nevoie și avea vreo trebuință religioasă nu zicea: nu-i fac nici o sinagogă ca să nu se poată manifesta religios în stilul lui pentru că asta nu-i credința noastră. Nu, ci sinagoga chiar el a făcut-o. Si a zis: *”Măi oameni buni, vă trebuie o sinagogă? Vă ajut chiar eu să o aveți.”* De ce? Ca să vă puteți manifesta credința voastră. Credința mea-i alta. Iubesc neamul vostru. Neamul meu e altul, dar vreau să fiți și voi ceea ce vreți să fiți. Iată, asta înseamnă să fii democrat, asta înseamnă să ai democrație, adică să nu te opui tendințelor legitime pe care le are cel de lângă tine. Asta aș vrea să reținem cu toții, că omul se angajează în acțiunile lui sociale și politice cu ceea ce este el. Am vorbit de multe ori despre nereguli, nedreptăți, vedem opoziții între oamenii care au în mână destinele poporului, destinele neamului. Am vrea să-i corectăm, am vrea să-i facă altfel de multe ori, și nu ne gândim niciodată că noi dacă am fi fost în locul lor am putea sau n-am putea să facem ceea ce așteptăm noi de la ei, dar ceea ce trebuie să avem cu toții în vedere este: să fim sinceri, să fim curați, să fim corecți. Să știm că suntem întâi ai lui Dumnezeu și apoi ai oamenilor, și că lucrăm în ogorul societății noastre cu credința noastră în

Dumnezeu, cu supunerea noastră față de legea lui Dumnezeu, cu conștiința că și prin aceasta se poate preamări numele lui Dumnezeu. Deci, un om sincer în general, e sincer oriunde și oricând. Domnul Hristos a spus: *”cel credincios întru puțin și întru mult e credincios, cel necredincios întru puțin și întru mult e necredincios”* (Lc.16, 10). Dacă suntem cum trebuie în intimitatea sufletului nostru, în viața noastră cea de toate zilele, atunci suntem și ca oameni politici și ca susținători de oameni politici și ca membri de partid, suntem ceea ce vrea Dumnezeu să fim. Și să știți că (exceptând călugării, pentru că în viața politică aceștia ar fi străini în țară străină; ei să nu se ameste și vor avea odihnă) ceilalți oameni în afară de călugări, sunt datori să participe la viața politică, la viața socială și să facă atâta cât pot face ei ca să înmulțească binele; binele din noi să-l manifestăm în afară și în jurul tău să poți să-i ferești pe toți. Dumnezeu să ne ajute!

Părintele protopop Cornel Ursu: Părinte Teofil, când ai vorbit despre democrație în '90, la Sfântul Maslu de obște, în acel moment am zis: părintele intră în politică, vorbește despre democrație. Însă în momentul când a început să vorbească despre sutașul din Capernaum, că este cel mai mare democrat care apare în Evanghelie, că iubește neamul nostru... Părinte, știți ce mă gândeam acum: avem nevoie de un sutaș din Evanghelie pentru catedrala din Făgăraș. Să mă iertați. Avem nevoie de un astfel de om. Sunt militari în această sală (în spate), iar în frunte părintele militar; parcă i-ați văzut, părinte Teofil! De ce ai vorbit despre ei astăzi? Pentru că i-ați simțit, chiar dacă nu i-ați văzut. Vedeți? Cum lucrează Dumnezeu. Mare ești Doamne! Minunate sunt lucrurile tale! Nu e numai o conferință în seara aceasta!...

(Făgăraș - 15 martie 1999)

Creștinii și politica

Arhid. Prof. Dr. Dorin Cancea

Facultatea de Teologie “Andrei Șaguna” Sibiu

Tema “creștinii și politica” pare surprinzătoare într-o vreme în care viața politică a țării este așa de controversată, iar oamenii, văzând în es una dintre relele mari ale timpului, se distanțează de tot ce înseamnă viață publică. Această atitudine este periculoasă mai ales în contextul anului electoral în care ne găsim și în timpul căruia se vor așeza rosturile țării pe cel puțin patru ani de acum încolo. Ea pare oarecum ciudată mai ales în cazul nostru, al creștinilor, care am știut întotdeauna ce legătură strânsă este între viața în Duh trăită liturgic și cea publică, pentru care ne rugăm în repetate rânduri în timpul aceleiași Sfinte Liturghii. Ideea centrală pe care doresc să o prezint este că în ciuda tuturor neajunsurilor reale pe care le prezintă politicul, implicarea creștinilor în politică reprezintă nu doar o opțiune, ci o necesitate, un comandament al existenței creștine, care decurge din însăși porunca iubirii, cea care reprezintă însăși esența ei. Spre ea ne vom îndrepta pentru început atenția, urmând să vedem apoi cum se aplică ea în cazul politicului.

Porunca iubirii

Această poruncă ne este familiară tuturor. La In. 13, 34 Mântuitorul spune ucenicilor Săi: *“Poruncă nouă vă dau vouă: Să vă iubiți unul pe altul. Precum Eu v-am iubit pe voi, așa și voi să vă iubiți unul pe altul”*.

Porunca aceasta a iubirii are în viziunea și în propovăduirea Mântuitorului două dimensiuni distincte: iubirea samarineană și iubirea profetică.

Iubirea samarineană e iubirea celui care se oprește lângă cel aflat în suferință, e iubirea lui Dumnezeu Însuși *“Care, așa de mult a iubit lumea încât pe propriul Său Fiu L-a dat”*. Noi suntem chemați să prelungim această iubire în viața noastră. Când auzim glasul Mântuitorului: *“Poruncă nouă ...”* înseamnă că în sufletul nostru suntem invitați fiecare dintre noi să lăsăm să înmugurească și apoi să se dezvolte cu perseverența lucrării duhovnicești această iubire samarineană care cuprinde în ea, în mod necondiționat, suferința celui din jur și bucuria celui din jur, fără a cunoaște nici un fel de opreliște. Faptul că Domnul Hristos Însuși rotunjește întreaga viață a creștinului în jurul acestei porunci, înseamnă că ea nu este ceva opțional pentru creștini, ci reprezintă un imperativ de la care nu putem nici un moment să facem rabat.

Iubirea profetică este iubirea în care omul este certat pentru faptele lui. Profeții îi certau pe mai marii vremurilor pentru neajunsurile existenței sociale datorate tocmai acestor mai mari. Un rege sau altul era certat, cu cuvinte grele adesea, de profeți care îi pun în față Legea dumnezeiască, după care e de fapt chemat să conducă țara și în același timp neajunsurile totale pe care le constată în faptele regelui respectiv. Domnul Iisus Hristos continuă neîncetat acest exercițiu profetic, cel mai bine știindu-l noi asociat de permanenta Sa confruntare cu fariseii. Pe acești paznici ai Legii, Mântuitorul îi critică fără nici un fel de rezervă și îi atacă exact acolo unde ei aveau sentimentul că sunt mai siguri în păzirea Legii. Mântuitorul le arată că înțelegerea lor profundă este cu totul și cu totul greșită. Lucrarea profetică a Mântuitorului îi îndreptățește pe creștini să ia atitudine față de faptele aproapelui, față de modul lui de a gândi, față de modul lui de a se manifesta. Obligația de a exercita iubirea profetică se îndreaptă uneori asupra oamenilor cu autoritate în societate, a căror putere adesea ne înfricoșează și ne face să ne simțim neputincioși. Și totuși trebuie să le adresăm chemarea profetică, pentru a ne înscrie cu adevărat în limitele comuniunii cu Hristos.

Cele două dimensiuni ale iubirii nu pot fi despărțite. Lucrarea profetică a Domnului Hristos e conjugată cu una de iubire. El îi spune fariseului ce-i spune pentru că-l iubește. Nu poți iubi cu adevărat pe cineva dacă nu-i comunică într-un fel sau altul și rezervele tale sau chiar criticile uneori radicale pe care simți nevoia că trebuie să i le spui din perspectiva iubirii. Iubire creștină realizată în spiritul Domnului Hristos și urmând pilda Lui, e în același timp o iubire samarineană, a dăruirii necondiționate, prin uitare de sine, și o iubire profetică, care nu ezită să arate neajunsurile existenței omenești, folosind întotdeauna un limbaj adecvat.

Există timpuri și timpuri. Există timpuri în care ne manifestăm mai mult spiritul samarinean pentru că el este cerut mai mult. Există timpuri în care ne manifestăm mai mult spiritul profetic, fiindcă asta este situația din clipa respectivă. Este foarte greu ca atunci când faci exercițiul samarinean să-ți mai aduci aminte și de cel profetic, dar e și mai greu ca atunci când rostești cuvântul profetic să știi că e legat de el neapărat și spiritul samarinean.

Porunca iubirii se adresează în primul rând comunității creștine propriu-zise. Cei care mărturisesc credința proprie creștină,

în același timp își mărturisesc atașamentul față de bine și potrivnicia față de rău. Aceștia sunt primii beneficiari ai poruncii iubirii...

Iubirea se adresează nu doar insului izolat. La fiecare Sf. Liturghie Biserica se roagă pentru toți oamenii, inclusiv pentru cei care se găsesc în fruntea anumitor forme de organizare ale vieții noastre, pentru conducătorii vieții sociale și politice.

Iubire samarineană și iubirea profetică îl are în vedere pe om în toate ale sale, fără nici un fel de excepție, inclusiv în diferitele forme de organizare politice. Dacă suntem creștini, dacă suntem fideli lui Hristos, atunci practicăm porunca aceasta a iubirii samarinene și profetice față de tot aproapele nostru, de la cei din familie până la conducătorii țării.

Politicul

Politicul este de fapt viața cotidiană a fiecăruia dintre noi în desfășurarea ei concretă, și anume, prin relațiile pe care le avem unii față de alții. Politicul se referă întotdeauna la organizarea vieții noastre. Omul politic nu este altceva decât unul dintre noi, unul din comunitate care a primit din partea noastră un mandat, o încredințare, un drept de a acționa în numele nostru, în anumite forme mai deosebite de acțiune.

Apropierea dintre creștinism și politică este imperativă, obligatorie, atâta timp cât politica nu este decât una dintre formele în care ne manifestăm noi înșine și noi suntem unul pentru altul aproapele.

De veacuri multe încoace suntem învățați să credem că între cele două domenii există un hiatus, o linie de despărțire care n-are voie să fie depășită. Această modalitate de a vedea lucrurile are origini vechi. *Fericitul Augustin* analizând relația dintre cele ale lui Dumnezeu și cele lumești, în lucrarea "Despre cetatea lui Dumnezeu" face o distincție (cu consecințe nefericite) între *poruncile Legii Mozaice* și *cele cuprinse în Predica de pe Munte*. El spune că Predica de pe Munte conține niște reguli care sunt valabile doar pentru relațiile dintre creștini în exercițiul credinței lor creștine. Relațiile publice cu autoritățile, sau de orice alt fel, intră sub incidența Legii mozaice, în felul acesta, firește, ele fiind depreciate. Această idee a făcut carieră. Ea a fost preluată și de *Martin Luther*, care a fost călugăr augustian. Luther a procedat la o separare strictă între cele două împărății: **împărăția lumească și împărăția cerească**. El a introdus în spiritul european această distincție ca o realitate concretă: separarea clară între domeniul religiosului, reprezentat de Biserică și domeniul laicului.

Această idee a fost reluată de *revoluția franceză*, care a promulgat cu strictețe principiul separării dintre Biserică și Stat. Ideea s-a răspândit în toate formele de civilizație de tip european, devenind un fel de realitate endemică. Pentru noi, pentru români și pentru această parte de lume, acest principiu a luat niște forme catastrofale prin receptarea Sa de către *revoluția bolșevică*. Primul act importat al statului bolșevic față de Biserica Ortodoxă a fost enunțarea principiului separării Bisericii în totalitate. Acest principiu a fost adoptat și de statul comunist din România, fiindu-ne inoculat tuturor. Spiritul profetic și spiritul samarinean a fost cantonat exclusiv în sfera clădirii Bisericii ca atare și a unor acțiuni coordonate de către preot. Preotul nu putea face mai mult.

Principiul separării dintre religios și stat laic este cu totul ilegal, dar în același timp este extrem de răspândit în mentalitățile noastre. Sentimentul nostru general este că lumea politică este una străină de noi, mai ales atunci când avem motive serioase să o criticăm.

Modalități de implicare a creștinilor în politică

Există trei trepte prin care ne putem îndeplini chemarea de iubire creștină în perspectiva politicului:

1. Viața creștină curentă. Prima se referă la existența noastră creștină în cadrul fixat de Sf. Biserică, în cadrele fixate de identitățile profesionale în care trăim. E vorba de viața creștină trăită, de viața

noastră de zi cu zi... Prin *viața creștină curentă* putem să ne implicăm în politică. În mod conștient și declarat, dar cu smerenie, trebuie să spunem celorlalți că facem sau nu facem un lucru pentru că suntem creștini, pentru că trăim în comuniune cu Hristos și pentru că Hristos ne-a poruncit acest lucru. Dacă vrem să ne implicăm în politic, trebuie în primul rând să fim gata să spunem lumii întregi că o iubim dar și că nu e drept ce face, într-o problemă sau alta. Acest mod nou de a afirma faptul că suntem creștini trebuie să devină încet-încet vizibil. Altfel, ce rost are să-i criticăm și să-i judecăm pe unii și pe alții, în momentul în care noi înșine nu suntem în stare să ne afirmăm cu tărie, ferm, cu perseverență, dar fără ostentație, identitatea noastră creștinească.

Domnul Hristos, în predica de pe munte, ne spune, într-o manieră categorică că, văzând faptele noastre, cei din jur vor ajunge la o nouă înțelegere și vor prăznui pe Tatăl din ceruri.

2. Viața publică. În al doilea rând, aceleași lucruri trebuie să le afirmăm, tot cu iubire samarineană și cu iubire profetică, despre instituțiile care ne înconjoară. Să spargem prin tăria iubirii creștine bariera aceasta care s-a pus ca o plasă peste noi toți, care face să ne privească numai ceea ce facem noi înșine, să nu ne mai intereseze în nici un fel *bunul public, binele public*.

Sunt o mulțime de instituții în jurul nostru care au un caracter aproape abstract și când avem nevoie de ele, întotdeauna avem sentimentul că e ca un fel de balaur de care nici n-ai voie să te apropii. E sentimentul neputinței și a obligației de a sta deoparte. Din aceeași tărie creștină, din același izvor al vieții în Hristos, trebuie să găsim în noi tărie și de a spune celui ce lucrează în aceste instituții: "Ești creștin sau nu ești creștin?". Dacă societatea românească va continua să se îndepărteze de Dumnezeu, dacă instituțiile publice vor fi în continuare mai curând dușmanul decât prietenul omului, dacă dorința de împilare va fi mai mare decât cea de slujire reciprocă, toate acestea se vor datora în cea mai mare măsură propriei noastre pasivități față de aceste instituții și de viața publică, refuzului nostru de a împlini porunca iubirii în această dimensiune a vieții umane.

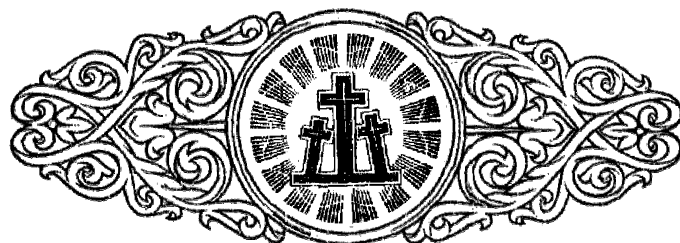
3. Viața politică. Suntem chemați să acționăm și în ceea ce privește politicul propriu-zis. În primul rând suntem chemați să-i privim pe reprezentanții noștri politici ca pe niște oameni cărora li se adresează porunca *iubirii samarinene*. Față de acești oameni trebuie să ne exersăm iubirea noastră samarineană și trebuie să ne rugăm pentru ei.

Cu aceeași tărie, nu din ură, ci din sentimentul iubirii profunde, trebuie să le spunem fără ezitare adevărul. Suntem chemați să le spunem adevărul din perspectivă creștină, din perspectiva vieții în Hristos. Tot în sfera politicului, în partide, trebuie să se facă simțit spiritul acesta al *iubirii profetice*, pentru că dacă cei care sunt membrii în partidele respective și care spun că sunt creștini, tolerează o mulțime de fapte, concepte, idei străine de spiritualitatea creștină, atunci trebuie să li se spună că nu pot sluji la doi domni, lui Dumnezeu și lui Mamona.

Creștinul trebuie să înțeleagă că el însuși este un permanent om politic și nu este nimic rușinos să te implici în viața politică reală a țării... În România se rostuește o societate nouă... De noi va depinde dacă acest nou edificiu social-politic va fi călăuzit de o lege creștinească sau va fi fără Dumnezeu. De noi, adică de felul în care suntem gata să îndeplinim porunca iubirii dată de Domnul Hristos, din interiorul și din afara partidelor politice, dar întotdeauna dinlăuntru în Hristos.

Fiecare trebuie să ne afirmăm trăindu-ne viața în Hristos. Dacă vom face acest lucru, vom avea cu siguranță și o mulțime de neplăceri, însă nicăieri în Evanghelie nu scrie că condiția creștină este una comodă. Oare atașamentul nostru față de Hristos nu merită să ne asumăm aceste neplăceri?

Atunci când mergem la vot, să nu uităm că partidele sunt, de fapt, ale noastre. Avem dreptul și putem să le influențăm prin votul nostru.

APEL cătrec toți creștinii din România

A sosit momentul ca toți cei care mai credem în Dumnezeu Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, să ne unim într-o inimă și-un gând și să spunem **un NU hotărât abrogării Articolului 200 din Codul Penal, care interzice homosexualitatea** și toate devierile ce decurg din această manifestare împotriva naturii omului creat după chipul lui Dumnezeu.

Astfel, declarăm că nu suntem de acord cu votul pe care *Camera Deputaților* l-a dat în favoarea acestui păcat de moarte. Iată de ce ne adresăm *Președenției și Senatului României*, cerând în numele tuturor celor peste 80 la sută de creștini declarați din populația țării care subscriu la valorile creștinismului, să nu voteze abrogarea articolului în cauză.

Noi, creștinii din România, vrem să ajungem în Europa (deși aici ne știm de când e lumea!) fără a primi "binecuvântarea" cetăților blestemate Sodoma și Gomora, ci binecuvântarea lui Dumnezeu, Care a călăuzit întotdeauna destinele noastre.

Pe lângă toate acestea, mai știm din istorie că orice imperiu, orice civilizație au intrat în declin și au sfârșit aneantizându-se, *sfârșit precedat totdeauna de o Sodomă și o Gomoră*, de un Sybaris – etalonul antic al desfrânării și degradării generalizate pe toate planurile existenței umane. N-au decât domni sodomiti și sybariti din Occident, când vin în România creștină, să-și lase "relațiile nepotrivite" la granițele ei, pentru a nu suferi rigorile legilor autohtone.

Nu urâm pe nimeni! Nu cerem foc din cer peste nimeni, dar vrem să ne apărăm trupul și sufletul nostru, ființa noastră morală și spirituală, viitorul acestei națiuni creștine de la gurile Dunării...

Să ne unim în rugăciune și în faptă bună toți creștinii din România și de pretutindeni, pentru ca Dumnezeu, prin puterea Duhului Sfânt, să schimbe și să tămăduiască toate conștiințele bolnave, căci, dacă sufletele se vindecă, se însănătoșesc și trupurile și relațiile dinre oameni.

Chemăm la acțiuni concrete întreaga Sinaxă Liturgică a Bisericii Ortodoxe Române, toate asociațiile creștin-ortodoxe din România, chiar și pe cei de dincolo de fruntariile Ortodoxiei, spre a realiza un front comun, un zid al credinței și al rugăciunii, în vederea stăvilirii răului ce ne amenință existența spirituală și fizică. Pe lângă rugăciuni și luări de poziții, în biserici și în orice adunări creștine, *rugăm pe fiecare credincios sau om de bine să trimită câte o carte poștală Președintelui României și tuturor forurilor competente de la toate nivelele instituțiilor statului de drept prin care să-și exprime fără echivoc împotrivirea față de liberalizarea homosexualității și a tuturor "derivatelor" sale care contravin flagrant moralei și credinței creștine.*

Creștinii din România au dat votul lor reprezentanților din Parlamentul Țării, fără să bănuiască faptul că aceștia, pe parcursul prezentului mandat, ar putea trăda morala și spiritualitatea creștină care fac parte integrantă din viața poporului nostru.

Pe viitor nu vom mai acorda votul nostru acelor candidați care nu se angajează să apere drepturile lui Dumnezeu în lume.

Protestele noastre – cărți poștale, scrisori, memorii, telefoane, faxuri – le putem trimite pe următoarele adrese:

Președinția României

Președinte – Emil Constantinescu
Bd. Geniului nr. 1
Sector 6, București
Tel: 01/411 18 79; 01/411 05 91;
Fax: 01/ 312 11 58

Guvernul României

Primul Ministru – Mugur Isărescu
Piața Victoriei nr. 1
Sector 1, București
Tel: 01/ 314 34 00
Fax: 01/ 222 58 14

Secretariatul de Stat pentru Culte

Secretar de Stat – Nicolae Brânzea
Str. Nicolae Filipescu, nr. 40
Sector 2, București, cod 70135
Tel: 01/ 211 01 16; 01/ 211 41 06
Fax: 01/ 210 94 71

Parlamentul României

Palatul Parlamentului României
Calea 13 Septembrie, nr. 1
Sector 5, București
Tel: 01/ 335 01 11

Senatul României

Piața Revoluției, nr. 1
București
Tel: 01/ 315 01 00

Avem încredințarea că toți cei care Îl iubesc pe Dumnezeu și națiunea română vor lua o atitudine corespunzătoare, iar cei care sunt în drept și au datoria să rezolve în mod favorabil aceste doleanțe ale creștinilor din România își vor face, la rândul lor, datoria, luând toate măsurile convenite pentru stăvilirea acestui rău apocaliptic.

Așa să ne ajute și să le-ajute Dumnezeu!

Sfatul Frățesc pe Țară

Al Asociației Oastea Domnului
Din cadrul Bisericii Ortodoxe Române

◆ O nouă specie: Homo sexualis!

După ce Camera Deputaților a anulat articolul 200 din Codul Penal, care incrimina relațiile homosexuale, în afara **scrisorii deschise** adresată senatorilor și deputaților de către P.F. Părinte Teoctist (despre care am scris în numărul trecut) și a unui **Apel către toți creștinii din România** al Asociației "Oastea Domnului" (publicat în acest număr), a mai avut loc (duminică, 9 iulie, orele 13.00 – 15.00, la Arad) și un **miting de protest** organizat de Bisericele creștine din Arad (≈ 3000 de neoprotestanți și ortodocși). Mitingul a început din fața noii catedrale ortodoxe și s-a desfășurat pe un traseu de 3 kilometri. La deschidere s-a rostit rugăciunea domnească și au luat cuvântul primarul Aradului și reprezentanți ai conducerii tuturor bisericilor din Arad.

De asemenea, la 12 iulie, Fundația "Lumina Celestă" din Oradea a adresat o **scrisoare deschisă** președintelui Emil Constantinescu, cerându-i să nu valideze această "*lege a degradării umane*" ci să abordeze subiectul în fața națiunii, într-o emisiune televizată prin care "*să se explice de ce Consiliul Europei dorește să intrăm în acest for internațional în frunte cu homosexualii, și nu cu oameni curați, demni, cu credință mare în Dumnezeu și în Legile sale*". Chiar așa! De ce se insistă atât de mult pe legalizarea homosexualității?! Aceasta a fost a patra încercare (de data asta reușită). Dacă ne gândim că cel mai înalt grad (al 11-lea) în organizația francmasonică (declarat anticreștină) O.T.O. (Ordo Templis Orientis) este homosexualitatea, ne devine mai clar de unde pornesc aceste adevărate "dictate democratice".

Falsele călugărițe care umblă prin toată țara pentru a denigra Biserica Ortodoxă (de care maica stareță de la Mănăstirea Vladimirești s-a delimitat total) au declarat și ele că sunt *lesbiene*. "Fac ce vreau" este sloganul O.T.O. "Tubește și fă ce vrei" ne spune însă Fericitul Augustin. Editura Nemira a publicat chiar un Dicționar *gay*, care îl include și pe Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu! Defamare. Dar directorul acestei edituri (Nicolau Valentin) a ajuns în fruntea Asociației Editorilor din România (A.E.R.)! Fără comentarii!

Homosexualii au învins și Vaticanul. Vaticanul a făcut presiuni asupra guvernului italian și conducerii Romei pentru a obține interzicerea paradei homosexualilor (Gay Pride – sărbătoarea lor) din 28 iunie, în anul Jubileului 2000. Dar autoritățile nu numai că au aprobat parada, dar au acceptat ca în traseu să fie și Collisiumul. O ofensă adusă creștinilor sacrificați aici. "*Roma nu mai este capitala unui stat pontifical, ci a unui stat laic*" constată "Corriere della Sera".

Mai mult, întreaga Europă se îndreaptă spre o nouă Sodomă! Noul primar al Londrei a propus legalizarea căsătoriei persoanelor de același sex, căci "toate relațiile de iubire sunt egale". El este sprijinit de *primul ministru britanic* Tony Blair, care spune că astfel "se celebrează diversitatea". Ideea este dezbătută și în *parlamentul german*, pentru că aprobarea ei ar face "dreptate" tuturor membrilor societății. De curând, *parlamentul spaniol* a aprobat o lege prin care se acordă cuplurilor de homosexuali aceleași drepturi cu ale cuplurilor obișnuite (de exemplu, pot adopta copii). Homosexualii au chiar și un scop *profund spiritual*: vor să fie și preoți!

Concluzia: omenirea involuează, se îndobitocțește. De la homo sapiens se îndreaptă către homo sexualis. Nici nu știm în ce măsură omul va mai putea fi deosebit de animale, mai ales că drepturile omului se aplică încet-încet și animalelor. Unii oameni chiar au cerut să fie declarați porumbei, căței, maimuțe (scheletul lui Darwin saltă de bucurie) sau lilieci, căci aceștia sunt mult mai protejați de lege decât oamenii!. Vorba unuia "*Vrem egalitate, dar nu pentru căței*".

◆ Omul de Neanderthal nu era om, dar nici maimuță, ci... altă specie!

«...Acum trei ani, cercetătorii au anunțat că, pentru prima dată, au analizat ADN-ul scheletelor din Neanderthal și au ajuns la concluzia că aceste creaturi aparțin, aproape cu siguranță, unor **specii separate care nu au nimic de a face cu ființele umane de astăzi**. De curând, analiza ADN din alt schelet de Neanderthal, mai bine conservat, a dus la aceeași concluzie.

O echipă internațională de oameni de știință din Scoția, Rusia și Suedia au comparat ADN-ul din oasele unui copil din Neanderthal, mort acum 29.000 de ani, descoperit într-o peșteră de gresie din Rusia, în 1997. Scheletul de acum și cel testat acum trei ani, au ADN-ul foarte asemănător, dar foarte diferit de al omului modern, afirmă ei» (Washington Post, 3 aprilie 2000, pag.8A).

Observați că, această publicație (materialistă) nu spune că Neanderthalul era animal ci că era altă specie. Iar în final, articolul publică o concluzie stupefiantă (a se citi "lipsită de logică") a unui savant descendent din maimuță:

«"Acest rezultat argumentează ideea că omul modern european are, măcar în parte, ceva din neanderthalezii la origine", scrie Matthias Hoss de la Institutul Elvețian pentru Cercetarea Experimentală a Cancerului, într-un articol care întovărășește rezultatul cercetărilor noi, din revista Natura, 30 martie 2000».

◆ Harta genomului uman - Aplicații benefice

În numărul trecut am arătat numai pericolul manipulării genomului uman în sensul reducerii variabilității genetice umane până la obținerea unor oameni (aparent și temporar) superiori dar ... aproape identici (uniformizare, globalizare) și ușor de controlat, de supus. Mai există și pericolul unor nou-născuți mutanți (monștri).

Dar, ca orice descoperire științifică, *harta* poate fi folosită atât spre rău cât și spre bine. Să-i vedem deci și potențialele aplicații în medicina genetică:

- Metode noi de diagnosticare, tratare și prevenire a mii de afecțiuni;
- Modificarea sau înlocuirea genelor defecte (terapie genetică);
- Terapie medicamentoasă genetică pentru diabet, hipertensiune arterială, cancer, etc.
- Copierea (clonarea) nu a individului ci doar a unor organe (inimă, ficat rinichi, piele) de care individul respectiv are nevoie să-i fie grefate. Pentru aceasta e nevoie de o celulă a organului respectiv. Există însă tentația de a recolta celule embrionare (din țesutul fetal), deci ucigând. Aceasta deoarece celulele embrionare, adevărate matrice pentru orice tip de țesut al organismului (piele, os, sânge, etc.), se metamorfozează pe perioada gestației în toate cele 210 tipuri de celule ce alcătuiesc organismul uman. Pornind de la celulele embrionare s-ar putea deci concepe orice organ sau țesut: o inimă nouă, o piele nouă, celule noi care să producă insulină, etc. Această utilizare a embrionilor va fi dezbătută în această vară.
- Prin terapie genetică durată medie a vieții va crește la 90 de ani. Prin optimizarea genelor implicate în procesul îmbătrânirii, durata vieții se va extinde la maxim (120 de ani cf. Bibliei);
- Noi tehnici de imunoterapie. Dacă ne gândim că în 10 ani virusii vor deveni rezistenți la toate antibioticele (datorită sub- sau supra-utilizării lor, precum și migrațiilor și schimburilor comerciale), ne este clar că numai o revoluție în ingineria genetică va mai putea salva omenirea de la epidemii pustitoare, "apocaliptice".
- Orice persoană își va putea afla harta personală a genomului, foarte utilă în diagnosticarea, tratarea sau prevenirea bolilor la care persoana este predispusă genetic, precum și în alte probleme de viață.
- Vor mai fi aplicații și în antropologie, bioarheologie, evoluție și migrare umană, agricultură și industrie (bioprocesare), justiție (ADN judiciar), etc.

◆ Al treilea secret de la Fatima (textul integral)

Redăm mai jos textul integral al mesajului de la Fatima (despre care am scris mai pe larg în numărul trecut), preluat din "*Viața Cultelor*" nr. 368 (30 iunie 2000), Editura Tradiție:

«Scriu supunându-mă Ție, Dumnezeu meu, care mi-o ceri prin intermediul Excelenței sale Rev. Mons. Episcopul de Leiria și Preasfintei Tale Mame, care este și a mea.

După cele două părți pe care le-am expus deja, am văzut în partea stângă a Stăpânei Noastre, puțin mai sus, un Înger cu o sabie de foc în mâna stângă, care scânteia și emitea flăcări care, se părea, aveau să incendieze lumea; dar ele se stingeau în contact cu splendoarea care emana din mâna dreaptă a Stăpânei Noastre în direcția lui; Îngerul, arătând pământul cu mâna sa dreaptă, spuse cu o voce puternică: **Pocăință! Pocăință! Pocăință!** Și văzurăm, într-o lumină imensă care este Dumnezeu, "ceva asemănător felului în care se văd persoanele în oglindă când trec prin fața ei", un Episcop îmbrăcat în Alb, "am avut presentimentul că este Sfântul Părinte". Diversi alți Episcopi, Preoți, călugări și călugărițe urcau pe un munte abrupt, în vârful căruia era o Cruce mare din trunchiuri neprelucrate, de parcă ar fi fost din stejari de plută cu scoarță cu tot; înainte de a ajunge aici, Sfântul Părinte traversa un oraș mare pe jumătate în ruină, și aproape tremurând, cu pas șovăitor, copleșit de suferință și durere, el se ruga pentru sufletele cadavrelor întâlnite în cale; ajuns în vârful muntelui, prosternat în genunchi la piciorul mării Cruci, el fu ucis de un grup de soldați care au tras de mai multe ori cu o armă de foc și cu săgeți; și în același fel muriră unii după alții ceilalți Episcopi, Preoți, călugări și călugărițe și diverși laici, bărbați și femei de clase și categorii sociale diferite. Pe cele două brațe ale Crucii se aflau doi Îngeri, fiecare cu o stropitoare de cristal în mână, în care culegeau sângele Martirilor și cu care stropeau sufletele Martirilor care se apropiau de Dumnezeu".

Cardinalul Joseph Ratzinger a declarat că acesta nu este “un film de anticipație a viitorului”, pentru că “viitorul nu este determinat în manieră imuabilă”, “nu există destin imuabil, iar credința și rugăciunea reprezintă puteri ce influențează istoria și că, în definitiv, rugăciunea este mai puternică decât proiectele, credința este mai puternică decât diviziile” (aluzie la întrebarea lui Stalin privind puterea Bisericii Catolice: “*Câte divizii are Papa?*”). De fapt, pentru noi, mesajul este clar: **Dumnezeu cere europenilor (precum ninivitenilor) să se pocăiască dacă nu vor suferi urmările păcatelor.**

◆ Creștinism și democrație în Europa

Reprezentanți ai Patriarhiei Ecumenice și ai unor Biserici Ortodoxe autocefale s-au întâlnit în 8-9 iunie, la Fanar, în Istanbul-Turcia (pentru a patra oară) cu conducerea grupului Partidului European al Poporului (EPP – Creștin Democrat) și Democraților Europeni (ED), pentru a avea un schimb de idei. Redăm mai jos extrase din Declarația comună elaborată la încheierea întâlnirii:

«Participanții la cel de-al 4-lea dialog:

- ...Cred că puterile financiare, tehnologice și materiale ale Europei, apărute din Piața Comună și în urma adopției monedei unice, trebuie să slujească scopurilor spirituale, morale, culturale și sociale ale oamenilor...
- Își exprimă marea îngrijorare în legătură cu pierderea conștiinței de către europeni a valorilor și a virtuților care au fost menținute de spiritul antichității grecești și romane și care sunt bazate pe tradițiile biblice... și cheamă la discutarea lor de către partidele politice membre, cu scopul de a face recomandări pentru acțiunea politică.
- Sunt convinși că adeziunea efectivă la valorile principiilor creștinismului, care sunt bazele valorilor comune europene, este foarte importantă în definirea unității europene și a identității europene și insistă că tradiția biblică este baza unei Europe unite în diversitate, recunoscând prezența iudaismului și a islamului în cadrul Uniunii Europene, precum și în posturi de conducere...
- Subliniază că nu numai libertatea indivizilor trebuie protejată, ci și drepturile omului, precum libertatea religiei și a educației religioase și drepturile minorităților...
- Sunt hotărâți să promoveze Biserica în calitate de partener cheie în societatea civilă, pentru bunurile sale spirituale și morale...
- Hotărăsc ca al 5-lea dialog între Biserici și grupul EPP-ED să aibă loc în 2001 la Academia Ortodoxă din Creta, la invitația Patriarhului Ecumenic și a președinției grupului EPP-ED.

◆ Dreapta viețuire creștină (ortopraxia) - o problemă mereu actuală

Sfântul Sinod al B.O.R., la ședința din 13-14 iunie, a hotărât ca în instituțiile de învățământ teologic să fie dezbătute “*istoria și extinderea Uniunii Europene*”. Dacă Europa este de la origini creștină, Uniunea Europeană are la origine o idee masonică. Pot oare Bisericile Creștine să dea un curs creștin Uniunii Europene? Pot oare realiza o globalizare moral-creștină a Uniunii Europene? Cu ajutorul lui Dumnezeu, da - așa se spune. Pentru aceasta e nevoie ca Biserica să devină un factor activ în viața socială, în sensul inducerii în viața socială a virtuților creștine. Dar, pentru ca Biserica să devină locomotivă morală a Europei în drumul ei istoric, ea are mai întâi de rezolvat o problemă internă: **reducerea distanței dintre dreapta credință și dreapta viețuire creștină, dintre ortodoxie și ortopraxie.** Mitropolitul Filaret al Minskului, în cadrul recentei conferințe “*Teologia ortodoxă la începutul celui de-al treilea mileniu*” a spus: “*Mărturisirea Bisericii în lume suferă întotdeauna din cauza prăpastiei care există între gândirea teologică și viața concretă a Bisericii. Teologia Ortodoxă trebuie să rezolve problema conflictului dintre ortodoxie și ortopraxie, între dreapta credință și dreapta viețuire creștină*”. Dacă această problemă grea nu este rezolvată există pericolul să se întâmple invers: U.E. să dea Bisericii un curs puternic secularizant. Descoperim astfel o altă temă, mai importantă, care trebuie dezbătută în facultățile teologice și nu numai: **ortopraxia - dreapta viețuire creștină.**

Problema este veche. Să ne amintim ce dezamăgit a fost Sadhu Sundar Singh, care, după ce a devenit creștin, a venit în Europa să vadă creștinismul la el acasă: <<Locuitorii țărilor creștine nu știu să prețuiască cum trebuie creștinismul. Ei iubesc traiul bun și îndestulat...Iisus a zis: “*Vor veni mulți de la miazănoapte și de la miazăzi, de la răsărit și de la apus, dar fiii Împărăției vor fi aruncați afară*”. Care sunt acești fii ai Împărăției? Aceștia sunt cei care **numai cu numele sunt creștini**. Sau, să vedem ce a spus Mahatma Gandhi, un observator din exterior al creștinismului: “*Îmi place Hristosul vostru, am mare respect pentru El, dar nu-mi place de creștini, pentru că ei contrazic cu faptele ceea ce le-a spus Învățătorul lor*”.

Sunt oare ostașii Domnului destul de bine înarmați pentru a-i trimite în acest război numit integrare europeană, sau, integrându-ne în U.E. (acceptând regulile ei globalizatoare) îi trimitem la moarte sufletească sigură? Grecia, singura țară ortodoxă din U.E. și NATO, are teritorii ocupate de Turcia, o altă țară din NATO! (Ungaria are cheltuieli de înarmare pe cap de soldat de 23 de ori mai mari ca România!). După 20 de ani de membră UE a Greciei, guvernul euro-grec va elimina din cartea de identitate a grecilor cuvântul “ortodox” (religia) și în plus, pentru că se opune acestui lucru, Biserica va fi supusă unor taxe (pe proprietăți, etc.) la care nu va putea face față. De ce am vrea deci să intrăm în UE și NATO?!

Așa cum Dumnezeu a creat **cu Cuvântul** o lume “bună foarte”, **din nimic** exterior ci numai **din preaplinul iubirii Sale**, tot așa și Biserica trebuie să creeze o Europă nouă numai din “banul văduvei”. Numai așa cuvântul ei se face trup și credința ei se face faptă, iar iubirea ei va salva lumea.

◆ Președintele Rusiei cere monahilor să participe la reînnoirea țării

Președintele Putin a trimis o telegramă Prea Cuviosului Arhimandrit Ioan Krestyankin, în care îi spune că toată ortodoxia rusă îl cunoaște și îl iubește și că este o mare datorie a liderilor spirituali să-și aducă contribuția la întoarcerea Rusiei contemporane spre rădăcinile ei spirituale și morale.

Arhimandritul Ioan este un monah cu mare autoritate spirituală și morală, unul dintre adevărații stareți ai tradiției monastice rusești, ce are originea în mănăstirile Muntelui Athos. (*Candela Moldovei nr. 4-6/2000*)

◆ Vicepreședinte evreu în SUA

Candidatul democrat Al Gore, globalist convins, candidează la președenția SUA și este susținut de actualul președinte Bill Clinton. El l-a numit pe senatorul Joseph Lieberman, drept candidat al Partidului Democrat la funcția de vicepreședinte în cursa pentru Casa Albă. Lieberman (n. 24 febr. 1942) va fi primul evreu pe o listă electorală pentru președenția SUA. Fiul unui comerciant de vinuri și alcool, Lieberman a devenit avocat după ce și-a terminat studiile la Universitatea Yale. Acum, în vârstă de 58 de ani, este senator de Connecticut (din 1988) și membru al comisiei senatoriale care se ocupa de *forțele armate*. El nu s-a prezentat la convenția democratică a statului care l-a desemnat, deoarece aceasta a avut loc într-o sâmbătă, ziua sabbatului. A avut și un atac virulent la adresa republicanilor.

Probabil, pentru a crea iluzia unui echilibru spiritual, Al Gore a simțit nevoia să declare că el este catolic. În SUA sunt, cu aproximație: 60% protestanți, 25% catolici, 3% evrei (mozaism), 2% ortodocși.

Deocamdată, în sondaje conduce însă George Bush jr. (cu 51 %, dar în scădere)

◆ Biserica și școala la sate

În perioada 18-20 august, Fundația Culturală “Negru Vodă” din Făgăraș a organizat a III-a ediție a conferinței și seminarului internațional “*Satul românesc în pragul mileniului III*”. Secțiunea a III-a, “*Biserica și școala*” s-a desfășurat la Mănăstirea “Constantin Brâncoveanu” în data de 19 august. Cele mai interesante lucrări vor fi publicate și în revista noastră.

◆ Organizații ortodoxe internaționale de tineret

Adunarea generală BOYA. În perioada 27-31 iulie a avut loc la Novi Sad (Serbia) a 3-a adunare generală a Asociației Tinerilor Ortodocși din Balcani (BOYA - Balkan Orthodox Youth Association). Au participat reprezentanții organizațiilor membre ale BOYA din Bulgaria, Grecia, România și Serbia. Din România a participat ASCOR, Liga Tineretului Ortodox, Facultatea de Teologie și Seminarul Teologic din Alba Iulia. Cu această ocazie au devenit membri și Facultatea de Teologie din București, Asociația Pentru Isihasm și Parohia Ortodoxă “Sfânta Treime” din Alba Iulia.

BOYAs-a înființat în 1993, adunarea constitutivă având loc la Mănăstirea Neamț, iar scopul ei este de a crea și întări relațiile de cooperare între mișcările de tineret ortodoxe, între școlile teologice și Bisericile din Balcani.

Pelerinaj Syndesmos. Syndesmos - Federația Mondială a Tineretului Ortodox este singura organizație ortodoxă de tineret la nivel mondial (din ea face parte și Asociația Pentru Isihasm, ASCOR, Liga Tineretului Ortodox, etc.). În perioada 9-15 august Arhiepiscopia Ortodoxă de Alba Iulia a fost gazda unui pelerinaj Syndesmos la care au participat cca 30 de tineri ortodocși din Franța, Grecia, Anglia, Polonia, Italia, Liban și Argentina, precum și 10 din România.

Rubrică realizată de **Ioan Cișmileanu**